

EESTI PANGA 2014. AASTA ARUANNE

2015

© Eesti Pank, 2015

Address Estonia pst 13
15095 Tallinn

Telefon 668 0719

Faks 668 0836

E-post info@eestipank.ee

Veebileht www.eestipank.ee

Info Eesti Panga üllitiste kohta
telefon: 668 0998
faks: 668 0954
e-post: trykis@eestipank.ee

ISSN 1406-1406

Toimetaja: Kaja Kell

Kujundus ja küljendus: Urmas Raidma

Trükitud trükikojas

SISUKORD

EESTI PANGA MISSIOON	4
SISSEJUHATUS 2014. AASTA ARUANDELE	5
EESTI PANGA NÕUKOGU	8
EESTI PANGA TÄHTSAMAD ÜLESANDED.....	15
EESTI PANGA TEGEVUS 2014. AASTAL.....	20
Osalemine eurosüsteemi rahapoliitiliste otsuste tegemises ja nende elluviimine	20
Eurosüsteemi rahapoliitilised otsused	20
Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis	22
Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid	24
Raharingluse korraldamine.....	26
Maksesüsteemid	26
Finantsstabiilsuse hoidmine	34
Makrofinantsjärelevalve.....	34
Finantssektori poliitika	37
Eesti finants- ja välissektori statistika tegemine.....	39
Nõustamine majanduspoliitilistes küsimustes	42
Seire ja majandusanalüüs Eesti Pangas	42
Proгноos	42
Nõustamine	44
Koostöö	46
Rahvusvaheline koostöö.....	46
Avalikud suhted.....	48
Finantsvara investeerimine	50
Aruandekohustus, juhtimine, organisatsioon, personalipoliitika	52
Keskpanga aruandekohustus	52
Juhtimine, organisatsioon.....	54
Eesti Panga personal.....	55
EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	
31. detsembril 2014 lõppenud majandusaasta kohta	58
LISAD.....	90
EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED 2014. AASTAL	90
EESTI PANGA NÕUKOGU OTSUSED 2014. AASTAL.....	93
EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2014.....	95
KASUTATUD LÜHENDEID	98

EESTI PANGA MISSIOON

Eesti Vabariigi keskpanga ja eurosüsteemi liikmena panustame Eesti majanduse kehtlikku arengusse ja jõukuse kasvu. Hoiame mõõdukat hindade kasvu, kujundades koos teiste euroala keskpankadega ühist rahapoliitikat ja seda Eestis ellu viies. Hoiame Eesti finantssüsteemi stabiilsena, aidates kujundada finantssektori poliitikat. Tagame kvaliteetse sularaha ning edendame turvalist ja hästi toimivat maksekeskkonda. Anname sõltumatu hinnangu majanduse olukorrale ja väljavaatele, nõustame valitsust olulistest majanduspoliitilistest küsimustes ja teeme kvaliteetset statistikat.

SISSEJUHATUS 2014. AASTA ARUANDELE

2014. aastal olid euroala inflatsioon ja turuosaliste inflatsiooniootused langustrendil. Euroala kui terviku majandus eelmisel aastal küll kasvas, kuid riigiti oli olukord väga ebaühtlane ja euroala majanduskasv 2014. aastal kokkuvõttes nii kiiresti ei taastunud, kui algselt loodeti.

Sellises olukorras jätkas eurosüsteem (Euroopa Keskpank ja euroala riikide keskpangad) 2014. aasta teisel poolel ja ka käesoleva aasta alguses toetavat rahapoliitikat. Poliitikameetmete paketil oli kolm põhielementi: EKP baasintressimäärade alandamine majandus- ja rahaliidu ajaloo madalaimale tasemele, pikemaajalise suunatud laenu raha pakkumine euroala kommertspankadele ning erasektori käes olevate varade, sealhulgas riigivõlakirjade ostukavade käivitamine. Üldine eesmärk oli suurendada laenuandmist reaalmajandusele, sellega edendada kasvu euroalal ja lõpptulemusena jõuda lähemale euroala keskpankade peaeesmärgi täitmisele, milleks on madal ja stabiilne hinnakasv euroalal. Lisaks muutis eurosüsteem oma kommunikatsiooni ja hakkas eurosüsteem ootuste mõjutamiseks senisest selgemalt avalikustama, mida kavatakse teha, et tagada oma eesmärk ehk siis madal ja stabiilne inflatsioon euroalal, olgu siis majandusarengu ettevaade milline tahes.

Rahapoliitika juhtimise kõrval oli eurosüsteemi keskpankade teine tähtis ülesanne 2014. aastal ühtse pangandusjärelvalve mehhanismi käivitamine ja Euroopa suurimate ning olulisimate pankade varade põhjalik hindamine. See on olnud väga ressursimahukas tegevus nii Euroopa Keskpanga kui ka eurosüsteemi riikide keskpankade, järelvalveasutuste ning pankade jaoks.

Vaadates lähemalt Eesti majandusolukorda, tuleb tõdeda, et Eesti majanduskasv on 2014. aastal tulnud eelkõige siseturu arvelt. Kodumaist tarbimist suurendas hõive kasv, tööpuuduse alanemine, jõuline palgakasv ning samaaegne hinnataseme langus. 2014. aasta majanduskasv kujunes küll kiiremaks kui 2013. aastal, kuid tuleb arvestada, et sellist kasvutempot nagu eelmise kümnendi buumiaastatel edaspidi loota pole. Eesti majanduse ja rahvastiku praeguses arengujärgus jääb pikemaajaliselt jõukohane kasv märgatavalt madalamaks, 3–4% juurde.

Eesti tarbijahinna inflatsioon langes 2014. aasta juunis esimest korda pärast kriisi alla nulli. Kui viis aastat varem oli hinnalangus laiapõhjaline, hõlmates suurt hulka erinevaid tooteid ja teenuseid, siis lõppenud aastal põhjustas hinnalanguse peamiselt energia- ning toiduainete odavnemine. 2015. aastal jääb tarbijakorvi maksumus tõenäoliselt ligikaudu samasuguseks kui eelmisel aastal, kuid tööjõu kallinemise tõttu tõusevad kodumaiste toodete ja teenuste hinnad kiiremini kui imporditud kaupade ja teenuste hinnad.

Kiirelt kasvavate tööjõukulude üks põhjus on olnud tööealise elanikkonna vähenemine. Tootlikkuse kasvu ületav palgakasv ohustab pikemas plaanis aga Eesti majanduse konkurentsivõimet. Ettevõtted on ajutiselt võimelised katma tööjõukulude kiiret kasvu kasumipuhvrite arvelt, kuid pikemas vaates see võimalus paratamatult ammendub. Vähenevad kasumid ohustavad ettevõtete võimalusi investeerida tootlikkuse kasvu ja inimkapitali, et teha keerukamat ja kallihinnalisemat tööd. Eesti majandusarengu üks võtmeküsimus on, kas lisandväärtust suudetakse luua varasemast väiksema tööjõu hulga, kuid suurema inimkapitali abil. Palgatulu ja majapidamiste tarbimise kiire kasv suurendasid 2014. aastal ka maksutulu, mis

omakorda parandas riigi rahanduse seisukorda ning aitas 2014. a riigieelarve väikesesse ülejääki. Ettevaates on oluline, et valitsus peaks kinni eelarvestrateegias kokkulepitud nominaalse eelarvetasakaalu saavutamise ja reservide taastamise eesmärkidest.

Olukorras, kus maailmamajanduses on omajagu ebakindlust ning mitmel Eesti ekspordi sihtturul pikaleveninud kasvuprobleeme, on Eesti majanduse kasvutempo olnud kokkuvõttes siiski rahuldav. Eelmisel aastal pingestunud geopoliitilised suhted, sh kaubandussanktsioonid ELi ja Venemaa vahel on jätnud jälje ka Eesti majandusele, kuid õnneks mitte sügava. Eesti eksportöörid on üles näidanud paindlikkust uute turgude leidmisel ning tõsiasi, et Eestist pärit kaupade ja teenuste turuosa partnerriikide kaubanduses on suurenenud, tõendab, et Eesti eksporttoodang on rahvusvahelistel turul konkurentsivõimeline. Eksporti on suudetud kasvatada ka olukorras, kus välisurgudel on hinnad pigem languses, samas kui siinsed tootmiskulud kasvavad palkade kiire tõusu toimetel.

2014. aasta mais jõustusid Eesti Panga seaduse muudatused, millega Riigikogu andis keskpangale senisest selgema mandaadi tegutseda Eestis makro-finantsjärelevalve asutusena. Makrofinantsjärelevalve eesmärk on suurendada finantssektori vastupanuvõimet süsteemsetele probleemidele ning piirata olulisemate riskide kuhjumist.

Esimese makrofinantsjärelevalve meetmena kehtestas Eesti Pank 2014. aasta augustis pankadele 2% süsteemse riski puhvri nõue. Süsteemse riski puhver on vajalik selleks, et maandada panganduses väikese ja avatud majanduse eripärast tingitud riske. Puhvri kehtestamine ei tähendanud Eestis tegutsevatele pankadele olulisi muudatusi, sest nende kapitalitase ületas kehtestatud nõuet. Tegu oli keskpangapoolse ennetava sammuga tuleviku riskide maandamisel.

Alates 2015. aasta märtsist jõustusid kogu Eesti pangandusturu jaoks keskpanga kehtestatud eluasemelaenude andmise nõuded, mille eesmärk on ennetada võimalikku laenuubumi tulevikus. Keskpanga nõuded ei mõjuta hetkel oluliselt laenuturgu, sest pangad käituvad praegu konservatiivselt. Kinnisvarahindades, mis on Eesti majanduses varem probleeme põhjustanud ja millega praegugi võib siduda mõningaid riske, on seis praegu natuke parem kui veel eelmise aasta keskpaiku, mil aastane hinnakasv ulatus ligikaudu 20%ni. Praegu on kasvutempo pigem 10% – küll samuti kiire, kuid siiski mõistlikum. Kui kinnisvaraturul peaksid riskid tulevikus märgatavalt suurenema ja konkureerivad pangad hakkavad liigselt riske võtma, siis saab Eesti Pank laenuvõtjate ja -andjate kaitsmiseks karmistada eluasemelaenude andmise nõudeid.

Eurosüsteemi viimaste aastate kriisiohjemeetmed nii rahapoliitika vallas kui ühtse pangandusjärelevalve loomisel on olnud edukad, kuid neil on olnud oma hind. Suurenemas on nii keskpankade bilansimahud kui ka sellega seotud riskid. Eesti Panga laiendatud omakapital suhtena rahapoliitilistesse varadesse on endiselt euroala keskpankade seas üks madalaimaid. Võrdlus teiste euroala keskpankadega on oluline, kuna ühiste rahapoliitiliste otsuste euroalal vaadatakse euroala keskpankade ja Euroopa Keskpanga kui terviku kapitali ja riskide suhet.

Seetõttu on väga oluline, et Eesti Panga nõukogu otsustas suunata kolmveerandi keskpanga mullusest 17 miljoni euro suurusest kasumist Eesti Panga kapitali tugevdamiseks. Veerand kasumist ehk 4,3 miljonit eurot kantakse riigieelarvesse. Alates 1992. aastast on Eesti Pank oma kasumist eraldanud riigieelarvesse kokku 133 miljonit eurot.

Keskpanga varade säilimine ja investeerimine on keskpanga finantsilise sõltumatuse eeldus. Praegune olukord finantsturgudel, kus kõrgema krediidireitinguga valitsusvõlakirjade intressimäärad on langenud väga madalatele tasemetele, pakub keskpangale kui pikaajalisele ja konservatiivsele rahapaigutajale uusi väljakutseid. Eesti Pank on tegevuskeskkonna muutustele reageerinud ja riske hajutanud, lisades investeerimisportfelli täiendavaid varaklasse ja paigutades raha senisest enamate riikide võlakirjaturgudele. Eesti Panga investeerimistegevuse tulem ületas 2014. aastal mitmekordselt aasta alguses seatud eesmärgid ning ulatus 22,8 miljoni euroni. Tänu aasta jooksul langenud intressimääradele olid kasumlikud võlakirjainvesteeringud ning tänu Eesti Panga kasvavale aktsiaportfellile teeniti märkimisväärset tulu ka aktsiainvesteeringutega.

Eesti Pank jälgib hoolikalt oma kulutõhusust. Nii tehti 2014. aastal otsus panna müüki keskpanga põhitegevusega nõrgalt seotud Maardu mõisa kompleks. Eesti Panga töötajate arv jäi vaatamata uute ülesannete lisandumisele praktiliselt samaks – 2014. aasta lõpus oli töötajate keskmine täistööajale taandatud arv 231 (2013. aasta lõpus 233). Keskpanga põhitegevuskulud kahanesid mullu 17 miljoni euroni võrreldes aasta varasema 17,4 miljoniga.

Aasta 2014 ei olnud Eesti majanduse jaoks lihtne ning nõudis paindlikkust nii majanduses tervikuna kui ka finantssektoris. Tulevikku vaadates on oluline, et oleksime valmis kohanema muutuvate oludega – kuid säilitama samas konservatiivsed hoiakud rahandusküsimustes. Peame tegema eduka Eesti nimel tööd ja selle käigus pidevalt õppima. Sellise lähenemise puhul tagame head tingimused edu saavutamiseks nii majapidamiste, ettevõtete kui ka riigi tasandil.

Ardo Hansson
president

EESTI PANGA NÕUKOGU

Arvestades Euroopas finantskriisi tagajärjel kujunenud olukorda ning keskpankade olulist rolli Euroopa majandusseisaku lõpetamisele suunatud meetmete võtmisel, on järelevalve Euroopa Liidu aluslepingutes sätestatud põhimõtete järgimise üle, aga ka keskpankade endi tegevuse järelevalve omandanud varasemast palju olulisema tähenduse. See on toonud Eesti Panga nõukogu tegevusse uusi väljakutseid ja lisavastutust.

Eesti Panga nõukogu pädevus

Eesti Panga nõukogu on Eesti Panga järelevalveorgan. **Nõukogu pädevusse kuulub järelevalve Eesti Panga kogu tegevuse üle.**

Nõukogu pädevusse kuuluvad muu hulgas järgmised küsimused:

- Eesti Panga põhikirja kinnitamine,
- Eesti Panga eelarve täitmise järelevalve,
- Eesti Panga aastaaruande kinnitamine, aastaaruande esitamine Riigikogule,
- ettepaneku tegemine Vabariigi Presidendi Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks,
- Eesti Panga asepresidentide ning siseauditi osakonna juhataja ametissenimetamine ja vabastamine,
- Finantsinspektsiooni nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine Eesti Panga presidendi ettepanekul,
- Eesti Panga juhatuse tasustamise aluste kinnitamine,
- siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine
- Eesti Panga siseaudiitorite nimetamine ja siseauditi tööplaani kinnitamine,
- Eesti Panga siseauditi osakonna juhataja palga määramine,
- Eesti Panga sõltumatute audiitorite nimetamine Eesti Panga seaduses sätestatud korras,
- Eesti Panga kasumi jaotamine seaduse ja nõukogu kinnitatud kasumijaotuse strateegia kohaselt,
- Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavate kirjalike ettepanekute ja muude dokumentide läbivaatamine ja heakskiitmine,
- otsuste tegemine euromüntide rahvusliku külje kujunduse ning meenemüntide nimiväärtuse ja kujunduse kohta Euroopa Liidu õigusaktidega sätestatud korras,
- Eesti Panga sümbolika kujunduse kinnitamine,
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste asutamise, reorganiseerimise ja likvideerimise otsustamine presidendi ettepanekul,
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirjade kinnitamine.

Euroopa Liidu riikide vahelistest kokkulepetest tulenevalt on alustatud põhjalikumalt järelevalvet riikide eelarvete vastavuse üle stabiilsuse ja kasvu paktist (*Stability and Growth Pact*) tulenevatele eelarvetasakaalu nõuetele. Eestis on vastutus eelarvenõuete järgimist hindava Eelarvenõukogu moodustamise eest pandud Eesti Panga nõukogule. Alates 2014. aastast kuulub Eesti Panga nõukogu ainupädevusse Eelarvenõukogu põhikirja kinnitamine ja nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine.

Eesti Panga nõukogu koosseis

Eesti Panga nõukogu koosneb esimehest ja seitsmest liikmest. Nõukogu esimehe nimetab viieks aastaks ametisse Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul.

Eesti Panga nõukogu esimees korraldab nõukogu tegevust, juhatab nõukogu istungeid, kontrollib nõukogu otsuste täitmist, esindab Eesti Panga

nõukogu ja vastab talle Eesti Panga nõukogu tegevuse kohta Riigikogus esitatavatele arupärimistele.

Eesti Panga nõukogu VI koosseisu volituste lõppedes nimetas Riigikogu 25. veebruaril 2014 ametisse nõukogu VII koosseisu. Selle liikmeteks said Kalev Kallo, Kaie Kerem, Enn Listra, Rein Minka, Jaanus Tamkivi, Liina Tõnisson ja Urmas Varblane.

Nõukogu esimeheks nimetas Riigikogu alates 13. juunist 2013 Mart Laari.

Eesti Panga nõukogu praeguse koosseisu volitused kestavad viis aastat, seega kuni 2019. aasta veebruarini.

Mart Laari volitused Eesti Panga nõukogu esimehena lõpevad 12. juunil 2018.

Eesti Panga nõukogu järelvalvetegevus

Järelevalve eesmärgid

Järelevalve tulemusena annab nõukogu hinnangu panga tegevusele erinevates valdkondades, tase-metel ja teemadel.

Kõige üldisemal tasemel hindab nõukogu seda, kas panga visioon on kooskõlas nii kodumaiste kui rahvusvaheliste avalike huvipoolte ootustega, kas olemasolev arengustrateegia ja sellest tulenevad tegevused viivad panka tema enese püstitatud visioonile lähemale, kas strateegilised eesmärgid on olemasolevate tööplaanidega saavutatavad.

Üldistuselt järgmisel tasemel hindab nõukogu panga kinnitatud tööplaanis asjakohasust (eelkõige strateegiliste eesmärkide saavutamise vaatepunktist) ning plaanitud ressursside (näiteks eelarve, personal) piisavust tööplaanis toodu elluviimiseks.

Lisaks eelnevale hindab nõukogu panga juhatuse tegevuse kooskõllalisust heade juhtimistavadega ning ka seda, kas ning kuidas järgib juhatuse oma tegevustes mõjususe, tõhususe ja ökonoomsuse põhimõtteid.

Operatiivsel tasemel jälgib nõukogu juhatuse tehtavaid konkreetseid otsuseid ja küsib vajadusel otsustega seotud valikute kohta selgitusi. Nõukogu jälgib eriti tähelepanelikult välis- ja siseauditite tulemuste alusel tehtud juhatuse otsuseid, millega nõukogu toetab ühtlasi siseauditi sõltumatust.

Eesti Panga nõukogu poolne järelevalve peab toetama mõjusama, tõhusama ja ökonoomsama keskpanga saavutamist.

Järelevalve vahendid

Järelevalve tegemiseks kogub ja analüüsib nõukogu informatsiooni eelkõige pangast endast, aga ka pangavälistelt osapooltelt.

Panga strateegia, visiooni ja missiooni vaatab nõukogu üle kord aastas, mis ei tähenda nende igakordset muutmist. Nende dokumentide puhul piirdub panga nõukogu roll nõuande, konsultatsiooni ja arvamuse avaldamisega.

Panga juhatuse annab nõukogule regulaarselt aru oma tegemistest tööplaanide elluviimisel, eelarve täitmisest ja hankeplaani realseerimisest. Samuti sisaldavad aruanded andmeid nii personali kui ka juhtide arendamisest (sh koolitusest), realiseerunud riskidest, juhatuse liikmete isiklikust panustamisest.

Lisaks juhatusele annab oma tegevusest nõukogule regulaarselt aru keskpanga siseauditi osakond. Siseauditi osakonna aruanded sisaldavad ülevaateid kindlal ajavahemikul läbiviidud audititest ja nende tulemustest. Samuti antakse panganõukogule ülevaade auditite raames tehtud soovitusetest ja nende soovitusete elluviimisest.

Täiendavat informatsiooni panga juhtimistavade kohta saab nõukogu läbi pangas korraliselt toimuvate juhtimiskvaliteedi- ja rahuloluuringute tulemuste.

Tuvastatud puuduste või nende kahtluse korral võib nõukogu kasutada oma pädevust kinnitada panga siseauditi aastast tööplaan. Läbi siseauditi tööplaanis saab nõukogu tellida siseauditi osakonnalt üksikasjalikumaid aruandeid teda huvitavatel teemadel. Kui siseauditi osakonnal ei jätku kõikide nõukogu huvitavate teemade auditeerimiseks ressursi või oskusteavet (siseauditi osakonna

aastasesse tööplani peavad veel mahtuma Euroopa keskpankade süsteemist tulenevad auditid ning panga juhatuse tellitavad auditid), võib nõukogu tellida auditeid või uurimusi pangaväliselt teenuseosutajatelt.

Järelevalvetegevuse tulemus

Eelpool kirjeldatud tegevuste tulemustest koostab nõukogu oma osa panga aastaaruandes. Pärast panga aastaaruande nõukogus kinnitamist esitab nõukogu esimees selle Riigikogule.

Nõukogu aruanne sisaldab hinnanguid panga tegevusele kõige laiemas mõttes. Peale hinnanguite võib nõukogu oma aruandes ära tuua tähelepanekuid, mida informatsiooni analüüsidest tehti. Kui tähelepanekud sisaldavad tuvastatud arenguvõimalusi, võib nõukogu lisada teksti ka omapoolseid soovitusi panga juhatusele.

Eesti Panga nõukogu tegevus 2014. aastal

Eesti Panga nõukogu pidas 2014. aastal kokku 9 korralist istungit. Lisaks istungitele kasutas nõukogu täiendava töövormina ka seminare.

Järelevalve Eesti Panga juhatuse tegevuse üle

2014. aastal kuulas Eesti Panga nõukogu ära ülevaate Eesti Panga 2013. aasta finantstulemustest ja kinnitas Eesti Panga presidendi ettepanekul Eesti Panga 2013. aasta aruande. Kinnitatud aruande esitas nõukogu esimees Riigikogule.

Samuti vaatas nõukogu üle Eesti Panga kasumijaotuse strateegia ning otsustas jätkata senise strateegiaga, mille kohaselt kantakse riigieelarvesse igal aastal kuni 25% kasumist.

Eesti Panga nõukogu kuulas ära ülevaate Eesti Panga strateegilise arengukava koostamisest ja tutvus Eesti Panga strateegiadokumendi kavandiga. Eraldi seminaril arutati koos juhatusega Eesti Panga strateegiat 2014 - 2018.

Nõukogu kuulas ära juhatuse 2013. aasta aruanded ja juhatuse liikmete aruanded 2014. aasta I poolaasta kohta, sh tegevusaruanne, eelarve täitmine, tööplani täitmine ja hankeplani täitmine.

Aasta viimasel istungil tutvustas Eesti Panga president nõukogule Eesti Panga 2015. aasta eelarve kavandit, millega nõukogu jäi rahule.

Eesti Panga Nõukogu on toetanud juhatuse tegevust Eesti Pangale mittevajalike funktsioonide täitmisest loobumisel, nagu näiteks otsust panna müüki Eesti Pangale kuuluv Maardu mõis.

Siseaudit

2014. aastal kinnitas nõukogu siseauditi osakonna põhimääruse muudetud kujul ja 2015. aasta tööplani ning kuulas ära siseauditi osakonna tööaruanded. Toimus nõukogu liikmete kohtumine siseauditiosakonna juhatajaga.

Panga siseauditi osakond teostab auditeid nii nõukogu, juhatuse kui ka Euroopa Keskpanga nõukogu seatud temadel. Aastas teeb osakond keskmiselt 12 auditit, millest 6 on üleeuroopalised (st auditeid viiakse läbi kõikides Euroopa Liidu liikmesriikide keskpankades samaaegselt ja samasuguse programmi alusel). Sama palju auditeid toimub ka Eesti Panga nõukogu kinnitatud plaani alusel.

2015. aasta auditite plaani oli esitatud kokku 11 Eesti Panga teemat, millest nõukogu valis koostöös panga juhatusega välja kuus. Valikust kõrvale jäänud teemadest üks lülitati 2016. aasta auditite plaani, ühe teema

korral otsustati tellida uuring pangaväliselt ettevõtjalt ning kolme teema kohta informatsiooni saamiseks lepiti kokku alternatiivne moodus.

Siseauditi tööd hinnatakse nii töö tulemuslikkuse järgi kui ka spetsiaalse hindamisprotseduuri abil (iga 5 aasta tagant auditeerib sõltumatu audiitor siseauditi osakonna töökorralduse vastavust standardile).

Viimase aasta auditite raames tehtud soovitustest võeti pangas täitmiseks ligikaudu 99% ning täitmisele läinud soovitustest oli aasta lõpu seisuga tähtajaks täitmata vaid kaks. Mõlemad näitajad on head ja annavad tunnistust siseauditi funktsiooni mõjususest.

Rahapoliitika

Oma istungitel sai nõukogu korrapäraselt *ex post* ülevaateid rahapoliitika kujundamisest ja elluviimisest Euroopa Liidu tasemel ja kuulas ära majandusprognoside esitlused.

Raharinglus

Kuna 2014. aastal toimus Eesti liitumine SEPAga (Euroopa ühtse maksealaga), lisas nõukogu siseauditi osakonna 2015. a tööplaani arvelduste ja SEPAlle ülemineku teemalise auditi.

Audiitori hinnang Eesti Panga tegevusele SEPA-le ülemineku koordineerimisel ja teavitamisel oli tervikuna hea, kõige kriitilisema hinnangu sai keskpanga enese tarbeks vajaliku SEPA liidese arendusprotsess.

Finantsstabiilsus

Oma istungitel kuulas Eesti Panga nõukogu ära finantsstabiilsuse ülevaated.

Toimus ühisseminar Finantsinspektsiooni nõukogu ja juhatuse liikmetega ühtse finantsjärelevalve, Finantsinspektsiooni uute tegevusvaldkondade ja rahapesu tõkestamise teemal. Lisaks toimusid seminarid finantssektori elutähtsate teenuste kestliku osutamise teemal ja Venemaa kehtestatud sanktsioonide mõjust Eesti majandusele.

Nõustamine ja koostöö majanduspoliitilistes küsimustes

Alates 2014. aastast kuulub Eesti Panga nõukogu ainupädevusse muu hulgas Eelarvenõukogu põhikirja kinnitamine ja nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine. Seetõttu kinnitas Eesti Panga nõukogu 2014. aasta 8. aprillil Eelarvenõukogu põhikirja.

Oma istungitel kuulas Eesti Panga nõukogu ära presidendi ülevaated euroala majanduse ja finantssektori olukorrast, majandusülevaated ja finantsstabiilsuse ülevaated, informatsiooni Eelarvenõukogu tegevuse kohta kahel korral ja lisaks ühel korral seminaril, sh Eesti riigirahanduse seisust ja 2015. aasta riigieelarve kavandist. Juhatuse andis nõukogule ülevaateid oma tegevusest IMFis ja Rahvusvahelises Arveldustepangas, samuti koostööst Põhjamaade ja Läti ning Leedu keskpankadega.

Nõukogu mõistab panga presidendi seisukohti ELi – IMFi abiprogrammi riikide toetamise vallas. Eesti Panga nõukogu jagab Eesti Panga ja Vabariigi Valitsuse seisukohta, et järeleandmiste tegemiseks piisavalt veenvaid argumente praegu pole. Euroopa Keskpanga otsused võlakirjade ostuprogrammi käivitamise kohta suurendavad nõukogu järelevalvekohustust ning töömahtu.

Organisatsioon

Eesti Panga nõukogu kiitis heaks Eesti Panga uue põhikirja eelnõu, mis saadeti arvamuse saamiseks Euroopa Keskpanga.

Nõukogu tunnistas kehtetuks varasemad ja ajakohasuse kaotanud nõukogu otsused: Eesti Panga Nõukogu 23.09.2008 otsuse nr 8-3 „Eesti Panga Nõukogu liikmetele hüvitise maksmise korra kinnitamine“, Eesti Panga nõukogu 25.11.2008 otsuse nr 10-1 „Eesti Panga õppelaenu andmise tingimuste kinnitamine“, Eesti Panga nõukogu 18.12.2001 otsuse nr 11-2 „Eesti Panga töötajatele eluasemelaenu andmise tingimuste kinnitamine“.

Muudeti ja kinnitati Eesti Panga nõukogu töökord. Toimus eraldi seminar nõukogu töö korraldamisest.

Ametissenimetamised

Eesti Panga nõukogu nimetas 14.05.2014 Eelarvenõukogu esimeheks Raul Eametsa ja liikmeteks Andrus Alberi (aseesimees), Urmas Varblase, Andres Võrgu, Ülo Kaasiku ja Martti Randveeri.

Meenemündid

Nõukogu kiitis heaks Miina Härma loomingule pühendatud hõbedast meenemündi kujunduse ja nimiväärtuse 10 eurot. Mündi kujunduskavandi autoriks on Jaano Ester.

Hinnangud Eesti Panga juhtimistegevusele aastal 2014

Kõik vajalikud strateegilised plaanimisdokumendid on pangas olemas ja vastavad oma olemuselt ootustele. Seejuures märgib nõukogu, et eri taseme plaanimisdokumentide vahel ei olnud seosed päris üheselt hinnatavad. Strateegiliste eesmärkide kirjeldamisel on panga juhatus jäänud suhteliselt üldsõnaliseks. Nõukogu peab oluliseks, et strateegia regulaarse täpsustamise käigus sõnastataks selgemad mõõdikud, mille suhtes panga tegevusi hinnata saaks.

Taktikalise taseme tööplaanid on pangas olemas ja hästi hallatud. Toimub pidev juhatusespoolne järelevalve nende täitmise ja vajadusel korrigeerimise üle. Sama kehtib ka hankeplaani ning eelarve kohta.

Kõik olulised plaanilised ülesanded olid 2014. aastal täidetud. Kuigi hankeplaani täies mahus ei realiseeritud, on selle taga pigem vastutustundlik käitumine panga juhtide poolt (halvas turuolukorras hanke edasilükkamine või tühistamine), kui ülesannete täitmata jätmine.

Keskpanga eelarve alatäitmine on olnud püsiv nähtus panga tegevuse taastamise järgsetest aastatest peale. See ei tähenda ei üleplaneerimist ega plaaniliste ülesannete täitmata jätmist. Eelarve alatäitmine on pigem panga eelarve koostamise meetodi ja töökultuuri osa ning paljudel juhtudel viitab hoopis kokkuhoiule. Erinevalt riigieelarvelistest asutustest, kus on surve eelarvevahendid

eelarve perioodi lõpuks kindlasti ära kulutada, sest tihti kasutatakse kasvavat (*incremental*) eelarve plaanimist, kus järgmine eelarve sõltub eelmise täitmisest, toimub pangas eelarve iga kuluartikli (va püsikulud) kaalumise igal aastal uuesti (n-ö nulltasemelt). Seega on panga eelarve alatäitmine eelkõige märk kokkuhoiust, mistõttu võib väita, et kasutatud vahendite vaatepunktist on panga tegevus ökonoomne.

Eesti Panga nõukogu hoiab keskpanga tõhusa ressursikasutuse teema edaspidigi oma kõrgeandatud tähelepanu all.

Keskpanga töö sisulisest poolest rääkides on Eesti Panga nõukogul saadud selgitusi, ülevaateid ja rahvusvahelisi meediakajastusi arvestades põhjust tõdeda, et Eesti Panga mõju Euroopa Keskpanga süsteemi otsustusprotsessis on kasvanud.

EESTI PANGA TÄHTSAMAD ÜLESANDED

1. Osalemine eurosüsteemi otsuste tegemises ja nende elluviimine

Eesti Pank osaleb euroala ühtse rahapoliitika kujundamises. Rahapoliitika elluviimiseks vajalikud otsused valmistatakse ette kõigi eurosüsteemi keskpankade koostöös. Seetõttu on Eesti Panga jaoks oluline nii kogu eurosüsteemi mõjutavate protsesside kui ka vaid Eesti majandust puudutavate teemade kvaliteetne analüüsimine. See hõlmab nii majandusuuringuid kui ka majandusprognoside koostamist. Pangas tehtavate majandusuuringute eesmärk on anda teavet, mille alusel langetada rahapoliitika ja finantsstabiilsusega seonduvaid otsuseid, ning pakkuda keskpanga ekspertidele ja juhtidele tuge majanduspoliitilistes aruteludes osalemiseks.

Eesti Pank panustab majanduse stabiilsesse arengusse. Meie ülesanne on tagada, et ettevõtted ja majapidamised saaksid oma tehingutes ja arvestustes tugineda stabiilse ostujõuga rahale. Selle eelduseks on suurte hinnakõikumiste ärahoidmine.

Keskpanga otsused raha hinna ja koguse kohta jõuavad majapidamiste ja ettevõtete finantsüsteemi kaudu. Rahapoliitiliste otsuste väljund on keskpanga tehingud pankadega, kes omakorda annavad laene ja võtavad vastu hoiuseid.

2014. aasta rahapoliitilise arutelu põhiteemad olid euroala aeglustuv inflatsioon ja sellest tingitud vajadus pakkuda täiendavat rahapoliitilist leevendust. Muret võimendas järjest alanev nafta hind, mis omakorda mõjutas nii inflatsiooni kui ka inflatsiooniootusi. Seetõttu langetas Euroopa Keskpanga nõukogu juunis ja novembris eurosüsteemi rahapoliitilised intressimäärad majandus- ja rahaliidu ajaloo madalaimatele tasemetele. Esimest korda kehtestati negatiivne hoiustamise püsivõimaluse intressimäär (- 0,20%). Samuti otsustati pikendada eurosüsteemi tehingupartneritele jaotamispiiranguta ja fikseeritud intressimääraga laenude väljastamist. Lisaks alustati uute väärtpaperiostuprogrammidega (ABSPP¹, CBPP3²), mis täiendasid juunikuist rahapoliitilist otsust alustada pikemaajaliste suunatud laenude³ andmist pankadele. Samuti arutati põhjalikult läbi Euroopa Keskpanga nõukogus toimuva rahapoliitilise diskussiooni avalikustamise uued põhimõtted (ülevaade Euroopa Keskpanga nõukogu rahapoliitiliste arutelude kohta – nn *account* avaldati esmakordselt veebruaris 2015)⁴. Lisaks algas avaliku sektori varaga tagatud väärtpaperite otseostude (PSPP)⁵ ettevalmistamine (selle programmi käivitamine otsustati jaanuaris 2015).

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Osalemine eurosüsteemi rahapoliitiliste otsuste tegemises ja nende elluviimine](#)

1 ABSPP – *asset-backed securities purchase programme* (varaga tagatud väärtpaperite ostuprogramm)

2 CBPP3 – *third covered bond purchase programme* (kolmas kaetud võlakirjade ostuprogramm)

3 TLTRO – *targeted longer-term refinancing operations* (pikaajalisemad suunatud refinantseerimisoperatsioonid)

4 Ülevaates käsitletakse arengut finantsturgudel, majanduses ja rahapoliitikas. Lisatakse üldistatud kokkuvõtte arutlust majandus- ja monetaaranalüüsi ning rahapoliitika kursi kohta. Ülevaade kajastab EKP nõukogu rahapoliitilisi kaalutlusi õiglasel ja tasakaalustatud viisil.

5 PSPP – *public sector purchase programme* (euroala valitsuste ja üleeuroopaliste institutsioonide ning agentuuride võlakirjade ostuprogramm)

2. Raharingluse korraldamine

Raharingluse korraldamisel on Eesti Panga eesmärk tagada nõudlusele vastav kogus kvaliteetset sularaha ning maksesüsteemide usaldusväärne ja tõrgeteta toimimine.

Eesti Pank emiteerib koostöös euroala keskpankade ja Euroopa Keskpangaga euroalal seadusliku maksevahendina kehtivaid pangatähti ja münte. Eesti Pank hoolitseb selle eest, et europangatähtede ja -müntide nõudlus oleks rahuldatud ja säilib ringluseks vajalik käibevaru, tagab sularaha kvaliteedi ja pangatähtede kaitse võltsimise eest. 2014. aasta septembri lõpus algas II seeria 10euroste emiteerimine, mis toimus sujuvalt ilma probleemideta. Eesti Panka laekusid ka esimesed teise seeria 20eurosed pangatähed.

Meenemüntide müügivõrgu laiendamiseks uuendas keskpank koostöölepet Eesti Postiga, samal eesmärgil sõlmiti koostöölepe Eesti Ajaloomuuseumiga.

Juhatus otsustas toetada meene- ja mälestusmüntide ideekavandeid hindava nõuandva kogu ettepanekut vermida 2015. aastal Eduard Vilde 150. sünniaastapäevale pühendatud hõbedast meenemünt ja 2018. aastal Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud 2eurone erikujundusega käibemünt ehk mälestusmünt.

Maksesüsteemid on majanduse rahandusliku taristu keskne osa. Eesti Pank haldab arveldussüsteemi TARGET2-Eesti, mis on rahapoliitika elluviimise tehniline platvorm ning mille kaudu saab teha kiireid ja turvalisi pankadevahelisi rahaülekandeid. TARGET2 võimaluste laiendamiseks osaleb Eesti Pank koos teiste eurosüsteemi riikide keskpankadega väärtpaberiarveldusplatvormi TARGET2-Securities arendamises.

Eesti Pank toetab maksekeskkonna arengut, osaledes õigusraamistiku kujundamises ja tehes turuosalistega koostööd. Eesti Pank kui järelevaataja hindab maksesüsteemide vastavust rahvusvahelistele nõuetele ja annab vajaduse korral soovitusi süsteemide toimimiskindluse parandamiseks.

2014. aastal loodi maksesüsteemide käitamist, järelevaatamist ja maksekeskkonna edendamist kirjeldav Eesti Panga raamkava ja täpsustati Eesti Panga järelevaataja rolli. Olulise muudatusena võeti järelevaatamisele Nets Estonia AS hallatav kaardimaksete süsteem.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Raharingluse korraldamine](#)

3. Finantsstabiilsuse hoidmine

Eesti Panga eesmärk on tagada finantssüsteemi kui terviku toimimine. Hästi toimivat finantssüsteemi on vaja nii majanduse sujuvaks funktsioneerimiseks kui ka selleks, et keskpangal oleks võimalik hinnastabiilsuse hoidmiseks tehtavat rahapoliitikat edukalt ellu viia.

Finantsstabiilsuse hoidmisel teeb Eesti Pank makrofinantsjärelevalvet ehk analüüsib ja hindab finantssektorit ohustavaid süsteemseid riske ning rakendab riskide vähendamiseks poliitikameetmeid. Lisaks

kujundab Eesti Pank finantssektori poliitikat, osaledes õigusaktide väljatöötamises ning arendades kriisihaldusraamistikku.

Esimese makrofinantsjärelevalve meetmena kehtestas Eesti Pank 1. augustil 2014 pankadele 2% süsteemse riski puhvri nõude. Täiendav kapitalinõue aitab tugevdada Eesti pankade võimet tulla toime olukorraga, kus majanduskeskkonna ootamatu halvenemisega võib kaasneda reaalsektori laenuteenindamisvõime märgatav halvenemine. Teisena kehtestas Eesti Pank alates 2015. aasta märtsist reeglid eluasemelaenude väljastamisele, mille kohaselt ei tohi pankade väljastatavad uued eluasemelaenud reeglina olla suuremad kui 85% tagatise väärtusest. Laenude maksimumtähtaeg on 30 aastat. Laenuvõtja igakuised laenuteenindamise maksed ei tohiks ületada 50% tema sissetulekust. Nendest nõuetest kõrvalekaldumine on lubatud 15% ulatuses kvartalis välja antud laenudest.

Finantsstabiilsuse tagamisel teeb Eesti Pank tihedat koostööd organisatsioonidega Euroopas, Põhja- ja Baltimaades ning Eestis. 2014. aastal käivitus euroalal Euroopa Keskpannga juhitud ühtne pangandusjärelevalve. Sellega kaasnes panustamine SSMi järelevalvenõukogu töösse ning avalikkusele suunatud teavitustöö selgitamiseks pangandusjärelevalve korralduse muutusi. Ühtse pangandusjärelevalve käivitumisele eelnes euroala oluliste pankade põhjalik hindamine. Finantsinspeksiooni ja Euroopa Keskpannga poolt Eestis läbiviidud hindamise käigus Eesti pankadel kapitalipuudujääki ei tuvastatud.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Finantsstabiilsuse hoidmine](#)

4. Nõustamine ja koostöö majanduspoliitilistes küsimustes

Eesti Panga ülesanne on toetada Eesti ja euroala stabiilset ja kehtlikku majandusarengut. Sel eesmärgil nõustab Eesti Pank valitsust ning teeb koostööd teadusasutuste, teiste riikide keskpankade ja rahvusvaheliste institutsioonidega.

Keskpannga analüüside ja majandusuuringute eesmärk on anda teavet, mille alusel langetada rahapoliitika ja finantsstabiilsusega seonduvaid otsuseid, ning pakkuda keskpanga ekspertidele ja juhtidele tuge majanduspoliitilistes aruteludes osalemiseks, lisaks on need kasulikud nii valitsusele majanduspoliitika kujundamisel kui ka ettevõtetele ja majapidamistele rahaliste otsuste tegemisel.

Septembris valmis plaaniväline Eesti majandusprognoosi uuendus, mis oli tingitud SKP statistika üsna märkimisväärsest revideerimisest (sel teemal toimus ka eraldi lühikoolitus ajakirjanikele). Juunis ja detsembris valmis koostöös teiste euroala keskpankadega tavapärane Eesti majandusprognoos.

Seoses sündmustega Ukrainas ja Venemaal tekkis vajadus hinnata ELi ja Venemaa vastastikuste sanktsioonide mõju Eesti majandusele, sel teemal valmisid pangasisesed ülevaated ning analüüsi tulemusi tutvustati ka avalikkusele. Üks analüüsitemasid oli ka kiire naftahinna langus ja selle võimalik mõju Eesti majandusele ja inflatsioonile.

Eelarvenõukogu sai keskpangalt tehnilist tuge, et aidata anda hinnangut nii rahandusministeeriumi koostatud prognoosile kui ka sүgisesele riigieelarvele.

Toimused kohtumised peaministri ja Vabariigi presidendiga, kus tutvustati Eesti Panga peamisi seisukohti majanduse arengu ja väljavaadete suhtes.

Eesti Panga teaduspreemia suuruses 2 300 eurot sai uurimisgrupp koosseisus Tarvo Vaarmets, Kristjan Liivamägi ja Tõnn Talpsepp teadusartikli "The Brilliant Mind of Investors" eest ja suuruses 1 300 eurot Magnus Piirits uurimuse eest "Eesti pensionisüsteemi reformide põlvkondadevaheliste efektide analüüs simulatsioonimeetodi abil".

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükkidest

[Nõustamine majanduspoliitilistes küsimustes](#)

[Koostöö](#)

5. Eesti finants- ja välissektori statistika tegemine

Eesti Pank vastutab Eesti finants- ja välissektori ning finantskontode statistika tegemise eest. Keskpanga eesmärk riikliku statistika tegijana on pakkuda kvaliteetset, usaldusväärset, ajakohast ja erapooletut informatsiooni, mida kasutatakse analüüsi-, prognoosi- ja poliitikakujundamisprotsessides, aga ka avalikkuse teavitamisel. Samuti osaleb Eesti Pank Euroopa majandus- ja rahaliidu statistika tegemises ja statistikametoodikate arendamises.

2014. aastal aset leidnud uue statistikastandardi rakendamine välissektori ja finantskonto statistikas toimus plaanipäraselt ja ilma suuremate tõrgeteta. Eesti Panga veebilehel avaldati BPM6 meetodikal põhinev maksebilansi aastaraamat.

Maksebilansi ja SKP kontode uuele meetodikale üleminek põhjustas erakorralise korrigeerimise vajaduse nii maksebilansi (aastad 2011-2014Q1) kui ka SKP (aastad 2010-2014Q1) väljundites. Koostöö Statistikaametiga sujus ladusalt, saavutati rida kokkuleppeid, ühtlustati meetodika ja kasutatavad algandmete allikad.

Finantssektori statistika tegemisel jätkusid ettevalmistused krediidiasutuste ja liisingettevõtete muudetud aruandluse rakendamiseks, mis jõustusid alates 2014. detsembri andmetest. Samuti alustati ettevalmistustega EKP uuendatud finantssektori statistika määruste rakendamiseks alates 2015 jaanuari andmetest.

Ettevalmistamisel on üleminek leibkonna tarbimise ja finantskäitumise regulaarsetele registripõhistele uuringutele, milleks on koostatud registripõhise uuringu ressursihinnang. Lõplik otsus regulaarsete registripõhiste uuringute jätkamise kohta tehakse pärast esmase uuringu valmimist.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Eesti finants- ja välissektori statistika tegemine](#)

6. Finantsvara investeerimine

Keskpanga varade säilimine ja investeerimine on keskpanga finantsilise sõltumatuse eeldus. Riigi välisvaluutareservide hoidmine ja juhtimine on Eesti Panga seadusega sätestatud ülesanne. Lisaks haldab Eesti Pank koostööleppe alusel Tagatisfondi investeerimisportfelli ja on valmis investeerima muidki avaliku sektori pikaajalisi reserve. Koostöös teiste eurosüsteemi keskpankadega osaleb Eesti Pank Euroopa Keskpanga välisreservide investeerimises.

Keskpangale kui pikaajalisele ja konservatiivsele rahapaigutajale on uusi väljakutseid pakkunud olukord finantsturgudel, kus kõrgema krediitdireitinguga valitsusvõlakirjade intressimäärad on langenud väga madalatele tasemetele. Eesti Pank on tegevuskeskkonna muutustele reageerinud ja riske hajutanud, lisades investeerimisportfelli täiendavaid varaklasse ja paigutades raha senisest enamate riikide võlakirjaturgudele.

Eesti Panga investeerimistegevuse tulem ületas 2014. aastal mitmekordselt aasta alguses seatud eesmärgi ning ulatus 22,8 miljoni euroni. Tänu aasta jooksul langenud intressimääradele olid kasumlikud võlakirjainvesteeringud ning tänu Eesti Panga kasvavale aktsiaportfellile teeniti märkimisväärset tulu ka aktsiainvesteeringutega.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Finantsvara investeerimine](#)

EESTI PANGA TEGEVUS 2014. AASTAL

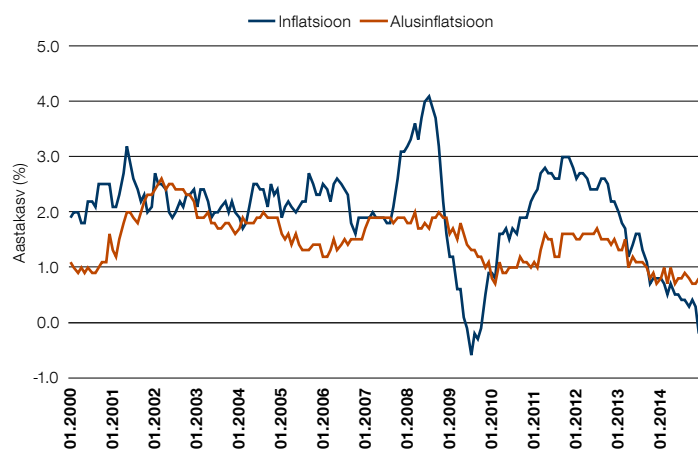
OSALEMINE EUROSÜSTEEMI RAHAPOLIITILISTE OTSUSTE TEGEMISES JA NENDE ELLUVIIMINE

Eurosüsteemi rahapoliitilised otsused

2014. aastal toetas eurosüsteemi rahapoliitika majandusaktiivsuse kasvu, et seeläbi tagada hinnastabiilsus⁶. Kogu aasta vältel oli euroala inflatsioon langustrendil, samuti alanesid turuosaliste inflatsiooniootused. Seda arvestades alandas Euroopa Keskpanga nõukogu 2014. aastal rahapoliitilisi intressimäärasid ja rakendas mitmesuguseid täiendavaid rahapoliitilisi meetmeid.

0,2% (vt joonis 1). Alusinflatsioon⁷ oli aasta jooksul stabiilsem, kuid jäi euroala nõrga majandusaktiivsuse tõttu madalale tasemele (0,8%). Euroala hinnakasvu üldine aeglustumine oli tingitud eelkõige toormehindade langusest. Alates juunist muutus naftahinna langus märgatavalt kiiremaks ning detsembriks oli naftahind kaotanud umbes 55% oma suvisest tasemest. Sel oli tugev mõju energiahindadele. Teenuste ja tööstuskaupade (v.a energia) hindade panus inflatsiooni oli stabiilsem, kuid väike. Teenuste madala inflatsiooni üks peamisi põhjusi oli jätkuv sideteenuste hinna langus. Aasta esimesel poolel süvendas tarbijahindade langust euro vahetuskursi tõus, mis kestis kuni 2014. aasta kevadeni. Alates maikuust on aga euro nõrgenemine tarbijahindade langust pidurdanud. Kõige enam on vahetuskursi mõjutanud aina tagasihoidlikumaks muutunud euroala majanduskasvu ja inflatsiooni väljavaade, lisaks sellele ka Euroopa Keskpanga uute rahapoliitiliste meetmete rakendamise ootus ja nende elluviimine ning Ameerika Ühendriikide rahapoliitilise hoiaku muutus. Ootused inflatsiooni edasise arengu suhtes reageerisid aeglasele hinnakasvule ja naftahinna langusele. Lühiajaline inflatsiooniootus langes olulisel määral ning alates 2014. aasta suvest on pisut langenud ka pikaajaline inflatsiooniootus.

Joonis 1. Euroala inflatsioon ja alusinflatsioon

Allikas: Eurostat
Viimane vaatlus: detsember 2014

Keskmiselt kasvasid tarbijahinnad euroalal 2014. aastal 0,4%, kuid võrreldes 2013. aasta detsembriga olid hinnad aasta lõpuks langenud

⁶ Eurosüsteemi rahapoliitika eesmärk on säilitada hinnastabiilsus euroalal. See on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu rahapoliitikat käsitleva artikli 127 lõikes 1. Hinnastabiilsust määratleb Euroopa Keskpanga nõukogu kui euroala ühtlustatud tarbijahinaindeksi (ÜTHI) aastakasvu alla 2%, kuid selle lähedal keskmise aja jooksul.

Euroopa Keskpanga nõukogu langetas eurosüsteemi rahapoliitilised intressimäärad 2014. aastal majandus- ja rahaliidu ajaloo madalaimatele tasemetele. Intressimäärasid alandati kahel korral, kokku 20 baaspunkti võrra. Juunis vähenes põhiliste refinantseerimisoperatsioonide pakkumisintressi alammäär 0,15%ni ja laenamise püsivõimaluse intressimäär 0,40%ni. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär viidi esimest korda negatiivseks, -0,10%-le. Novembris alandati kõiki intressimäärasid veel 10 baaspunkti võrra. Keskpanga intressimäärade langetus mõjutas ka raha-

⁷ Alusinflatsioon näitab tarbijakorvi kallinemist ilma energia, toidu, alkoholi ja tubaka hindade mõjuta.

туру intressimäärasid (sealhulgas EURIBORi), mis langesid samuti ajaloolises võrdluses väga madalale tasemele.

Rahapoliitilised intressimäärad olid langevatud juba äärmiselt madalale, seetõttu **oli vaja kehtestada lisameetmeid, et toetada hinnastabiilsuse eesmärgi täitmist ja rahapoliitika ülekandekanalite toimimist**. Täiendavate meetmetega (suunatud laenu⁸ pankadele, Euroopa Keskpannga varaostud) edastati turuosalistele signaal, et euroala rahapoliitika jääb majanduskasvu toetama pikema aja jooksul ning selle poolest eristub euroala rahapoliitiliste tingimuste karmistumise poole liikuvatest Ameerika Ühendriikidest. Aasta algusest sügiseni langes eurosüsteemi bilansimaht peamiselt pankadele antud kolmeaastaste rahapoliitiliste laenude ennetähtaegse tagasimaksmise tõttu 13%. Sügisel rakendunud uued meetmed suurendasid bilansimahtu aasta lõpuks 8% võrra. Euroopa Keskpannga nõukogu hinnangul suureneb eurosüsteemi bilansimaht meetmetepaketi toel kokku umbes 1 triljoni euro võrra, 2012. aasta alguse taseme – 3 triljoni euro lähedale.

Euroopa Keskpannga nõukogu otsustas 5. juunil, et eurosüsteem pakub euroala krediidiasutustele septembrist 2014 kuni juunini 2016 **pikaajalist suunatud laenu (TLTRO)**, mida võiks kasutada eelkõige laenamiseks reaalsektori ettevõtetele. Esiialgu oli kõigil tehingupartneritel võimalus laenata kuni 7% euroala mittefinantsettevõtetele antud laenude jäägist (v.a eluasemelaenu) 30. aprilli seisuga. Laenamist suurendavad pangad said võimaluse keskpangalt täiendavalt raha juurde laenata. Jaanuaris 2015 otsustati veelgi leevendada pankade laenuitingimusi: tagasimakse intressimääraks sai põhiliste refinantseerimisope-

ratsioonide intressimäär (varem sama intressimäär pluss 10 baaspunkti). TLTROga saavad pangad pikaajalist soodsat laenu raha, mis võimaldab neil omakorda langetada ka reaalsektorile pakutavate laenude hinda. Kuigi euroala liikmesriigiti on olukord veel üsna erinev, on krediidipakkumine reaalsektorile tasapisi paranemas ja laenuitingimused leevenevad. Laenuõudluse poolel on näha esimesi märke ka ettevõtete laenukasvu taastumise kohta euroalal⁹. Kuigi Eestis tegutsevad pangad ei ole eriti huvitunud TLTRO kasutamisest, mõjuvad madalal püsivad rahaturuintressimäärad, mis vähendavad laenude intressikulu, ka Eestis laenuitingimustele positiivselt. Pankade jaoks ei ole raha hoiustamine Euroopa Keskpangas soodne negatiivse intressimäära tõttu, seegi peaks suurendama nende huvi laenugevuse hoogustamiseks.

Septembri alguses suurendas Euroopa Keskpannga nõukogu otsest kontrolli rahapakkumise kasvu üle ja kehtestas plaanide kohaselt vähemalt kaks aastat kestvad **varaostuprogrammid**, mis jätkuvad seni, kuni inflatsiooniarengud on kooskõlas eurosüsteemi hinnastabiilsuse eesmärgiga. Samuti on ostuprogrammid suunatud ettevõtete krediidivõimaluste parandamisele. Oktoobris alustati kolmandat korda kaetud võlakirjade¹⁰ ostmisega: eurosüsteem soetab euroala rahaloomeasutuste (eurodes) välja antud kaetud võlakirju. Novembris alustati varaga tagatud väärt-paberite otseostudega¹¹, nende väärt-paberite alusvara moodustavad nõuded euroala mittefinantsettevõtetele. ABSide ostmisega aidatakse kaasa selle praegu Euroopas suhteliselt tagasihoidlikku rolli mängiva turusegmendi arengule. Varaostud peaksid parandama erasektori rahastamise tingimusi ka portfelli ümberpaigutamise kaudu, kuna nende finantsvarade müüjad saavad laekunud raha kasutada uuteks

8 TLTRO – *targeted longer-term refinancing operation*. Sama laadseid meetmeid on pakunud mitmed keskpangad (Jaapan, Ühendkuningriik, Ungari), kus odav laenu raha aitas kaasa investeeringute ja tarbimise kasvule.

9 ECB Bank Lending Survey, January 2015.

10 CBPP3 – *third covered bond purchase programme*

11 ABSPP – *asset-backed securities purchase programme*

investeeringuteks (näiteks laenu ettevõtetele). Mõlema ostukava puhul on oluline, et Euroopa Keskpank ei tegutseks esmasel ja järelturul liiga aktiivselt, tõrjudes eemale erainvestorid. Eesti ettevõtted on oma tegevuse rahastamisel võlakirju veel suhteliselt tagasihoidlikult kasutanud – seda teevad peamiselt suuremad ettevõtted. Eestis asuvate pankade tegevuse finantseerimine võlakirjadega on jäänud marginaalseks. Samas võib eurosüsteemi aktiivsus võlakirjaturul parandada ka kohalike pankade ja ettevõtete finantseerimistingimusi.

2014. aasta sügisel kinnitas Euroopa Keskpanga nõukogu valmisolekut rakendada majandus- ja finantskeskkonna halvenedes oma mandaadi piires täiendavaid erakorralisi rahapoliitilisi instrumente, et tulla tõhusalt toime pikaajalise madala inflatsioonimäära riskidega. 2015. aasta jaanuaris **otsustati laiendada varaostusid**, kus täiendavalt emiteeritava raha eest ostetakse euroala valitsuste ja üleeuroopaliste institutsioonide ja agentuuride kahe- kuni kolmekümneaastase tähtajaga võlakirju¹². Nende varaklasside ostud algasid 2015. aasta märtsis ja kestavad vähemalt kuni 2016. aasta septembrini, kuid kindlasti seni, kuni euroala inflatsioonis toimub püsiv korrigeerimine, mis on kooskõlas eurosüsteemi hinnastabiilsuse eesmärgiga. Varaostude mahuks on koos ABSPP ja CBPP3 ostukavadega kokku planeeritud 60 miljardit eurot kuus. Eestis ei ole riigivõlakirju emiteeritud, mistõttu Eesti jaoks on olulisem programmi lõppeesmärgist tulenev mõju.

12 PSPP – *public sector purchase programme*. Ühisele riskijagamisele Euroopa Keskpanka kapitalivõtme alusel (Eesti kapitalivõti on 0,274%) läheb 20% programmi mahust, millest 8% ostab Euroopa Keskpank euroala riikide võlakirju ning 12% ostavad euroala keskpangad institutsioonide võlakirju. Ostukavast 80% ostavad euroala keskpangad kapitalivõtme alusel oma riigi võlakirju. Riigivõlakirju ostetakse ainult järelturult, kuna otse valitsustelt ostes oleks tegemist valitsuse rahastamise keelu rikkumisega. Eurosüsteem tohib osta kogumahus kuni 25% ühest võlakirjaemissioonist ja 33% ühe emitendi võlakirjadest. Samalaadset meedet on kasutanud ka Ameerika Ühendriikide, Jaapani, Ühendkuningriigi keskpank.

Laiendatud varaostukava panustab majandusaktiivsuse kasvu. Ostukava leevendab reaalsektori rahastamise tingimusi, kuna võlakirjade tootluste vähenemine peaks motiveerima investoreid oma raha mujale investeerima. Investeeringute ja tarbimise hoogustumine euroalal aitab lõpuks kaasa ka sellele, et hinnakasv kiireneb ja läheneb 2%-le. Oluline on meeles pidada, et eurosüsteem hakkab varasid ostma hinnastabiilsuse tagamiseks, mitte valitsuste eelarvekulude kasvatamiseks. Üksnes rahapoliitiliste meetmete abil ei ole võimalik saavutada pikaajalist mõju majandusaktiivsusele. Kuigi lähiaastail on valitsustel kergem oma kulutusi võlakirjade abil rahastada, peavad riigid siiski kinni pidama Euroopas kehtestatud eelarvepoliitika reeglitest ja jätkama ettenähtud struktuurireforme. Valitsuste motivatsiooni vähenemine kahandab varaostukava tõhusust, sest majanduse kasvuvõimekus väheneb.

Rahapoliitiliste otsuste elluviimine euroalal ja Eestis

Rahapoliitiliste otsuste elluviimine toimub eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide kaudu, mille standardraamistiku elemendid 2014. aastal ei muutunud, kuid **lisandus mitmeid mittestandardseid meetmeid**. Ülevaade 2014. aasta jooksul toimunud muudatustest on toodud tabelis 1.

Euroopa Keskpanka rahapoliitiliste intressimäärade muutumist ja selle mõju rahaturu intressimääradele (EONIA, 3 kuu EURIBOR) illustreerib joonis 2.

2014. aastal jätkusid **kahe kolmeaastase refinantseerimisoperatsiooni ennetähtaegsed tagasimaksud**. Eurosüsteemi rahapoliitika tehingupartnerid kasutasid seda võimalust üsna suures mahus, makstes aasta jooksul tagasi 334 miljardit eurot (keskmiselt 6,7 miljardit eurot nädalas). Tagasimaksude tulemusena vähenes eurosüsteemi

Tabel 1. Eurosüsteemi rahapoliitika rakendamise raamistik 2014. aastal

Rahapoliitika standardraamistik	Tähtaeg	Sagedus	Muudatus 2014. aastal
1. Avaturuoperatsioonid			
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid (MRO – main refinancing operations)	Nädal	1 x nädalas	Intressimäär langes 10 baaspunkti 11. juunil ja 10. septembril, 0,25%-lt 0,05%ni
Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (LTRO – longer-term refinancing operations)	1 kuu; 3 kuud	1 x kuus	Lõpetati ühe kuu pikkused operatsioonid (10.06.2014)
Peenhäälestusoperatsioonid (FTO – fine-tuning operations)	Vastavalt vajadusele	Vastavalt vajadusele	Lõpetati nädalased likviidsust vähendavad operatsioonid (10.06. 2014; vt SMP käesoleva tabeli mittestandardsete meetmete alt)
Struktuurioperatsioonid (structural operations)	Vastavalt vajadusele	Vastavalt vajadusele	
2. Püsivõimalused			
Hoiustamise püsivõimalus (DF – deposit facility)	Üleöö	Iga päev	Intressimäär langes 10 baaspunkti 11. juunil ja 10. septembril, 0%-lt -0,20%ni
Laenamise püsivõimalus (MLF – marginal lending facility)	Üleöö	Iga päev	Intressimäär langes 35 baaspunkti 11. juunil ja 10. septembril, 0,75%-lt 0,30%ni
3. Kohustuslik reserv			
Nõue hoida kohustuslikku reservi (MRR – minimum reserve requirement)	Iga päev	Iga päev	Hoidmisperioodid kahe nädala võrra pikemad (17.07.2014)
Ülereservid (ER– excess reserves)	Vastavalt vajadusele	Vastavalt vajadusele	Alates 11.06. 2014 hakati tasustama hoiustamise püsivõimaluse intressimäära järgi
Mittestandardised meetmed			
Jaoamispiiranguta ja fikseeritud intressimääraga laenurežiim (fixed-rate full allotment tender procedure)	Alates 2008 oktoober	Pidevalt	Pikendati kuni 2016 detsembrini (05.06.2014)
Valuutavahetuslepingud juhtivate euroalaväliste keskpankadega (currency swap agreements)	Tähtajatu	Vastavalt vajadusele	Sõlmiti üks uus leping
3-aastased pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (VLTRO – very long-term refinancing operations)	Kolm aastat	1x	Jätkusid ennetähtaegsed tagasimaksed
Väärtpaberituruprogramm (SMP – securities market programme)	Ostud on lõpetatud, soetatud väärtpabereid hoitakse lunastustähtaegadeni		Lõpetati SMPga lisatud likviidsuse steriliseerimise operatsioonid (vt FTO avaturuoperatsioonide alt)
Kaetud võlakirjade ostuprogrammid (CBPP; CBPP2 – covered bond purchase programmes)	Ostud on lõpetatud, soetatud väärtpabereid hoitakse lunastustähtaegadeni.		
Suunatud pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid (TLTRO – targeted longer-term refinancing operations)	2-4 aastat	1x kvartalis	Uus meede, kuulutati välja 05.06.2014
Kolmas kaetud võlakirjade ostuprogramm (CBPP3 – covered bond purchase programme 3)	Vähemalt 2 aastat	Iga päev	Uus meede, kuulutati välja 04.09.2014
Varaga tagatud väärtpaberite ostuprogramm (ABSPP – asset-backed securities purchase programme)	Vähemalt 2 aastat	Iga päev	Uus meede, kuulutati välja 04.09.2014

ülelikviidsus. Ennetähtaegsete tagasimaksede põhilised motivaatorid olid paranenud finantseerimistingimused turgudel ja tendents loobuda täiendava ettevaatusabinõuna hoitud likviidsuspuhvritest. Osaliselt paigutati kolmeaastase refinantseerimisoperatsiooni käigus laenatud raha ümber ka

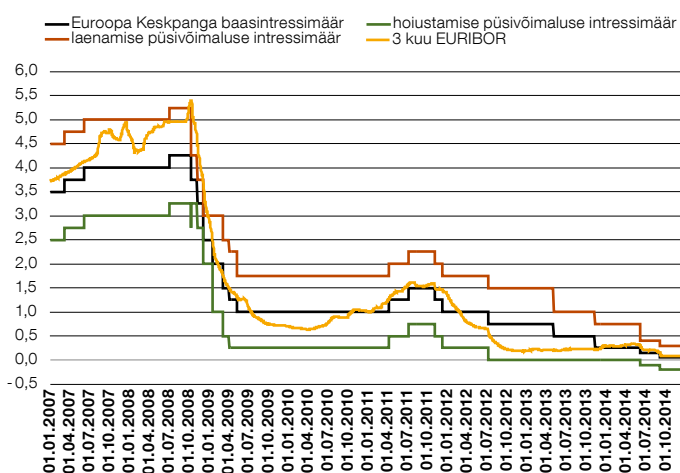
uude suunatud pikemaajalisse refinantseerimisoperatsiooni.

2014. aastal toimus **suunatud pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni kaks esimest pakkumisvooru** (septembris ja detsembris),

laenati kokku 212,4 miljardit eurot ja osales 469 tehingupartnerit kõikidest euroala riikidest. Põhiliselt meelitas osalema turutingimustest soodsam intressimäär. Kahe operatsiooniga lisandus likviidsust 143 miljardit eurot (neto) ja sellel oli mõju lühiajalistele rahaturu intressimääradele.

Osana juunis väljakuulutatud rahapoliitiliste meetmete paketi lõpetati väärtpaberituru programmi (SMP) raames süsteemi lisatud likviidsuse steriliseerimise operatsioonid (vt tabel 1, väärtpaberituru programm).

Joonis 2. Eurosüsteemi rahapoliitilised ja rahaturu intressimäärad (%)

Allikas: Euroopa Keskpank
Viimane vaatlus: 31.12.2014

Esimest korda ajaloos langetas Euroopa Keskpanka nõukogu 5. juunil 2014 **hoiustamise püsivõimaluse intressimäära negatiivseks** ning ühtlasi kehtestas ka ülereservidele, mida siiani oli tasustatud nullintressimääraga, hoiustamise püsivõimaluse intressimäära. Otsus mõjutas nii lühiajalisi rahaturu intressimäärasid (EONIA) kui ka keskpankades hoiustatud raha, sealhulgas valitsuste deposiite, millele kehtestati intressimäära lagi¹³. Rahaturu intressimäärad muutusid negatiivseks, kuid

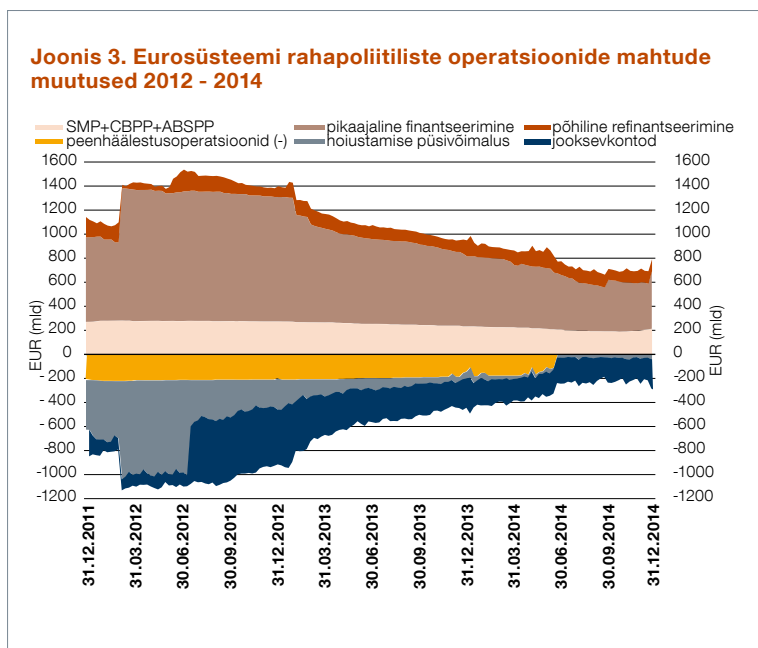
¹³ Vt https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_jol_2014_168_r_0017_en_txt.pdf

ei ole langenud hoiustamise püsivõimaluse taseme, -0,20%, lähedale. Mõnevõrra vähenes ka euroala ülelikviidsus – ülereservide hoidmine keskpangas maksustati ning pankadevahelise tagamata üleööturu intressimäärad pakkusid soodsamaid tingimusi raha hoiustamiseks. Lisaks avaldas likviidsusele mõju ka valitsuse deposiitidele intressimäära lae seadmine. Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide mahtude muutustest annab ülevaate joonis 3.

Septembris 2014 välja kuulutatud varaga tagatud väärt-paberite ja **kolmanda kaetud võlakirjade ostuprogrammi raames tehti sügisel ka esimesed tehingud**. Varaga tagatud väärt-paberite oste alustati 21. novembril ja aasta lõpuks oli programmi maht 1,7 miljardit eurot. Programmi väljakuulutamise ja ostude tulemusena on nähtavalt langenud varaga tagatud väärt-paberite intressivahed. Kaetud võlakirjade ostuprogrammi raames alustati oste 20. oktoobril ja aasta lõpuks oli programmi maht 29,6 miljardit eurot. Nagu ka eelmise programmi puhul, on ostude tulemusena kaetud võlakirjade intressivahed tuntavalt langenud. Ostmiskõlblikud väärt-paberid on kindlaks määratud rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike tagatisvarade põhjal.

Eesti Panga rahapoliitilised operatsioonid

2014. aastal ei kasutanud Eesti rahapoliitiliste operatsioonide tehingupartnerid eurosüsteemi pakutavaid tavapärase rahapoliitiliste laenude (sh ka üleölaenude) võimalusi. Väheses kasutuses peapõhjus on pangagruppide tsentraliseeritud likviidsusjuhtimine ja kohalike pankade piisavad likviidsuspuhvrid, mistõttu kohalikud pangad ei ole kuigi suurel määral sõltuvad keskpanga pakutavast likviidsusest. Pangad osalesid kõige aktiivsemalt nädalase tähtajaga deposiidioksjonitel, kuni need juunis lõpetati.

Mõned Eesti tehingupartnerid osalesid suunatud pikemaajalisel laenuoperatsioonil (TLTRO), laenates enamuse lubatud summast. 2014. aasta

lõpus oli rahapoliitiliste laenude jääk Eesti Panga bilansis 52 miljonit eurot.

Kaetud võlakirjade ostuprogrammi (CBPP2) ja väärtpaberituruprogrammi (SMP) raames soetatud võlakirju hoiab Eesti Pank lunastustähtaegadeni. ABSPP oste sooritab esialgu ainult Euroopa Keskpank. Kuna Eestis pole CBPP3 ostuprogrammi jaoks kõlblikke väärtpabereid, ei osale Eesti Pank ka selle programmi ellurakendamises. Mõlema uue ostuprogrammi tulusid ja riske jagab Eesti Pank solidaarselt (vastavalt Euroopa Keskpanga kapitali-võtmele) teiste eurosüsteemi liikmetega. Riskid on jagatud ka väärtpaberituruprogrammi (SMP) puhul.

RAHARINGLUSE KORRALDAMINE

Maksesüsteemid

Maksesüsteemide tõhus toimimine on oluline majandus- ja finantsstabiilsuse säilitamiseks, rahapoliitika elluviimiseks ja raharingluse tõrgeteta toimimiseks.

Eesti Pank täidab maksesüsteemide valdkonnas järgmisi ülesandeid:

- aitab kaasa maksesüsteemide tõhusale toimimisele,
- tegutseb maksesüsteemide järelevaatajana,
- osaleb maksekeskkonna arendamisel.

Nende ülesannete täitmisel teeb Eesti Pank koostööd Eestis tegutsevate pankade, Rahandusministeeriumi ja Finantsinspeksiooniga. Maksekeskkonna jätkusuutliku arengu toetamiseks tegutseb Eesti Panga juures Eesti Maksekeskkonna Foorum.

2014. aastal täpsustati Eesti Panga seaduses maksesüsteemide ja maksekeskkonnaga seonduvaid ülesandeid. Lisaks loodi maksesüsteemide käitamist, järelevaatamist ja maksekeskkonna edendamist hõlmav Eesti Panga raamkava. Kavas kirjeldatakse, mida täpselt Eesti

Pank nende ülesannete täitmiseks teeb, esitatakse põhimõtted, millele tuginedes Eesti Pank neid ülesandeid täidab, pakutakse ammendav loend riigisisestest ning piiriülestest maksesüsteemide valdkonna koostöörühpidest, milles Eesti Pank osaleb.

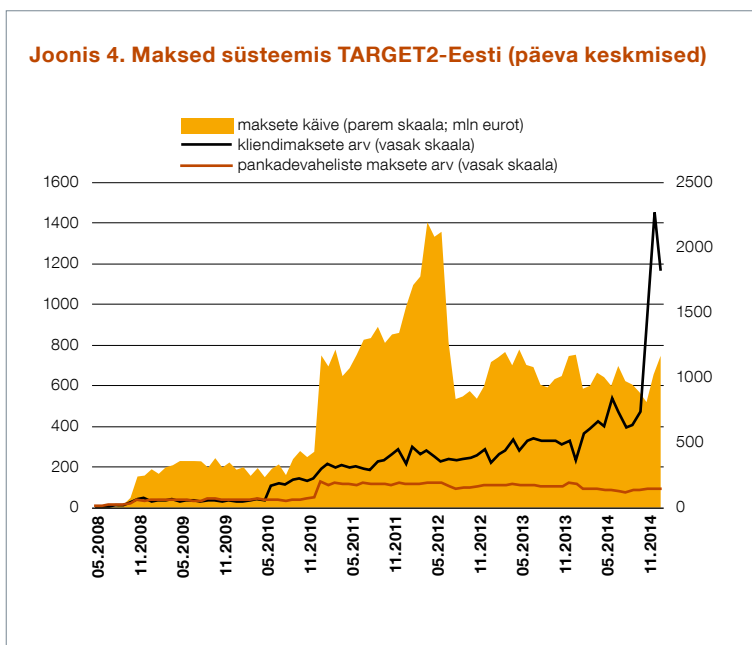
Eesti Panga hallatavad maksesüsteemid

Eesti Pank haldas 2014. aastal suurmaksete süsteemi TARGET2-Eesti. Riigisiseste jaemaksete süsteem ESTA suleti 1. veebruaril 2014, misjärel pangad suunasid need maksed üle Euroopa lisse süsteemi STEP2.

TARGET2-Eesti

TARGET2-Eesti on üle Euroopa lise reaalaajalise brutoarveldussüsteemi TARGET2 osasüsteem. TARGET2-Eestil oli 2014. aasta lõpus 15 liiget – need on Eestis tegutsevad krediidiasutused, Eesti Väärtpaberikeskus ja Eesti Pank. 2014. aastal arveldati selles süsteemis päevas keskmiselt

Joonis 4. Maksed süsteemis TARGET2-Eesti (päeva keskmised)

626 makset kogukäibega üks miljard eurot. Võrreldes 2013. aastaga kasvas maksete arv 50%, kuid käive vähenes 9%. Maksete arvu kasv on osaliselt tingitud asjaolust, et ESTA sulgemise ja pankadevaheliste maksete kiiruse vähenemise mõjul on pangad hakanud süsteemi suunama

rohkem kliendimakseid. Kliendimaksed moodustasid 2014. aastal TARGET2-Eesti maksete koguarvust 85% ja neid tehti päevas keskmiselt 535. TARGET2-Eesti käibe muutus tulenes peamiselt eurosüsteemi rahapoliitilistest tehingutest ning ESTA tagatismaksete lõppemisest.

TARGET2-Securities

Eesti Pank osaleb eurosüsteemi keskse väärtpaberiarveldusplatvormi TARGET2-Securities (T2S) projektis. T2S luuakse eesmärgiga ühtlustada väärtpaberiarveldusi euroalal ning muuta investori jaoks piiriüleised väärtpaberiarveldused lihtsamaks, odavamaks ja turvalisemaks. Need 24 depositooriumi, mis liituvad T2Siga, peavad enda juures registreeritud väärtpaberid tegema kättesaadavaks kõigile teistele T2S platvormiga ühinenud depositooriumidele. T2Sis toimub väärtpaberite arveldus keskpangas avatud rahakontodel.

Esimeses laines T2Siga ühinevatele depositooriumidele ja keskpankadele oli 2014. aasta kõige olulisem tegevus testimine, et saavutada 22. juuniks 2015 valmisolek platvormiga liitumiseks. Eesti Väärtpaberikeskus liitub T2Siga neljandas laines 2017. aasta veebruaris.

Keskpanga tagatishaldus

Eurosüsteem annab pankadele laenu väärtpaberite tagatisel. Tagatiseks võib kasutada nii kodumaiseid kui teiste eurosüsteemi riikide väärtpaberid. Piiriüleste väärtpaberite arveldamiseks kasutatavat keskpankadevahelist korrespondentpankunduse mudelit (CCBM)¹⁴ täiendati 2014. aastal kahe muudatusega. Loobuti nõudest, mille kohaselt tuli väärtpabereid hoida depositooriumis, kus need on välja antud (RRR- *Removal of the Repatriation Requirement*) ja loodi võimalus kasutada tagatiste haldamisel piiriüleste agentide teenuseid (3PCMS- *Triparty Collateral Management System*).

¹⁴ CCBM - *Correspondent Central Banking Model*

Eesti pangad kasutavad eurosüsteemi laenude tagatiseks teiste eurosüsteemi riikide väärtpabereid, kuna Eesti Väärtpaberikeskuses ei ole registreeritud sobivaid väärtpabereid.

Järelevaatamine

Järelevaatamise eesmärk on aidata kaasa makse- ja arveldussüsteemide ülesehituse ja toimimise usaldusväärsuse tagamisele, identifitseerides ja analüüsides süsteemide riske ning tehes ettepanekuid riskide vähendamiseks ja süsteemide tõhustamiseks. Eesti Panga järeleleaadatavad taristud olid 2014. aastal Eesti Panga hallatav reaalaegne brutoarveldussüsteem TARGET2-Eesti ning Eesti Väärtpaberikeskuse (EVK) hallatav väärtpaberiarveldussüsteem.

2014. aastat võib nimetada **regulatiivse keskkonna muudatuste aastaks**. Euroopa Keskpank andis välja määruse¹⁵, millega kehtestati süsteemselt oluliste maksesüsteemide (SIPS)¹⁶ järelevaatamise nõuded. Samal ajal kehtestati raamistik ka ülejäänud oluliste maksesüsteemide järelevaatamise ühtlustamiseks eurosüsteemis. Maksesüsteemide järelevaatamise valdkonna eesmärgi ja ülesannete sätestamine Eesti Panga seaduses andis järelevaatamise funktsiooni täitmisele selge õigusliku aluse. Lisaks uuendati Eesti Panga makse- ja arveldussüsteemide järelevaatamise raamkava, millega Eesti Pank võttis järelevaatamise nõuetena kasutusele CPMI-IOSCO¹⁷ nõuded finantsturu taristutele.

¹⁵ Euroopa Keskpanga määrus (EL) nr 795/2014, 3. juuli 2014, süsteemselt oluliste maksesüsteemide järelevaatamise kohta (EKP/2014/28)

¹⁶ SIPS – *systemically important payment systems*

¹⁷ Maksete ja turu infrastruktuuride komitee (CPMI - *Committee on Payments and Market Infrastructures*) ning Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni tehniline komitee (IOSCO - *Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions*)

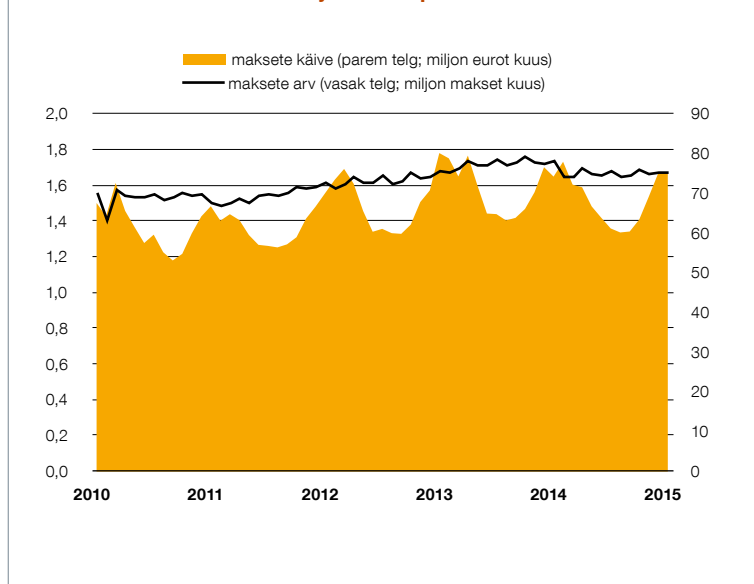
Eesti Pank hindas EVK hallatava **väärtpaberite arveldussüsteemi** vastavust järelevaatamise nõuetele. Järelevaataja hinnangul toimib EVK väärtpaberiarveldussüsteem kindlate, läbipaistvate ja selgete reeglite alusel, enamik riskidest on vajalikul määral mini-meeritud ja suurem enamus väärtpaberiarveldussüsteemidele kehtivatest CPMI-IOSCO nõuetest on täidetud. Hindamise käigus leitud puudujääkide kõrvaldamiseks tegi Eesti Pank EVK-le mitmeid soovitusi süsteemi toimimise usaldusväärsuse ja turvalisuse tõstmiseks. Iga soovitusete täitmise tähtaeg lepitati eraldi kokku ning Eesti Pank jääb soovitusete realiseerimist jälgima.

Eesti Pank võttis järelevaatamisele Eestis toimiva **kaardimaksete süsteemi**. Kaardimaksed moodustavad Eestis olulise osa maksetest, enamik neist töödeldakse Nets Estonia ASi hallatavas kaardimaksete süsteemis ja seetõttu avaldab süsteem mõju sujuvale raharinglusele.

Maksekeskkonna arendamisel osalemine

Eesti Pank aitab kaasa Eesti maksekeskkonna toimimisele ja arengule, soodustades koostööd maksevahendusega seotud osapoolte vahel ning osaledes maksekeskkonna poliitika ja õigusraamistiku kujundamisel ja rakendamisel. Eesti Pank peab oluliseks kujundada maksekeskkonda, mille makselahendused on tõhusad ja turvalised ning kus võetakse arvesse makseteenuste kasutajate vajadusi.

Joonis 5. Otsekorraldused ja e-arve püsimaksekorraldused

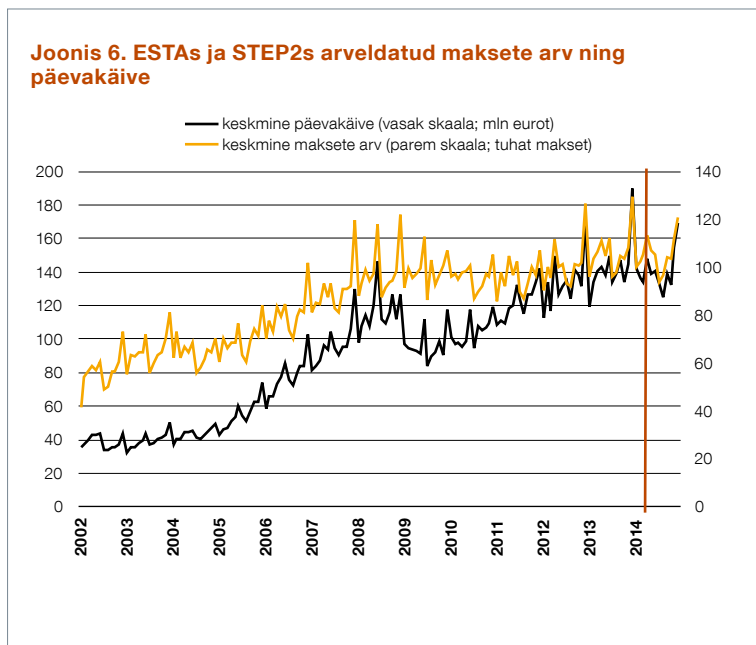

2014. aasta veebruarist muutsid kõik Eestis tegutsevad pangad oma infosüsteemid SEPA tingimustele vastavaks – kõik riigisisised kontonumbrid viidi rahvusvahelisele IBAN-kujule ja maksete tegemisel võeti kasutusele ISO 20022XML formaadid. Üleminek toimus plaanipäraselt, kuid ettevõtete jaoks osutus uue sõnumistandardi kasutuselevõtmine siiski ajamahukamaks kui algselt planeeritud. Seetõttu pikendati 2014. aasta detsembris uue standardi kasutuselevõtmist 1. veebruarini 2016.

Eestis asendati SEPAle üleminekul senised otsekorraldused e-arve püsimaksekorraldustega. Maksekeskkonnas toimunud muudatusele vaatamata jäi e-arve püsimaksekorralduste kasutus sarnaseks eelneva aasta otsekorralduste kasutusega. 2014. aastal tehti kuus keskmiselt 1,7 miljonit makset kogukäibega 68 miljonit eurot (vt joonis 5).

Alates 1. veebruarist 2014 arveldavad pangad nii riigisiseseid kui piiriüleseid jaemakseid üleeuroopalises

Joonis 6. ESTAs ja STEP2s arveldatud maksete arv ning päevakäive

Eesti maksekeskkonnas on juba aastaid makseteenuste pakkujana pankade kõrval tegutsenud makseasutused ja hoiu-laenuühistud, kuid nende tegutsemisvõimalused on erinevad. Konkurentsitingimuste ühtlustamiseks tegi Eesti Pank 2014. aastal ettepaneku tsentraliseerida maksetehingutes kasutatavate tunnuskoodide väljastamine ning anda see Finantsinspektsiooni pädevusse, kuna kõigi makseteenuste pakkujate näol on tegu järelevalve all olevate asutustega. See muudatus võimaldab ka mittepankadest makseteenuste pakkujatel väljastada oma

süsteemis STEP2. STEP2s arveldati 2014. aastal keskmiselt 105 000 riigisisest makset päevas kogukäibega 141 miljonit eurot. Need näitajad on võrreldavad aasta varem süsteemis ESTA arveldatud maksete arvu ja käibega (vt joonis 6).

STEP2s arveldamine on aeglasem kui ESTAs. Varasema tunni kuni poolteise asemel jõuab raha ühest pangast teise nüüd umbes 3–5 tunniga. Maksete kiiremaks muutmiseks on Eesti Pank koostöös pankadega otsimas lahendusi olemasolevatest arveldussüsteemidest ja ka täiesti uutest innovaatilistest makselahendustest.

klientidele rahvusvaheliselt aktsepteeritavat kontonumbrit.

Maksekeskkonna õigusraamistik

Maksekeskkonnaaedendamiseks kehtestati 2014. aastal Euroopa Liidus väärtpaberiarvelduse ja väärtpaberite keskodepositooriumide määrus, mille eesmärk on suurendada väärtpaberiarvelduse turvalisust ja tõhusust ning maksekonto kättesaadavuse direktiiv, mis reguleerib maksekontodega seotud tasude võrreldavust, maksekonto üleviimist ja juurdepääsu põhimaksekontole¹⁸. Lisaks jätkusid 2014. aastal siseturu makseteenuseid reguleeriva direktiivi kaas-

Tabel 2. Sularaha liikumine Eesti Panga ja krediidasutuste vahel

Aasta	Summa (mln eurot)		Arv (mln tk)			
	Eesti Pangast väljastatud	Eesti Panka tagastatud	Eesti Pangast väljastatud		Eesti Panka tagastatud	
			pangatähed	mündid	pangatähed	mündid
2011	1661,2	1045,5	45,0	124,5	34,8	22,3
2012	1441,1	1323,0	43,8	35,9	43,2	5,0
2013	1466,6	1327,0	41,9	34,3	41,1	5,8
2014	1296,3	1210,7	38,1	30,8	37,2	5,6

¹⁸ [Basic payment account](#)

ajastamise ja kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude määruse arutelud.

Sularaha

Sularahal on ühiskonnas endiselt oluline roll maksevahendina ja väärtuse säilitajana. Sularaha on üks ühiskonna stabiilsuse ja kindlustunde sümboleid. Nõudlus sularaha järele ja muutused selle struktuuris peegeldavad nii ühiskonna- ja majanduselu arengut kui ka igapäevaseid tarbimisharjumusi.

Euroalal ja Eestis ringlusesse lastud pangatähed ja nende struktuur

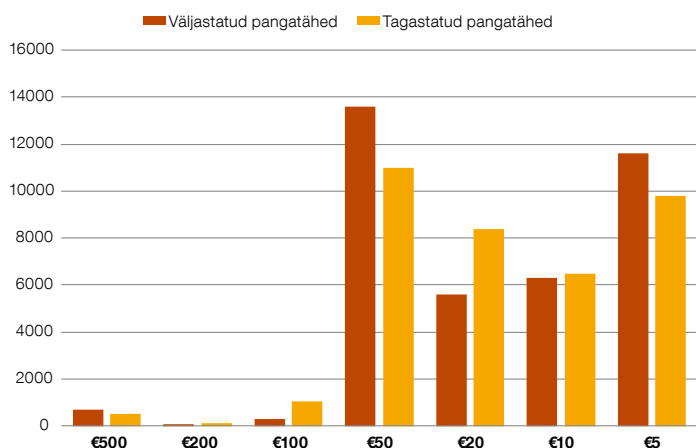
Euroala riigi keskpangana vastutab Eesti Pank europangatähtede ja -müntide nõudluse rahuldamise ja ringluseks vajalike sularahavarude haldamise ja turvalise säilitamise eest Eesti Vabariigis. Samuti tagab Eesti Pank sularaharingluse korraldajana pangatähtede ja müntide töötlemise vastavuse euroalal kehtivatele ühtsetele kvaliteedistandarditele ning taasringluse ja ehtsuse kontrollimise nõuetele.

Euroalal oli 2014. aasta lõpus ringluses 17,53 miljardit pangatähte kogusummas 1 016,5 miljardit eurot. Aasta varem oli ringluses 16,51 miljardit pangatähte kogusummas 956,2 miljardit eurot. Võrrelduna 2013. aasta sama perioodiga kasvas 2014. aastal ringluses olevate europangatähtede summa ning hulk ligikaudu 6,2%. Ringluses olevatest pangatähtedest oli kõige suurem 50euroste osatähtsus, neile järgnesid 500eurosed.

Eestis ringlev eurosularaha hõlmab krediidasutuste ja nende klientide sularahanõudluse alusel Eesti Panga kaudu väljastatavat sularaha ning ettevõtete ja inimeste kaudu Eestisse jõudvat sularaha. Seetõttu saab Eestis ringleva eurosularaha koguväärtust ja -mahtu arvestada vaid hinnanguliselt.

Eesti Pangast väljastati 2014. aastal krediidasutustele 1296,3 miljonit eurot ja Eesti Panka tagastati 1210,7 miljonit eurot (vt tabel 2). Alates euro kasutuselevõtust 2011.aastal on Eesti Pangast ringlusesse lastud eurosularaha netokogus kasvanud 960,2 miljoni euroni (sh pangatähed 922,4 miljonit eurot ja mündid 37,8 miljonit eurot).

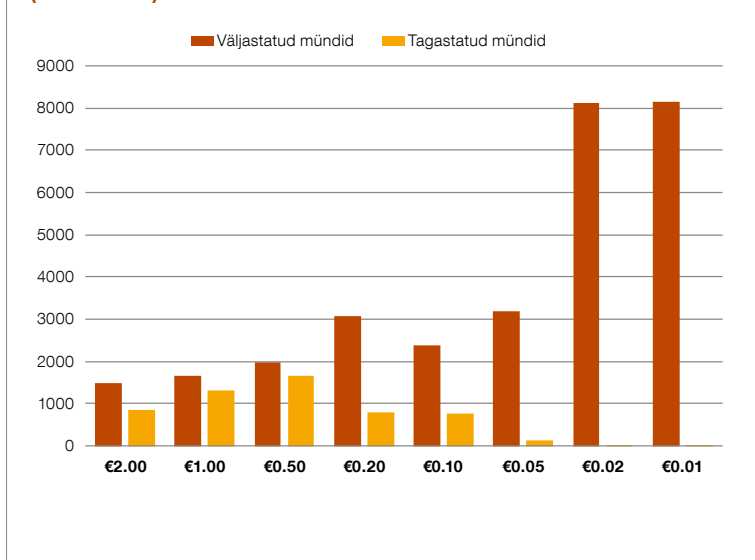
Joonis 7. Väljastatud ja tagastatud pangatähed 2014. aastal (tuhat tükki)

Koguseliselt enim väljastati ringlusesse 50- ja 50euroseid pangatähti, mille netoemissioon on positiivne, see tähendab, et vastavalt sularahaklientide nõudlusele väljastati neid pangatähti ringlusesse rohkem kui tagastati. Keskpanga tagastati koguseliselt rohkem 20- ja 100euroseid kui pangast väljastati, mis omakorda peegeldab pangatähtede liikumist ja sissەرännet mujalt euroala riikidest (vt joonis 7).

Müntidest väljastati koguseliselt kõige enam 1- ja 2sendiseid euromünti, mis hiljem ringlusesse jõudes kipuvad väheväärtuslike müntidena inimeste käes kuhjuma. Seetõttu väikese nimiväärtusega mündid ei ringle ning keskpangal tuleb ringluse varustamiseks mündivarusid aeg-ajalt täiendada, et tagada piisavate varude olemasolu (vt joonis 8).

Joonis 8. Väljastatud ja tagastatud mündid 2014. aastal (tuhat tükki)

võrra vähem kui 2014. aastal. Siiski püsib käibelt kõrvaldatud ja hävitatud pangatähtede arv tavapärasest suurem, kuivõrd keskpanga tagastatud esimese seeria 5- ja 10eurosed pangatähed kõrvaldatakse ringlusest ning asendatakse uue teise seeria pangatähtedega. Valdava osa ehk ligi 85% kõikidest käibelt kõrvaldatud ja hävitatud pangatähtedest moodustasidki 5- ja 10eurosed. Teiste euro pangatähtede osas on kvaliteedinäitajad endiselt väga head, vaid 20euroste puhul täheldati, et ringlusest tagasi tulevate panga-

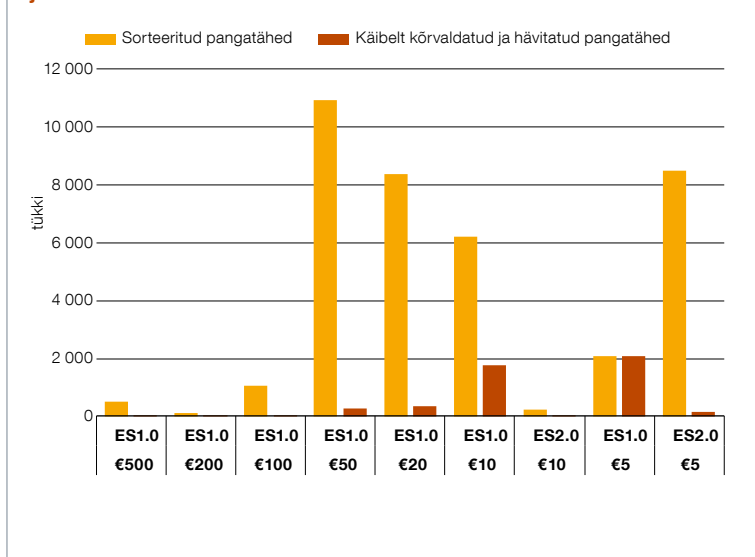
2014. aastal jätkas keskpank ringlusse jäänud Eesti kroonide kokkukogumist. 2014. aastal tagastati Eesti Panka 1,4 miljoni euro väärtuses Eesti krooni sularaha. 2014. aasta lõpuks oli keskpanga tagastamata jäänud kroonisularaha veel ligi 47,1 miljoni euro väärtuses.

Sularaha töötlemine ja ekspertiis

Krediitiasutuste kaudu Eesti Panka tagastatud pangatähed sorteeritakse täisautomaatsete sorteerimismasinatega, kõikide pangatähtede autentsust kontrollitakse vaid keskpankadele teadaolevate parameetrite järgi ning samuti kõrvaldatakse ringluses kulunud, määrduvad, rebenditega või plekkidega pangatähed. Hea kvaliteediga käibekõlblikud pangatähed pakendatakse ning suunatakse uuesti ringlusesse.

Kokku läbis rahatöötuse 38,0 miljonit euro-pangatähte, mis on mõnevõrra vähem kui eelmisel aastal. 2014. aastal kõrvaldati töötlemise käigus ringlusest ja hävitati europangatähti ligikaudu 4,6 miljonit tükki, mida on koguseliselt neljandiku

Joonis 9. Sorteeritud ja käibelt kõrvaldatud europangatähtede jaotus 2014. aastal

tähtede hulgas esineb kulunud raha mõnevõrra rohkem (vt joonis 9).

Eesti Pangas läbis 2014. aastal ekspertiisi 26 333 rikitud või vigastatud pangatähte ning 161 münti. Ekspertiisi läbinud kahjustatud

pangatähtede arv kasvas võrreldes mullusega enam kui viis korda ning selle põhjus on senisest laialdasem vargusvastaste seadmete kasutamine sularahakäitlejate poolt ning seadmete käitlemisel juhuslikult turvavärviga määratud pangatähtede kontrollimine.

2014. aasta vältel kõrvaldati (valdavalt euroalal ja teistes Euroopa Liidu riikides) ringlusest kokku 838 000 võltsitud europangatähte. Avastatud võltsingutest olid 55% 20eurosed ning 29% 50eurosed pangatähed. Võrreldes varasema aastaga on registreeritud võltsingute hulgas kasvanud 20euroste võltsingute osakaal, mis 2014 teisel poolaastal moodustas 60% kogu võltsingute hulgast. Samas 50euroste võltsingute osakaal on vähenenud. Suure nominaalväärtusega (200- ja 500euroste) pangatähtede osakaal on võltsingute koguhulgas endiselt madal.

Eestis avastati möödunud aastal 481 võltsitud europangatähte, millest teisel poolaastal tehti kindlaks 249 võltsingut. Enim registreeriti Eestis 2014. aastal 50euroseid võltsimistunnustega pangatähti. Registreeritud võltsingute suurenenud arvu põhjustena võib nimetada nii õiguskaitsese organite tulemuslikku tööd võltsingutevastases võitluses kui ka valeraha levitajate senisest aktiivsemat tegevust.

Aastal 2014 tuvastati Eestis 128 võltsitud euromünti, 2013. aastal oli vastav näitaja 152. Arvestades Eestis ringleva sularaha hinnangulist hulka on võltsingute arv endiselt väga väike.

Uute pangatähtede ja müntide ettevalmistamine

Pangatähed

2014. aasta septembrikuus jõudsid kogu euroalal ringlusesse **uuendatud kujunduse ja tõhustatud turvaelementidega teise seeria 10eurosed pangatähed**. Uue pangatähe sujuvaks kasutu-

selevõtuks tutvustas Eesti Pank oma tevituskampania käigus uusi turvamärke nii sularahakäitlejatele kui ka avalikkusele. Samuti pakkus keskpank rahakäitluseadmete tarnimise ja seadmete kohandamisega tegelevatele ettevõtetele võimalust laenata testimiseks uue 10eurose pangatähe näidiseid ning korraldas rahakäitluseadmete katseid. 2015. aastal jätkub teavitustöö ja ettevalmistused järgmise teise seeria pangatähe – uue 20eurose ringlusesse laskmiseks 25. novembril 2015.

Igal aastal osalevad euroala keskpangad euro pangatähtede tootmises. 2014. aastal täitis Eesti Pank euro pangatähtede tootmiskohustuse eurosüsteemi ees, korraldades koos kaheksa euroala keskpangaga EKP nõukogu ettenähtud mahus 50euroste pangatähtede tootmise. Pangatähed valmisid ühishanke raames Saksamaal Bundesdruckerei rahatrükikojas ning tarniti eurosüsteemi ühtsetesse varudesse.

Käibemündid

2014. aastal olid Eesti Panga euro käibemüntide varud piisavad ning uusi käibemüntide ei vermitud. Neljandas kvartalis **alustati ettevalmistustega 1- ja 2sendiste euromüntide varude täiendamiseks**, vähempakkumise käibemüntide vermitamiseks võitis Leedu Rahapaja. Uued käibemündid saabusid Eesti Panka 2015. aasta esimeses kvartalis ning lastakse ringlusesse teises kvartalis.

Meenemündid ja numismaatilised tooted

2014. aastal emiteeris Eesti Pank kaks hõbedast meenemünti nimiväärtusega 10 eurot. Mõlema münti tiraaž oli 7500 tükki ning meenemündid vermiti Hollandi Kuninglikus Rahapajas.

Jaanuaris emiteeritud hõbedast meenemünt on pühendatud **Eesti delegatsioonile ja sportlastele, kes esindasid Eesti Vabariiki XXII taliolümpiamängudel Sotšis**. Münti aversil on kujutatud

Eesti Vabariigi riigivapp ja aastaarv 2014, mündi reversil on Eesti Olümpiakomitee logo ning nimiväärtus 10 eurot. Taavet Kohali kujundatud mündil on kujutatud käreda pakasega klaasile joonistunud põnevaid ja peeni mustreid, mis on läbivaks sümboliks mündi mõlemal küljel.

Juunis emiteeritud teine hõbedast meenemünt on pühendatud **Miina Härma elutöö** tähistamisele. 2014. aasta veebruaris möödus 150 aastat Eesti esimese professionaalse naishelilooja, naisorganisti ja silmapaistva naiskoorijuhi Miina Härma sünnist. Mündi aversil on kujutatud Eesti Vabariigi riigivapp ja aastaarv 2014, mündi reversil muusikaõpetaja, dirigendi ja helilooja sümbolina helihargist resoneeriva puhta tooni võnked, pühendustekst „Miina Härma 150“ ning nimiväärtus 10 eurot. Hõbedast meenemündi on kujundanud Jaano Ester.

Eesti Panga muuseumis tegutseb **muuseumipood**, kus saab vahetada kroone eurodeks, esitada rikitud või vigastatud sularaha ümbervahetamiseks ekspertiisi, soetada Eesti Panga meenemünste ja numismaatilisi tooteid ning panga trükiseid ja meeneid. Eelmisel aastal kasvas küllastajate huvi muuseumipoe teenuste vastu. Võimalust vahetada Eesti Pangas kroonisularaha eurodeks kasutas mullu 4060 inimest, samuti esitati 78-l korral rikitud või vigastatud pangatähti või

münste sularahaekspertiisi. Aasta alguses vahetas Eesti Pank kahe kuu vältel Läti latte eurodeks seoses Läti Vabariigi liitumisega euroalaga, seda võimalust kasutasid küllastajad 662 korral. Enim müüdud toode oli 10eurone hõbedast meenemünt „Eesti delegatsiooni/sportlased XXII taliolümpiamängudel Sotšis“.

Lisaks Eesti Panga muuseumile on eelmisest aastast võimalik Eesti Panga meenemünste ja numismaatilisi tooteid soetada Eesti Posti jaevõrgustikus 11 postkontoris üle Eesti ning Eesti Posti e-poe kaudu. Samuti on valik meenemünste müügil Eesti Ajaloomuuseumi parlamendipoes ja Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis.

FINANTSSTABIILSUSE HOIDMINE

Makrofinantsjärelevalve

Eesti Panga makrofinantsjärelevalve mandaat

2014. aasta mais jõustusid Eesti Panga seaduse muudatused, mis annavad keskpangale senisest selgema mandaadi tegutseda Eestis makrofinantsjärelevalve asutusena ning määratlevad makrofinantsjärelevalve eesmärgi ja ülesanded. **Makrofinantsjärelevalve eesmärk** on aidata kaasa finantssüsteemi kui terviku stabiilsuse tagamisele finantssüsteemi vastupanuvõime suurendamise ja süsteemsete riskide kuhjumise vähendamise kaudu. Eesti Panga **makrofinantsjärelevalve peamiste ülesannete** hulka kuuluvad: makrofinantsjärelevalve tegemiseks vajaliku teabe kogumine, ülevaadete ja hinnangute koostamine finantssüsteemi stabiilsuse ning riskide kohta, süsteemse riski tekkimisele olulist mõju avaldavate finantssüsteemi osaliste ja finantsstruktuuride väljaselgitamine, finantssüsteemi stabiilsust ohustavate riskide tuvastamine ja nende olulise hindamine ning meetmete rakendamine nende riskide vähendamiseks.

Eesti Panga seaduse muudatustega samal ajal vastu võetud Krediidiasutuste seaduse muudatustega määrati kindlakse **vahendid, mida Eesti Pank saab makrofinantsjärelevalve tegemisel kasutada**. Need jagunevad esiteks vahenditeks, mis on sätestatud Euroopa Liidu pangandusregulatsioonis (nn CRR/CRD)¹⁹ ning mida rakendatakse kogu Euroopa Liidus sarnaste põhimõtete järgi. Sellesse vahendite gruppi kuuluvad erinevad kapitalipuhvri nõuded, aga ka täiendavad instrumendid, näiteks kapitalinõuete arvutamiseks kasutatavate riskikaalude muutmine. Enne nõuete kehtestamist tuleb neist teavitada või kooskõlas-

tada nõuded Euroopa Liidu institutsioonide ning teiste liikmesriikidega.

Makrofinantsjärelevalve vahendite teise grupi moodustavad nõuded, mis puudutavad laenude väljastamist. Eesti Pangal on näiteks õigus määrata, kui suurt laenu võib pank laenusaaajale tema tagatise väärtust arvestades anda või kui suur osa laenusaaaja igakuistest sissetulekutest võib kuluda laenu- ja intressimaksetele. Samuti võib Eesti Pank seada piirid laenu maksimaalsele tähtajale ning määrata, kui suur võib panga laenuportfell olla tema hoiuste mahtu arvestades.

Makrofinantsjärelevalve vahendite rakendamine

Makrofinantsjärelevalve oluliselt täiustunud õigusraamistikule tuginedes hakkas Eesti Pank 2014. aastal välja töötama vahendeid ja protseduure, mida keskpank makrofinantsjärelevalve asutusena saab finantssüsteemi ohustavate riskide vastu vajadusel rakendada. 2014. aasta prioriteet oli selliste instrumentide juurutamine, mis aitavad kindlustada Eesti finantssüsteemi vastupanuvõime.

Esimese makrofinantsjärelevalve meetmena jõustus 1. augustil 2014 pankadele **süsteemse riski puhvri nõue**. Puhvri nõude kehtestamise ajend oli 2014. aasta algusest Euroopa Liidus jõustunud ühtne kapitalinõuete regulatsioon, mille tulemusena kapitali adekvaatsuse miinimumnõue alanes Eestis seni kehtinud 10%-lt 8%-le. Eesti Pank ei pidanud regulatiivse kapitalinõude vähendamist kohaseks, mistõttu otsustas seada pankadele 2% süsteemse riski puhvri nõude. Puhvri nõude kehtestamine ei avaldanud vahetut mõju pangandussektori kapitaliseeritusele ja majanduse rahastamisele, kuna pangad hoidsid vabatahtlikult kapitalipuhvreid, mis kehtestatud nõuet ületasid.

¹⁹ Capital requirements regulation and directive

Eesti kõrgemat kapitaliseerituse nõuet põhjendab asjaolu, et sinne majandus on oma väiksuse ja avatuse tõttu oluliselt muutlikum kui paljudes teistes Euroopa riikides. Seega võib majanduskeskkonna ootamatu halvenemisega kiiresti kaasneda reaalsektori laenuteenindamisvõime märgatav halvenemine. Kuigi Eesti ettevõtete ja majapidamiste finantspuhvid on kasvanud, on nende maht veel võrdlemisi tagasihoidlik ning ootamatute välis- ja kodumaiste šokkide puhul ei pruugi need olla piisavad. Lisaks on haavatav ka Eesti finantsüsteemi toimimine – eelkõige arvestades pangandussektori olulisust majanduse rahastamisel ja sektori suurt kontsentreeritust. Suurt osa pangandussektorist ohustavad valdavalt samadest riikidest ning majandussektoritest tulenevad riskid.

Välispankade filiaalide varad moodustavad ligi 30% Eesti pangandussektori koguvaradest, mis tähendab, et suhteliselt suur osa pangandusturust jääb kehtestatud nõude alt välja. Selleks, et teadvustada kõikidele Eesti pangandusturu osalistele siinse majanduse ja finantsüsteemi struktuursete riske ning tagada turul tegutsemiseks võrdsed tingimused, palus Eesti Pank neil riikidel, kes pakuvad Eestis pangateenuseid filiaalide kaudu, kehtestada Eesti riskipositsioonide suhtes samaväärne nõue. Rootsi ja Taani makrofinantsjärelevalve asutused on otsustanud rakendada oma koduriikides süsteemselt olulistele pankadele grupi tasandil kõrgemaid kapitalinõudeid, mille mõju võib lugeda Eesti süsteemse riski puhvi omaga suures osas samaväärseks.

Teise olulise sammuna makrofinantsjärelevalve instrumentide raamistiku kujundamisel otsustas Eesti Pank võtta kasutusele kogu pangandusturu jaoks **nõuded eluasemelaenude väljastamisel**. Alates 1. märtsist 2015 peavad kõik Eestis tegutsevad pangad, sealhulgas välispankade filiaalid täitma eluasemelaenude väljastamisel kolme nõuet:

- 1) eluasemelaenu tagatuse piirmäär - eluasemelaenu summa ja tagatiseks seatud kinnisasja väärtuse suhtarv võib olla kuni 85% ning KredExi käendusega laenude puhul kuni 90%;
- 2) laenumaksete piirmäär - laenuvõtja kõikide laenukohustuste põhiosa- ja intressimaksete summa ja tema netosissetuleku suhtarv võib olla kuni 50%;
- 3) eluasemelaenu maksimaalne tähtaeg võib olla kuni 30 aastat.

Kõiki kolme nõuet peavad pangad eluasemelaenu andmisel samaaegselt arvestama. Selleks, et tagada pangale piisav paindlikkus laenuotsuse langetamisel ja sellega seotud riskide hindamisel ning aidata seega kaasa laenuuru tõhusale toimimisele, lubab Eesti Pank pangal väljastada kuni 15% kvartalis antud uute eluasemelaenude mahust tingimustega, mis seatud piirmäärasid ületavad.

Eluasemelaenusid puudutavad nõuded kehtestatakse pankade 2014. aastal kehtinud laenustandarditele lähedasel tasemel ning nende eeldatav mõju pankade pakutavatele laenuitingimustele on lähiajal väike. Piirmäärade kehtestamine on tähtis laenubuumi ennetamiseks, kuna see aitab ära hoida piirmääradega seotud laenuitingimuste liigset leevenemist, kui pankadevaheline konkurents peaks eluasemelaenuturul tugevnema. Kui kinnisvaraturu riskid suurenevad märgatavalt ning laenuvõtjate ja -andjate riskikäitumine hakkab tõusutsükli võimendama, siis võib Eesti Pank juba kehtestatud piirmäärasid karmistada. Eelduste kohaselt toob see kaasa laenupakkumise kahane- mise ning laenubuumi tekke oht väheneb.

Makrofinantsjärelevalve alane koostöö

Eesti Pank teeb makrofinantsjärelevalvet **koostöös teiste Eesti institutsioonidega**, eelkõige Finantsinspektsiooni ja Rahandusministeeriumiga. Koostöö põhineb nende asutuste esindajatest

koosneval ühiskomisjonil, mille istungitel arutatakse muude Eesti finantssektori poliitikat puudutavate teemade kõrval finantsstabiilsuse hinnanguid ja riske ning kavandatavaid makrofinantsjärelevalve meetmeid, mille kohta kõik koostööpartnerid saavad avaldada arvamust enne nende avalikustamist.

Ühtse pangandusjärelevalve (SSM)²⁰ raamistikus vastutab makrofinantsjärelevalve eest lisaks SSMiga ühinenud riigile ka **Euroopa Keskpank**. Euroopa Keskpank võib vajaduse korral kehtestada pankadele rangemad kapitali- ja likviidsusnõuded kui liikmesriigis on otsustatud. Makrofinantsjärelevalve ülesande täitmiseks alustas EKP 2014. aastal SSMi kuuluvate riikide kohta riigipõhiste riskihinnangute koostamist ning riikide võetud meetmete hindamist. SSMi makrofinantsjärelevalve algusperioodil pööratakse suuremat tähelepanu ühtsete analüüsimeetodite väljatöötamisele ning kavandatavate meetmete hindamise ja koordineerimise raamistiku kujundamisele.

Euroopa Liidu tasandil analüüsib finantsstabiilsust ja hindab riske ning koordineerib makrofinantsjärelevalve meetmeid **Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB)**. 2014. aastal jätkasid ESRB liikmed Euroopa Liidu ülese makrofinantsjärelevalve raamistiku arendamist. Raamistiku aluspõhimõtete laiemaks tutvustamiseks koostati ja avaldati ESRB makrofinantsjärelevalve ülddokument (nn *Flagship Report*) ning poliitikainstrumentide käsiraamat, mille eesmärk on abistada riikide makrofinantsjärelevalve asutusi uute vahendite kasutuselevõtmisel. Samuti töötati välja ja esitati soovitusena vastutsüklilise kapitalipuhvri instrumendi rakendamise meetodika, millest liikmesriigid saavad juhendada oma raamistiku väljatöötamisel.

Möödunud aastal alustati ka liikmesriikide meetmete hindamisega ja piiriülese koordineerimisega,

²⁰ Single Supervisory Mechanism

mis on ESRB üks põhiülesandeid. Eesti jaoks olulise teemana hakati välja töötama põhimõtteid, kuidas toimub liikmesriigi võetud üksikute makrofinantsjärelevalve meetmete tunnustamine teiste riikide poolt. Selleks loodi ESRB instrumentide töögrupi juurde rakkerühm, mille tegevusse panustab ka Eesti Pank.

Analüüsi valdkonnas pööras ESRB varasemast suuremat tähelepanu pangandusvälise laenuvahenduse (*shadow banking*) ja kindlustussektori arengule, samuti jätkati finantssektori omavahelise seotuse (*interconnectedness*) analüüsimisega ning arendati analüüsis kasutatavate näitajate raamistikku.

Põhja-Balti piirkonna makrofinantsjärelevalve küsimusi arutatakse regulaarselt keskpankade presidentidest ja järelevalveasutuste juhtidest koosnevas kõrgetasemelises koostöökogus (NBMF – *Nordic-Baltic Macroprudential Forum*). Selle raames vahetasid osalejad 2014. aastal riigipõhiseid riskihinnanguid ning jagasid makrofinantsjärelevalve instrumentide rakendamise kogemusi. Lisaks arutati meetmete vastastikuse tunnustamise põhimõtteid.

Finantsstabiilsuse hinnang

Makrofinantsjärelevalve üks ülesandeid on finantsüsteemi stabiilsuse ja riskide kohta ülevaate ja hinnangute koostamine ja avaldamine. 2014. aastal hindas Eesti Pank võimalikud finantsstabiilsust ohustavad riskid väikeseks. Olulisemate riskidena toodi esile väliskeskkonna halvenemist, Põhja-maade kinnisvarahindade kiiret kasvu, ning Eesti palkade ja kinnisvarahindade tõusu.

Väliskeskkonna halvenemine tuleneb kõrge tööpuuduse ja võlakoormusega Euroopa Liidu riikide majanduse oodatust aeglasemast taastumisest. See omakorda piirab Eesti ekspordivõimalusi. Venemaa ja Ukraina konfliktiga kaasnenud

majandussanktsioonid ning naftahinna languse ja rubla kursi nõrgenemise mõjul süvenev majanduslangus Venemaal avaldavad mõju kaubavahetusele ja kindlustundele nii Eestis kui ka meie peamiste kaubanduspartnerite juures. Eesti pangandussektori otsesed positsioonid Venemaa residentide suhtes on väikesed ning eelpool mainitud arengud mõjutavad pankasid eelkõige Venemaaga äritegevuse läbi seotud ettevõtete kaudu. Eesti Panga tugevusanalüüsid näitasid, et Eestis tegutsevate pankade vastupanuvõime võimalikule probleem-laenu kasvule on sellele vaatamata hea.

Põhjamaades, eriti Rootsis ja Norras on kinnisvarahindade kiire kasv laenu raha toel kestnud kuus aastat. Majapidamiste võlakoorumus on neis riikides tõusnud kõrgele tasemele, mis teeb majanduse võimalike tagasilöökkide suhtes haavatavaks. Rootsi suuremad pangad rahastavad oma tegevust valdavalt finantsturgudelt laenatud vahenditega, mis teeb nad haavatavaks finantsturge või majandust tabavate šokkide suhtes. Eesti finantssektorit võib Põhjamaade arengust lähtuv risk mõjutada peamiselt kahe kanali kaudu. Esiteks, Põhjamaade kaubanduspartnerite majandusolukorra halvenemine kärbib ka Eesti majanduskasvu väljavaadet. Teiseks on 90% Eestis tegutsevatest pankadest Põhjamaade pangagruppide tütarettevõtted ja filiaalid ning emapankade rahastamistingimuste muutus võib mõjutada ka Eesti suuremate pankade ja seega olulise osa Eesti majanduse rahastamist.

Eesti kinnisvarahindade kasvutempo mullu aeglustus ja tehingute arv langes. Samas võib majapidamiste sissetulekute kiire kasvu jätkumine tekitada liiga optimistlikke ootusi tuleviku suhtes ja suurendada nõudlust kinnisvara järele. Madalana püsivate intressimäärade tingimustes võib selline areng viia ebapiisavalt kaalutletud finantskäitumisele, kiirendada kinnisvarahindade kasvu ning suurendada finantsüsteemi haavatavust ja pikaaja-

lisi riske. Eesti Panga hinnangul on oluline, et laenuandjatel ja -võtjatel ei tekiks kinnisvarahindade kiire kasvu jätkumise ootust ning senine ettevaatlik hoiak eluasemelaenu andmisel/võtmisel jätkuks.

Finantssektori poliitika

Euroopa Liidu ühtne pangandusjärelevalve

4. novembril 2014. aastal käivitus Euroopa Liidu ühtne pangandusjärelevalve. **Ühtse järelevalvemehhanismi** ülesanne on tagada, et euroala krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet tehtaks kõikides liikmesriikides ühetasoliselt ja tõhusalt ning järelevalve krediitiasutuste üle oleks kvaliteetne. Mehhanismi õiguslik alus on sätestatud ühtse järelevalvemehhanismi määruses, mille järgi usaldatavusnõuete järelevalve ülesandeid täites lähtub Euroopa Keskpank nii Euroopa Liidu õigusaktidest kui ka liikmesriikide õigusaktidest.

Ühtse järelevalvemehhanismi käivitamisel hakkas **Euroopa Keskpank** otseselt järelevalvet tegema enam kui 120 euroala süsteemselt olulise panga üle. Rahvuslikud järelevalveasutused jätkavad järelevalvet vähemoluliste pankade üle. Eestis litsentseeritud pankadest siirdusid Euroopa Keskpanga otsese järelevalve alla Swedbank ja SEB Pank. Eraldamiseks järelevalveliste otsuste tegemine rahapoliitikast, loodi eraldiseisev juhtorgan – Euroopa Keskpanga järelevalvenõukogu. Eesti Panga töötajad osalevad järelevalvenõukogu istungite ettevalmistamisel ning otsuste läbitöötamisel koostöös Finantsinspektsiooniga. Eestis esindavad järelevalvenõukogus Finantsinspektsiooni juhataja ja Eesti Panga asepresident.

Ühtse pangandusjärelevalve käivitumisele eelnes euroala oluliste pankade põhjalik hindamine, mis

oli vajalik enne neid puudutavate järelevalvekoostuste ülevõtmist. Hindamise käigus tuvastati 25 pangal kapitalipuudujääk kokku 25 miljardit eurot. 12 panka taastasid nõutava kapitalitaseme juba enne hindamise lõppu, ülejäänud pankadel on kapitalipuudujäägi katmiseks aega kuni üheksa kuud. Põhjalikus hindamises osalenud Eesti pankadel kapitalipuudujääki ei tuvastatud.

Finantssektori õiguskeskkonna muudatused

Ühe olulisema finantssektori toimimist määrava õigusraamistiku muudatusena saaks välja tuua 2014. aastal jõustunud **pankade maksevõime taastamise ja kriisilahenduse direktiivi**. Direktiivi Eesti õigusesse ülevõtmist alustati 2014. aasta sügisel ning seaduseelnõu esitati Riigikogule vahetult enne aastavahetust. Eesti Pank osales elnõu koostamisel koos Finantsinspeksiooni ja Rahandusministeeriumiga. Eelnõu kehtestab ühtse raamistiku makseraskustes pankade probleemide nõuetekohaseks lahendamiseks, et säilitada finantsstabiilsus, vähendada pangakriisi süsteemset mõju ja minimeerida maksumaksja kantavat kahju. Kriisilahendusasutuks ehk raamistiku ja selle meetmete rakendajaks

Eestis on Finantsinspeksioon, samas olulisemate otsuste langetamisel peab ta ära kuulama Eesti Panga arvamuse. Eelnõu järgi kehtib põhimõte, et kulude katmisesse peavad esimesena panustama panga omanikud ja võlausaldajad. Eelnõu alusel loodavaid kriisilahendusfonde rahastavad pangad.

Lisaks pangandusliidu esimesele sambale, ühtsele pangandusjärelevalvele lepidi 2014. aastal kokku teises sambas ehk **ühtses pankade kriisilahendusmehhanismis**. Ühtset kriisilahendust hakkab juhtima kriisilahendusnõukogu, kuhu kuuluvad lisaks iga liikmesriigi kriisilahendusasutusele ka kriisilahendusnõukogu esimees, aseesimees ja neli valitud täiskohaga liiget. Kriisilahendusnõukogu hallata jääb keskne kriisilahendusfond, mis hakkab toimima 2016. aastast. Kriisilahendusfondi sihttase on 1% kogu euroala pankade tagatud hoiustest (*covered deposits*), mis on ligikaudu 55 miljardit eurot ning selleni jõudmine tuleb saavutada kaheksa aasta jooksul. Eesti Panga hinnangul oli oluline, et sissemaksed kogutakse turuosaliste poolt ning et need on pankadepõhised. Suuremate pankade osamakse suurus hakkab sõltuma iga panga olulisusest, mida on kohandatud panga varade riskisusega.

EESTI FINANTS- JA VÄLISSEKTORI STATISTIKA TEGEMINE

Eesti Panga ülesanne on pakkuda majandusanalüütikutele ning avalikkusele **kõrge kvaliteediga, usaldusväärset, ajakohast ja erapooletut teavet Eesti finantssektori, välissektori ja finantskontode statistika kohta**. Statistikaandmeid kasutatakse Eesti majanduse ja finantssektori käekäigu analüüsimisel ning prognooside koostamisel. Lisaks sellele on andmestik sisendiks Euroopa Liidu, majandus- ja rahaliidu ja muu rahvusvahelise statistika tegemisel. Seda kasutavad nii Euroopa Keskpank, Eurostat, Rahvusvaheline Valuutafond kui ka teised rahvusvahelised organisatsioonid. Eesti Pank osaleb Euroopa majandus- ja rahaliidu statistikametoodikate arendamises ja Euroopa keskpankade süsteemi ühiste registrite ja andmebaaside pidamises. Statistika tegemine ja avaldamine, sh edastamine rahvusvahelistele organisatsioonidele toimus 2014. aastal tähtaegselt. Samuti täitis pank kõik riikliku statistika programmi raames plaanitud statistikaülesanded.

Statistikavaldkonna arenguid mõjutavad viimastel aastatel tugevalt nii muutused üldises majanduskeskkonnas kui ka Euroopa tasandil toimunud institutsionaalsed reformid. Suurimat mõju avaldab ühtse **finantsjärelevalve loomine Euroopa Keskpanga juurde, mis on märgatavalt suurendanud vajadust mitmekesisema ja üksikasjalikuma andmestiku järele**. Samuti on viimasel ajal lisandunud mitmeid täiendavaid andmesoove rahapoliitika tegijatel. Vastamaks hoogsalt arenevatele vajadustele on rakendamisel või arendamisel mitmeid Euroopa Keskpanga statistikaalgatusi. Näiteks 2016 aastast lisanduvad kvartali kindlustusstatistika ning krediidasutustelt igapäevast andmekogumist eeldav rahaturutehingute statistika. Samuti on Euroopa Keskpangas ette valmistatud konsolideeritud pangandusstatistika uus laiendatud raamistik, millega paral-

leelselt soovitakse tõhustada andmete kättesaadavust üksikute krediidasutuste lõikes – näiteks 2014 aastal alustas Euroopa Keskpank euroala oluliste krediidasutuste intressimäärade statistika kogumist. Pidevalt arendatakse ja laiendatakse Euroopa Keskpanga väärtpaberite keskandmebaase ja finantsasutuste registrit. Lähiaastate suurimaks projektiks töötab aga kujuneda **üksikute laenude põhiselt andmeid koondava andmebaasi loomine Euroopa Keskpanka** ja seda laadi andmete kogumise sisseseadmine liikmesriikides. Kõnealuse andmestiku ulatuse ja sisu kindlaksmääramisega on tegeletud juba rohkem kui aasta ning see on ka järgmistel aastatel Euroopa Keskpanga statistika arendamises eelisvaldkond.

Kõigi uute suundumustega sammu pidamise kõrval oli 2014. aastal vaja lõpetada juba varem alguse saanud statistika koostamise metoodika muutuste juurutamine. Peamiselt tulenesid need uute rahvusvaheliste statistikastandardite, Euroopa Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA2010) ja maksebilansi uue käsiraamatu („*Balance of Payments Manual 6th Edition*“ - BPM6) rakendamise kohustusest, aga ka mitmetest Euroopa Keskpanga ja Euroopa Parlamendi statistika andmenõudeid sätestavate määruste muudatustest. Finantssektori statistika koostamises tõi see kaasa **peaaegu kõigi Eesti Panga presidendi määrustega kehtestatud krediidasutuste aruannete muutmise vajaduse**. Paralleelselt sellega tehti muudatusi ka koostöökokkuleppe alusel liisingettevõtelt kogutavasse aruandlusesse. Esimest korda koostati finantssektori andmed muutunud juhiste järgi 2014. aasta detsembrikuu kohta.

Välissektori statistika esimesed uuel metoodikal põhinevad kvartaliandmed avaldati Eesti Panga veebilehel juuni algul, septembris lisandusid aegread ning mitmed täiendavat teavet pakkuvad tabelid. Statistika kasutajate teavitami-

seks muudatuste sisust lisati Eesti Panga veebilehele selgitavad materjalid. Koostöös Statistikaametiga korraldati uuendusi süvitsi tutvustanud infotund. 2014. aasta novembris ilmus esimene uuel meetodikal põhinev maksebilansi aasta-araamat. Täienenud nõuetele vastavaks kohandati ka maksebilansi kiirhinnangu koostamine.

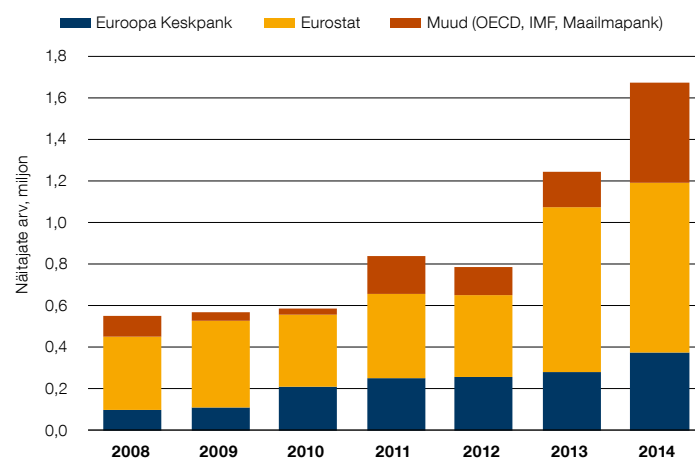
Lisaks avaldasid maksebilansistatistika tegemisele mõju 1. veebruaril Eestis kehtima hakanud Euroopa Liidu ühtse euromaksete piirkonna (*Single Euro Payments Area – SEPA*) maksetingimused. Selle tõttu tuli **ümber korraldada maksebilansi koostamisel kasutatav rahvusvaheliste maksete aruandlussüsteem**, sest uute põhimõtete kohaselt ei eristata piirkonnaga hõlmatud riikide piiriüleseid ja riigisiseseid makseid ning seega ei pea ka pangakliendid enam välistehinguid maksebilansistatistika vajadusteks deklareerima. Andmete puudujäägi korvamiseks kehtestati krediidiasutustele uus automatiseeritud andmetöötlust võimaldav välismaksete aruandlus.

Kõige olulisem muutus kvartali finantskontode koostamisel puudutab Eesti väljundite Euroopa Kesk pangale edastamise tähtaegu – alates 2014. aasta III kvartali andmetest lühenevad need 10 päeva võrra. Lisaks lõplikele finantskontode andmetele hakati siis edastama ka nn eelandmeid, mille tähtaeg on paari nädala võrra veelgi lühem.

Järjest töömahukamaks on muutunud Euroopa Kesk pangaga kesksete väärtpaberandmebaaside varustamine infoga ja andmekvaliteedi haldamine.

Väärtpaberite ja nende emitentide andmete edastamisele ning pidevale kvaliteedihaldusele lisandus alates 2014. aastast kohustus saada Euroopa Kesk pangaga väärtpaberite omanike institutsionaalsete sektorite kaupa esitatud statistikat ning kõrvuti sellega ka kesk pangaga enda väärtpaberiosaluste andmeid.

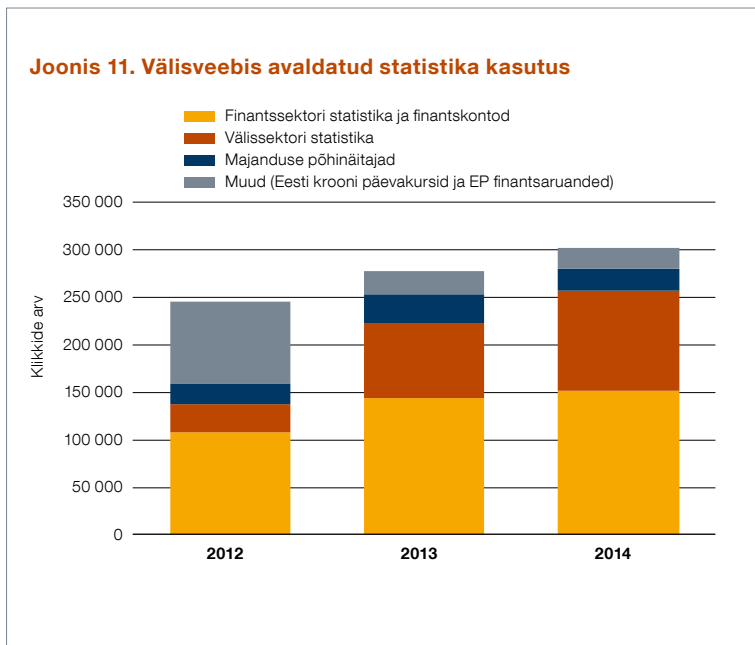
Joonis 10. Välissektori, finantssektori ja väärtpaberistatistika edastamine rahvusvaheliste organisatsioonidele

Joonis 10 annab ülevaate, kuidas eelpool kirjeldatud meetodikamuutused ja rahvusvaheliste organisatsioonide kasvavad andmevajadused on 2014. aastal suurendanud edastatava statistika mahtu. Peamine osa andmemahtude kasvust langeb välissektori statistika uue meetodika alusel edastatavate andmete arvele, samas osaliselt jätkati nende andmete edastamist ka varasemal kujul. Kasvavat statistikavajadust kinnitab ka **aasta-aastalt suurenenud panga välisveebi statistikarubriigi kui andmete ametliku avaldamiskanali külastatavus** (vt joonis 11).

Selleks, et saada hakkama uute statistikavaldkondade, täiendavate rahvusvaheliste andme-

Joonis 11. Välisveebis avaldatud statistika kasutus

edastuste ja lühenevate avaldamistähtsusega tegeleb Eesti Pank järjekindlalt nii andmekogumise kui ka -töötlemise infotehnoloogiliste rakenduste ning sisemiste protsesside arendamisega. 2014. aastal lisas statistikaga seotud infotehnoloogiliste arenduste vallas arvestataval määral koormust **paljude andmeedastuste üleminek SDMX andmeformaadile.**

Kasvavad statistikavajadused seavad esipaani üha **tihedama koostöö** vajaduse nii Statistikaameti kui ka teiste erinevaid andmeid omavate institutsioonidega. Siin on tähtis leida parimad lahendused nii andmete jagamiseks kui ka väljundandmete koostamise meetodikate ühildamiseks võimalikult suurel määral. 2014. aastal toetas seda tegevust veelgi tõhusam meetodikaalane koostöö Statistikaametiga – näiteks moodustati

Eesti Panga ja Statistikaameti ühine finantskontode koostamist arendav töögrupp, mille eesmärk on arendada metoodikat, tõhustada infovahetust ning vähendada ebakõlasid aasta ja kvartali finantskontode vahel. Statistikaametiga jätkus koostöö ka majandusüksuste klassifitseerimise täpsustamise vallas. See päädis 1. detsembril 2014 **Eesti majandusüksuste nimikirja** avaldamisega Statistikaameti veebilehel. Kõnealune nimekiri on andmeesitajatele abivahendiks oma klientide ja tehingu vastaspoolte klassifitseerimisel ning aitab seeläbi kaasa statistika kooskõllisuse suurendamisele. Koostöö- ja andmevahetuse lepinguid uuendati ka Eesti Väärtpaberikeskuse ja Riigi Infosüsteemide Keskusega.

Mitmeid osapooli hõlmav töö on olnud ka **euroala leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuringu (HFCS – Household Finance and Consumption Survey) korraldamine.** 2014. aastal jätkus uuringu raames aasta varem kogutud andmete töötlemine ja analüüs. Kogutud andmeid täiendati erinevatest riiklikest registritest ja muudest andmeallikatest (nt Maksu- ja Tolliamet, krediidasutused, liisinguettevõtted, Eesti Väärtpaberikeskus, AS Krediidiinfo, kinnistusregister, elukindlustusseltsid jm) saadud infoga. Uuringu tulemused avaldatakse 2015. aastal.

NÕUSTAMINE MAJANDUSPOLIITILISTES KÜSIMUSTES

Seire ja majandusanalüüs Eesti Pangas

Eesti Pangas tehtava seire ja majandusanalüüsi eesmärk on **toetada eurosüsteemi rahapoliitikat kujundavate otsuste ettevalmistamist ja finantsstabiilsuse tagamist Eestis, pakkuda sisendit valitsuse nõustamiseks ning mõjutada avalikku arutelu majanduspoliitika üle.** Seire ja analüüsi tulemused jõuavad avalikkuseni ülevaadete, pressiteadete, artiklite ja sõnavõttudena. Lisaks avaldab Eesti Pank korrapäraselt Eesti majanduse põhinäitajate kommentaare ning kommenteerib päevakajalisi majandussündmusi nii Eestis kui ka välismaal.

Regulaarselt antakse välja järgmisi ülevaateid:

- **tööturu ülevaade**, mis ilmub kaks korda aastas, seab eesmärgiks võimalike tasakaalustamatuste, eeskätt hinnasurve, varajase tuvastamise, tööjõu pakkumise ja nõudluse vahekorra hindamise ning tööturu institutsionaalse arengu jälgimise;
- **konkurentsivõime ülevaade**, mis avaldatakse kord aastas, käsitleb Eesti majanduse tasakaalulise arengu teemat laiemalt ja pikemas ettevaates, mis on suunatud majanduse kasvupotentsiaali hindamisele ekspordi vaatenurgast;
- **majanduse rahastamise ülevaade**, mis ilmub üks kord aastas, analüüsib reaalmajanduse ja finantssektori seoseid, selles vaadeldakse, kuidas on Eesti ettevõtted ja leibkonnad oma tegevust rahastanud, milline on pangandussektori majanduse rahastamise võime ning kuidas kujunevad laenuandmise tingimused;
- **finantsstabiilsuse ülevaade**, mis ilmub kaks korda aastas, analüüsib Eesti finantssektori toimimist ja annab hinnangu seda ohustavatele riskidele.

Lisaks eelnimetatud seire- ja analüüsivaldkondadele osalesid Eesti Panga eksperdid kord kvartalis toimivas **üleeuroopalises pankade laenu-gevuse uuringus**, mille abil saadakse ülevaade pankade hinnangutest laenu-pakkumises ja -nõudluses toimunud muutustele. Samuti osaleti euroala majanduse arengu tasakaalulisust hindavate ülevaadete koostamises.

Viimastel aastatel on Eesti Panga välja kujunenud traditsioon tutvustada majandusanalüüsi tulemusi ka avalikel loengutel, mis on osutunud avalikkuse seas populaarseteks.

Prognoos

Eesti Panga valmis 2014. aastal **kolm majandusprognoosi**. Need sisaldasid jooksva aasta ja kahe järgneva aasta ettevaadet ning taustinfona esitatud üksikasjalikumaid ülevaateid Eesti majanduse eri valdkondadest ja euroala rahapoliitikast. Regulaarse prognoositsükli raames valminud prognoosid avaldati **Rahapoliitika ja Majanduse** seerias, üks juunis ja teine detsembris. Lisaks avaldati septembris erakorraline prognoosiuendus, mille tingis oluline muutus rahvamajanduse arvepidamise statistikas.

Eesti Panga prognoosid valmisid koostöös Euroopa Keskpanga ja teiste eurosüsteemi riikide keskpankadega ühise prognoosiprotsessi (*broad macroeconomic projection exercise*, BMPE) käigus. BMPE raames analüüsib iga euroala riigi keskpank oma riigi majanduse väljavaadet; euroala tervikprognoos moodustub kõikide liikmesmaade majandusprognooside alusel. Prognooside koostöö tagamiseks lähtutakse ühistest prognoosieeldustest maailmajanduse ja väliskaubanduse oodatava arengu, toormehindade, intressimäärade ja vahetuskursi kohta. Lisaks eurosüsteemi keskpankadega koostöös valmivale euroala majandusprognoosile koostab Euroopa Keskpank kaht täiendavat tingimuslikku

prognoosi (*macroeconomic projection exercise*, MPE), mis avalikustatakse märtsis ja septembris.

Eesti Panga majandusprognoosi koostamisel kasutatakse **Eesti majanduse ökonomeetrist makromodelit EMMA**. EMMA sisaldab olulisemaid Eesti majandusnäitajate vahelisi seoseid ning peamisi väliskeskonna mõjude ülekandekanaleid. EMMA-t uuendatakse enne iga prognoosi koostamist, et tagada seoste ajakohasus ja prognoosi täpsus. Olulisteks sisenditeks on seejuures Eesti Pangas tehtava seiretegevuse ja majandusuuringute tulemused.

2014. aastal toimus Euroopa Liidus **üleminek uuele Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemile ESA 2010**. Uue metoodika järgi koostatud andmed laekusid septembris. Rahvamajanduse raamatupidamise põhinäitajate revideerimine oli seetõttu tavalisest ulatuslikum ning osutus vajalikuks prognoosimudel uute andmete valgusel ümber hinnata ning **uuendada juunis avaldatud prognoosi** olulisemate majandusnäitajate kohta aastateks 2014–2016. Lisaks revideeritud SKP statistikale võeti arvesse ka septembri keskpaigaks laekunud statistikat Eesti tööturu, väliskaubanduse ja hindade kohta, samuti kasutati värskemata infot väliskeskonna arengu kohta.

Euroala ja selle liikmesriikide majandusprognooside koostamist koordineerib EKP juures tegutsev rahapoliitika komitee. EKP rahapoliitika komitee alluvusse on moodustatud prognoosimise, mudelite arendamise ja riigirahanduse töörühmad, milles osalevad ka Eesti Panga eksperdid. Euroala prognoos on oluline sisend rahapoliitiliste otsuste kujundamiseks, Euroopa Keskpanga nõukogu kasutab seda majandusolukorra ja hinnastabiilsusega seotud riskide hindamiseks.

Peale eurosüsteemi prognoosi koostamise osalevad Eesti Panga eksperdid ka Euroopa

Komisjoni ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) prognoosi töögruppides.

Uuringud

Uurimistegevuse üldsuunad ja raamistik on kindlaks määratud Eesti Panga ees seisvate ülesannetega ja neist johtuva **strateegilise uurimisplaaniga**. Aastal 2014 valmis kümme uurimust, mis jagunesid rahapoliitika-, finantssektori- ja reaalmajanduse ning makromajandus- ja pangandusmudelite süsteemi arendamine valdkonna vahel.

Valminud uurimustes analüüsiti eurole üleminekust tingitud inflatsiooni Eestis, hinnati majapidamiste võetud laenude mõju finantsvaradele euroala riikide näitel, arutleti Euroopa välisvõla jätkusuutlikkuse üle, käsitleti erinevaid tööturuga seonduvaid teemasid (reservatsioonipalka mõjutavad tegurid Eestis, soovitud ja makstud palga sooline lõhe) ja muud. Majandusmudelite arendamiseks täiendati Eesti ja euroala dünaamilise stohhastilise üldise tasakaalu mudelit ning panganduse krediidiriski ja kasumlikkuse mudelit.²¹

Lisaks Eesti Panga toimetistes avaldamisele on keskpanga **majandusuuringute tulemusi tutvustatud edukalt rahvusvahelisel tasandil**. 2014. aastal avaldati uurimusi mitmetes rahvusvahelise levikuga akadeemilistes teadusväljaannetes ning Euroopa Keskpanga toimetiste seerias. Pangas koostatud uurimusi esitleti ka rahvusvahelistel teaduskonverentsidel.

2014. aastal jätkus **uuringute alane rahvusvaheline ja kodumaine koostöö**. Eesti Panga spetsialistid osalesid EKPSi ökonomeetrilise modelleerimise töögrupis, EKPSi uurimisvõrgustikes *Competitiveness Network* ja *Wage Dynamics Network* ning euroala keskpankade uurimis-

²¹ Täielikku loendit Eesti Panga toimetistes avaldatud majandusuuringutest vt käesoleva aruande lisast „Eesti Panga publikatsioonid 2014“.

Tabel 3. Valik 2014. aastal rahvusvahelise levikuga akadeemilistes teadusväljaannetes avaldatud kirjutisi

Autor	Pealkiri	Avaldamiskoht
Jaanika Meriküll ja Tairi Rõõm	One currency, one price? Euro changeover-related inflation in Estonia	ECB Working Paper No. 1732, 2014
Jaanika Meriküll ja Tairi Rõõm	Are foreign-owned firms different? Comparison of employment volatility and elasticity of labour demand	ECB Working Paper No. 1704, 2014
Lenno Uusküla ja Gertrud Errit	Euro Area Monetary Policy Transmission in Estonia	Baltic Journal of Economics, 1(14), 2015
Michael Ehrmann, Chiara Osbat, Jan Strasky ja Lenno Uusküla	The Euro Exchange Rate During the European Sovereign Debt Crisis - Dancing to its own Tune?	Journal of International Money and Finance, Vol 49, December 2014
Liina Malk	Relaxation of employment protection and labour reallocation	International Journal of Manpower, Vol 35, No 6, 2014
Hubert Gabrisch ja Karsten Staehr	The Euro Plus Pact. Competitiveness and external capital flows in the EU Countries	Journal of Common Market Studies, 2014
Elena Bobeica, Paulo Soares Esteves, António Rua ja Karsten Staehr	Exports and domestic demand pressure: a dynamic panel data model for the euro area countries	ECB Working Paper, No. 1777
Karsten Staehr	The Maastricht inflation criterion and entry to the eurozone: challenges and options for EU countries from central and eastern Europe	Ilmunud raamatus: Jens Hölscher (toim.): Poland and the Eurozone. Palgrave Macmillan, 2014.
Merike Kukk ja Karsten Staehr	Income underreporting by households with business income. Evidence from Estonia	Post-Communist Economies, Vol. 26, No. 2, 2014
Juan Carlos Cuestas, Luis Alberiko Gil-Alana ja Karsten Staehr	Government debt dynamics and the global financial crisis: has anything changed in the EA12?	Economics Letters, Vol. 124, No. 1, 2014

võrgustiku *Household Finance and Consumption Network* tegevuses. Lisaks osaleti Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli majanduse ja innovatsiooni doktorikooli ühisprojekti raames korraldatud 17. doktorantide suvekoolis ning aidati korraldada Tallinna Tehnikaülikooli eestvedamisel toimunud ja siirderiikide majandusele pühendatud rahvusvahelist konverentsi *Economic Challenges in Enlarged Europe 2014*. Samuti jätkus Eesti Panga initsiatiivil tihe koostöö kohalike teadus- ja uurimisasutustega Eesti Majandusteaduse Seltsi tegevuste raames.

Tavapäraselt kutsuti Eestisse oma töödest rääkima ka väliseksperte. 2014. aastal toimus Eesti Pangas kokku üksteist seminari. Professor Ragnar Nurksele pühendatud Eesti Panga loengusarja raames pidas pangas avaliku loengu Poola endine asepeaminister, rahandusminister ja keskpanga president ning praegune Varssavi Majanduskooli majandusprofessor Leszek Balcerowicz. Loengu teema oli *The euro in a comparative perspective*.

Püsivalt oluline roll teaduskoostöös on **Eesti Panga külalissuurijate programmil**. 2014. aastal osales majandusuuringutes kolm väliseksperti. Samuti jätkas keskpank Eesti noortele majandusteadlastele mõeldud iga-aastase teaduspreemia väljaandmist. 2014. aastal määrati preemia kaheteistkümnendat korda ning doktoritöö kategoorias võitsid selle Kristjan Liivamägi, Tõnn Talpsepp ja Tarvo Vaarmets investeerimiskäitumise teemalise uurimusega. Teaduspreemia magistritöö kategoorias võitis Magnus Piirits uurimusega pensionisüsteemi reformidest ja nende põlvkondadevahelistest mõjudest.

Nõustamine

Vastavalt Eesti Panga seadusele ja väljakujunenud traditsioonidele on Eesti Pank mitmes olulises majanduspoliitilises valdkonnas valitsuse nõuandaja. Reaalmajanduse teemadest on Eesti Panga huvisfääris **majanduse arengu tasakaalus** ehk kõik see, mis avaldab otseselt või

kaudselt mõju hinnastabiilsuse tagamisele, aga ka Eesti finantssektori stabiilsus ning integreerituma Euroopa majandus- ja rahaliidu ülesehitamine.

Avalikus arutelus Eesti majanduse olukorra ja väljavaadete üle viitas Eesti Pank erasektori väiksemale laenukoormusele, probleemsete laenude vähenemisele ja suurenenud säästudele, mis kõik parandasid majanduse vastupanuvõimet riskidele. Samuti vähenesid varasemaga võrreldes kinnisvara hinna kasvuga seotud ohud.

Aasta jooksul leevenesid osaliselt ka tööjõukulude ülemäärase kasvuga seotud ohud. Sellele vaatamata rõhutas Eesti Pank, et **kui palgakasv püsib kiire, aga välisnõudlus ja hinnakasv välisturgudel väike, hakkab see Eesti konkurentsivõimet pärssima** ja majandus kaotab kasvuvõimet. Samuti juhtis Eesti Pank tähelepanu endiselt liiga suurele palgakasvu erinevusele avalikus ja erasektoris, mis raskendab erasektorile vajalike korrigeerimiste tegemist.

Eelarvepoliitika vallas juhtis Eesti Pank tähelepanu asjaolule, et mõnede näitajate järgi toimib Eesti majandus allpool ning teiste järgi ülalpool oma potentsiaali, ning soovitas valitsusel **tagada 2016. aastal eelarvepositsiooni paranemine nii nominaalse kui ka struktuurse näitaja järgi**.

Aasta alguses toetas Eesti Pank valitsust **eelarvenõukogu** tegevuse käivitamisel. Selle iseseisva nõuandekogu peamine ülesanne on valvata eelarvereeglite kinnipidamise ning eelarvepoliitika jätkusuutlikkusse järele. Põhikirja kohaselt avaldab eelarvenõukogu arvamust riigi makromajandus- ja rahandusprognoside, eelarvestraategia ning valitsussektori struktuurse eelarvepositsiooni eesmärgi saavutamise kohta. Nõukogu koosneb

kuuest sõltumatust liikmest ja tegutseb Eesti Panga tehnilisel toel.²²

Euroopa Liidu teemadest arutleti aasta jooksul kõige rohkem **pangandusliidu** üle. Eesti Pank ja valitsus olid mõlemad seisukohal, et panganduskriisi puhul peavad kulude katmisse esimesena panustama panga omanikud ja võlausaldajad. Piiriüleste kriisilahenduste kulude jagamisel peab olema tagatud riikide õiguste ja kohustuste tasakaal. Eesti Pank ja valitsus toetavad lahendusi, mis hõlmavad kogu Euroopa Liitu ja tuginevad turumajanduslikele toimemehhanismidele.

Liikmesriikide õiguste ja kohustuste tasakaalu põhimõtet tuleb järgida mis tahes ühiste rahastute loomise puhul. Ükskõik kas need on loodud pangandusliidu või eelarveliidu väljatöötamise käigus, ei tohi ühistest rahastutest saada liikmesriikide vähem vastutustundliku eelarvepoliitika ajend.

Nii Eesti Pank kui ka valitsus on jätkuvalt avatud arutelule Euroopa majandus- ja rahaliidu institutsionaalse raamistiku üle, kuid mõlemad **peavad esmatähtsaks seniste otsuste ja jõustunud õigusaktide rakendamist**.

Laiemalt arutatakse majanduspoliitika küsimusi kohtumistel Riigikogu rahandus-, majandus- ja EL asjade komisjonidega, samuti regulaarsetel kohtumistel Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Viimastel üritustel on esindatud ka peaministri büroo ja Vabariigi Presidendi Kantselei. Finantsstabiilsuse ja finantssektori õigusraamistiku alane koostöö toimub Eesti Panga, Rahandusministeeriumi ja Finantsinspektsiooni ühiskomisjonis.

²² <http://eelarvenoukogu.ee/>

KOOSTÖÖ

Rahvusvaheline koostöö

Suurima osa Eesti Panga rahvusvahelisest suhtlusest moodustas **suhtlus Euroopa Liidu institutsioonidega**, eelkõige Euroopa Keskpangaga ja 2014. aastal selle juurde loodud ühtse pangandusjärelevalve (*Single Supervisory Mechanism – SSM*) institutsioonidega. Ülemaailmse finants- ja majanduspoliitilise koostöö vallas on Eesti Panga tähtsaim partner Rahvusvaheline Valuutafond (IMF). Eesti Panga peamiste rahvusvahelise suhtluse partnerite kohta saab põhjalikumat teave Eesti Panga veebilehelt²³. (Vt ka tabel 3.)

Koostöö Euroopa Keskpangaga

Euroopa Keskpank (EKP) on Eesti Panga olulisim koostööpartner Euroopa Liidus. Euroopa Keskpanga ning euroalasse kuuluvate riikide keskpankadega – eurosüsteemi liikmetega – teevad iga päev koostööd pea kõik Eesti Panga töötajad. Eesti Panga president osaleb kaks korda kuus toimuvatel EKP nõukogu istungitel, kus langetatakse euroala rahapoliitilisi otsuseid²⁴ ning võetakse vastu eurosüsteemi ülesannete täitmiseks vajalikke suuniseid kõikides keskpankade tegevusvaldkondades²⁵, sealhulgas euroala pangandussüsteemi turvalisuse ja usaldusväärsuse tagamiseks.

Rahapoliitiliste arutelude kõrval pälvis EKP nõukogu istungitel 2014. aastal suurt tähelepanu ühtse järelevalvemehhanismi (SSM) käivitamine ning SSMi korraldatud pankade varade kvaliteedi hindamise tulemuste arutelu. 2014. aastal koostas EKP euroalaga ühinemise tingimuste täitmise aruande

23 <http://www.eestipank.ee/eesti-pank/eesti-panga-rahvusvaheline-koostoo>.

24 EKP nõukogu rahapoliitilised otsused (ka eesti keeles) on kättesaadavad aadressil <http://www.ecb.europa.eu/press/govcdec/mopo/2014/html/index.en.html>.

25 EKP nõukogu muud otsused (ka eesti keeles) on kättesaadavad aadressil <http://www.ecb.europa.eu/press/govcdec/otherdec/2014/html/index.en.html>.

Leedu ja teiste EL euroalaväliste liikmesriikide kohta. Aruande lõpliku sõnastuse kooskõlastasid kõik EL keskpangad ning kiitis heaks EKP üldnõukogu, mille liige on ka Eesti Panga president.

Koostöö teiste Euroopa Liidu institutsioonidega

Eesti Panga esindajad osalevad Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFINI) ja selle juures töötavate komiteede ning töörühmade tegevuses, paljude Euroopa Komisjoni juurde moodustatud komiteede ja töörühmade tegevuses ning Euroopa süsteemsete riskide nõukogu ja selle allstruktuuride töös.^{26, 27}

ECOFINI mitteametlikul kohtumisel 2014. aasta aprillis Ateenas osales Eesti Panga asepresident Madis Müller ja septembris Milanos Eesti Panga president. Oodatust väiksema majanduskasvu tõttu käivitusid 2014. aastal taas kasvu ja kasinuse ning riigirahanduse jätkusuutlikkuse arutelud. Eesti Panga jaoks oli oluline ka finantsstabiilsuse teema.

Eesti Pank aitas ette valmistada Euroopa Liidu riigipeade ja valitsusjuhtide kohtumisi (ülemkogu). Eesti Panga esindaja osales Eesti delegatsioonis ülemkogu oktoobrikuisel istungil, kus arutati majanduse elavdamise ja investeringute suurendamise võimalusi.

Rahvusvaheline Valuutafond

Eesti on Rahvusvahelise Valuutafondi (IMFi) liikmesriik alates 1992. aastast. IMFi jooksvas töös osaleb Eesti Põhja- ja Baltimaade valijaskonna kaudu. Eesti huvisid esindab ning IMFi liikmelisusega seotud varaliste kohustuste eest vastutab Eesti Pank.

26 ESRB tegevuse kohta 2014. aastal vt lähemalt peatükki „Finantsstabiilsuse hoidmine“.

27 Nende asutuste tööst on põhjalikum ülevaade Eesti Panga veebilehel aadressil <http://www.eestipank.ee/eesti-pank/eesti-panga-rahvusvaheline-koostoo>.

Tabel 4. Eesti Panga osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonide töös*

Euroopa Keskpankade Süsteem	
Euroopa Keskpanka nõukogu	Ardo Hansson
Euroopa Keskpanka üldnõukogu	Ardo Hansson
Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvenõukogu	Madis Müller
Avalike suhete komitee	Katrin Kask, Ingrid Mitt
Eelarvekomitee	Kairi Rätsepp, Helga Käärik
Eurosüsteemi infotehnoloogia juhtkomitee	Ülo Kaasik
Finantsstabiilsuse komitee	Jaak Tõrs
Infotehnoloogia komitee	Ahti Roosa, Jarmo Inkinen
Finantskontrolli komitee	Helga Käärik, Kairi Rätsepp
Makse- ja arveldussüsteemide komitee	Mihkel Nõmmela, Kaire Torsus
Organisatsiooni arendamise komitee	Kairi Rätsepp, Helga Käärik
Pangatähtede komitee	Rait Roosve, Margot Luukas
Personalikonverents	Kadi Kapral, Riina Padar-Leppiman
Raamatupidamise ja rahatulu komitee	Liivi Teder, Kairi Rätsepp
Rahapoliitika komitee	Martti Randveer, Peeter Luikmel
Rahvusvaheliste suhete komitee	Raoul Lättemäe, Evelin Tamla
Riskijuhtimise komitee	Kaari Kumari, Rain Nõmmik
Siseaudiitorite komitee	Henn Oit, Viljar Alnek
Statistikakomitee	Jaanus Kroon, Ain Paas
Turuoperatsioonide komitee	Janno Luurmees, Toivo Kuus
Õiguskomitee	Kadi Kapral, Marek Feldman
SWIFTi järelevaatamise kõrgetasemeline töögrupp (High-Level Group on SWIFT and CLS issues)	Kaire Torsus, Airi Uiboaid
TARGET2-Securities nõukogu	Mihkel Nõmmela
Euroopa Liidu Nõukogu	
Mitteametlik majandus- ja rahandusajjade nõukogu (mitteametlik ECOFIN)	Ardo Hansson
Majandus- ja rahanduskomitee (EFC)	Madis Müller, Raoul Lättemäe
Euroopa Komisjon	
Raha-, finants- ja maksebilansistatistika komitee	Jaanus Kroon
Maksebilansikomitee	Jaanus Kroon
Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD)	
Majanduspoliitika komitee	Martti Randveer, Ilmar Lepik
Finantsturgude komitee	Jana Kask
Rahvusvaheline Valuutafond (IMF)	
Aktsonäride nõukogu	Ardo Hansson
Põhja- ja Baltimaade valijaskonna rahandus- ja finantskomitee (NBMFC)	Madis Müller, Raoul Lättemäe
Euroopa süsteemsete riskide nõukogu (ESRB)	
Haldusnõukogu	Ardo Hansson
Nõuandev tehniline komitee	Jana Kask
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA)	
Järelevalvenõukogu	Jaak Tõrs, Indrek Saapar
Rahvusvaheliste Arvelduste Pank (BIS)	
Aktsonäride nõukogu	Ardo Hansson
Keskpankade statistika komitee (Irving Fisher Committee)	Jaanus Kroon

* Tabelis on toodud ainult need komiteed ja koostööfoorumid, mille raames 2014. aastal on toimunud istungeid ja arutelusid.

Eesti Pank osales 2014. aastal põhjalikes aruteludes mittetraditsioonilise rahapoliitika ja fiskaalpoliitiliste meetmete mõju, riigivõla restruktureerimise ning laenuprogrammide üle. Jätkusid IMFi kvoodireformi jõustumise ja liikmesriikide kvootide suuruse arvutamise aluste arutelud.

IMFi ja Eesti seirekoostöö raames peeti 2014. aasta märtsis IMFi põhikirja artiklist IV tulenevad täismahulised majanduspoliitilised konsultatsioonid Eestis. IMFi hinnangul on Eesti jätkanud kriisist taastumist, riigieelarve on koostatud konservatiivse eelarvepoliitika tava kohaselt ja Eestis tegutsevad pangad on hästi kapitaliseeritud. Eesti majanduse väljavaadet ohustavad peamiselt väliskaubandusega seotud riskid. Kuigi IMF hindas Eesti konkurentsivõime näitajaid üldiselt heaks, juhiti tähelepanu asjaolule, et palga- ja hinnakasv survestab hinnakonkurentsivõimet. 2014. aasta sügisel alustas tööd uus missioonijuht Christoph Kligen, kes on ühtlasi ka Leedu missioonijuht.

Koostöö Rahvusvahelise Arvelduste Panga ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga

Eesti Panga president osaleb Rahvusvaheliste Arvelduste Panga (BISi) aktsionäride kohtumistel ning keskpankade juhtide töökohtumistel, kus arutatakse rahvusvahelisi raha- ja majanduspoliitilisi küsimusi ning finantssektori juhtimist ja järelevalvet.

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) koostas 2014. aastal koostöös mitmete ametkondadega Eesti majandusülevaate 2013–2014, mis avalikustati Tallinnas 2015. aasta jaanuaris OECD peasekretäri José Ángel Gurría osalusel.

BISi ja OECDga teevad Eesti Panga eksperdid ka majandus- ja finantssektori poliitika ja statistika alast koostööd.

Koostöö teiste keskpankadega

Lisaks EL institutsioonidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele on Eesti Panga suhtluspartnerite seas läbi aegade olnud eriline roll Põhja- ja Baltimaade keskpankadel. Eesti moodustab IMFis Põhja- ja Baltimaadega ühise valijaskonna; tihe mitme- või kahepoolne koostöö hõlmas pea kõiki keskpanka tegevusvaldkondi: rahapoliitikat ja majandusuuringuid, sularaha, finantsstabiilsust, statistikat, makse- ja arveldussüsteeme ning siseküsimusi raamatupidamisest personaliteemadeni. Soome Pangaga teeb Eesti Pank koostööd ka reservide haldamisel. Leedu keskpankale oli Eesti Pank 2014. aastal toeks eurole üleminekuks valmistumisel, jagades eurole üleminekuks vajaliku taristu loomise ning eurosüsteemis osalemise kogemusi. Lisaks tutvustasid Eesti Panga esindajad Eesti kogemust euroala liikmena ka Leedu meedias ja kõrgetasemelisel eurokonverentsil. Koos teiste euroala keskpankadega pakkus Eesti Pank 2014. aastal tehnilist abi Euroopa Liiduga lõimumiseks ka Montenegro keskpankale.

Avalikud suhted

Eesti Panga avalik suhtlus toetab keskpanka põhieesmärgi – euroala hinnastabiilsuse hoidmise – ja panga muude strateegiliste eesmärkide saavutamist. Mida paremini saavad turuosalisel aru keskpanka tegevusest, seda edukamalt saab omakorda eurosüsteem, sealhulgas Eesti Pank, oma ülesandeid ellu viia, sest keskpankade tehtud otsused mõjutavad otseselt inimeste ja ettevõtete ootusi ning selle kaudu ka tehtavaid otsuseid: kas võtta laenu või osta kinnisvara, investeerida või teha muid tehinguid. Avalikkuse toetus keskpanka rahapoliitikale aitab suuresti kaasa Eesti ja euroala stabiilsele ja kestlikule majandusarengule ning finantsstabiilsuse saavutamisele. Eesti Pank annab avalikkusele regulaarselt teavet nii enda tegevusvaldkondade kui ka oluliste

majanduspoliitika küsimuste kohta. Seda tehakse ulatuslikumalt ja sagedamini, kui seadusest tulenev aruandekohustus seda ette näeb.

Aasta jooksul esitles keskpangak avalikkusele neli korda oma arusaama Eesti majandusolukorrast, avaldas 48 kommentaari jooksvate majandusnäitajate kohta ning mitmesuguseid muid ülevaateid ja analüüse. Samuti vahendas Eesti Pank Euroopa Keskpanga pressiteateid, kuubülletääni juhtkirja ja ülevaateid euroala majandusolukorrast. Lisaks veebilehel avaldatavale teabele ja erinevatele trükistele saavad huvilised infot Eesti Pangast ka küsida. Infopäringuid saab esitada kirja, e-posti ja telefoni teel. **Keskpangale laekus 2014. aastal kokku 2604 infopäringut**, millest 1787 esitati infotelefoni kaudu ning ülejäänud e-posti, panga veebilehel asuva küsimuste esitamise liidese või kirja vahendusel.

Aasta alguses tundsid inimesed huvi Eesti Panga emiteeritavate meene- ja mälestusmüntide väljalaskekavade vastu ning seoses SEPAlle üleminekuga 2014.a. veebruaris maksete liikumise kiiruse, sageduse ning pangatehingute kulude vastu. Kogu aasta vältel on päritud Läti latti vahetamise võimaluse kohta peale Läti üleminekut eurole aasta alguses. Küsijatele on selgitatud ka Eesti kroonide eurodeks vahetamise võimalusi Eesti Pangas keskkursiga 15,6466 ja teenustasuta.

Meediasuhtlus ja avalikud esinemised

Eesti Panga tegevust ja keskpanga majanduspoliitilisi seisukohti kajastavaid kirjutisi, uudistekste, raadio- ja teleuudiseid ning viiteid Eesti Panga kommentaaridele ilmus **Eesti meedias 2014. aastal ligikaudu 4500 korda**. Aasta jooksul tundis meedia püsivalt huvi majanduse olukorra ja selle eri tahkude vastu, eelkõige olid fookuses majanduskasvu väljavaated ja tööjõuturu olukord, aasta teises pooles ka EL ja Venemaa kehtestatud sanktsioonide mõju. Meedia käsitles põhjalikult pankadele kehtestatud eluasemelaenuvõimaluste väljaandmise nõudeid.

Seoses Euroopa ühtse maksepiirkonnaga liitumisega olid aasta jooksul kõneks sellega seonduvad muutused ja maksete kiiruse küsimus, samuti käsitleti virtuaalraha kasutamise võimalusi. Suure tähelepanu pälvisid aasta jooksul uue 10eurose pangatähe kujundus ja turvaelemendid.

2014. aastal pidas Eesti Pank neliteist presikonverentsi ja esitlust ning andis välja 149 pressiteadet ja kommentaari. Lisaks toimus aasta jooksul ühtekokku 25 pikemat intervjuud panga juhtide ja ekspertidega ning 95 korral selgitati päevakajalist majandusolukorda avalike esinemiste ja artiklite kaudu, sealhulgas ka vene ja inglise keeles. Keskpanga kõneisikud andsid jooksvalt üle 220 kirjaliku ja suulise kommentaari (sh raadio- ja teleesinemised).

Eesti Panga muuseum

Eesti Panga muuseumi põhieesmärk on hoida ja väärtustada Eesti Panga ja Eesti raha ajalugu kui üht osa Eesti kultuuripärandist. Lisaks sellele pakub muuseum põhjalikku teavet keskpanga rolli ja tegevuste kohta. Lisaks ülevaatliskule väljapanekule pakub muuseum mitmekesisest programmi nende teemadega põhjalikumaks tutvumiseks. 2014. aastal jätkus edukalt avalike loengute programm, mille raames tutvustati 26 korral erinevaid keskpanga põhiülesannetega seotud teemasid ning majandusküsimusi. Lisaks sellele toimusid muuseumis ekskursioonid ligikaudu 5000-le inimesele. Märkimisväärse osa gruppidest moodustavad põhikooli lõpuklasside õpilased, aga ka lasteaiade ja noorema kooliastme õpilased. **Aasta jooksul külastas Eesti Panga muuseumi rohkem kui 21 000 inimest.** 2014. aastal toimus Eesti Panga muuseumis kaks ajutist näitust: aasta alguses oli külastajatele vaadata ajutine näitus Läti maksevahenditest perioodil 1914 - 2013 ning aasta keskel näitus „Eesti Pank 95: keskpang aastatel 1919–1939“. Keskpanga rändnäitust „Eesti raha margast euroni“ ja „Eurosüsteem“ näidati üle Eesti viiel korral koolides, raamatukogudes ja muuseumides.

FINANTSVARA INVESTEERIMINE

Eesti Panga reservid toetavad euroala rahasüsteemi usaldusväärsust, tagavad keskpangale vajaliku tegevusvabaduse ja kindlustavad piisava kapitali olemasolu võimalike kahjude katteks.

Investeermise eesmärk on teenida stabiilset tulu, tagades varade pikaajalise säilivuse. Lähtudes Eesti Panga pikast investeerimisperioodist, kasutab keskpank reserve paigutades ära eeliseid, mida pakub investeringute hajutamine erinevate varaklasside vahel. Sellega saavutatakse riskide parem hajutatus, tegemata samal ajal järeleandmisi investeringute oodatavas tulususes. Peamiselt tehakse investeringuid arenenud riikide likviidsetel raha- ja kapitaliturgudel.

Eesti Panga finantsvarasid investeerib finantsturgude osakond, kus ka mõõdetakse ja juhitakse kõiki sellega seonduvaid riske.²⁸

Eesti Panga aktsepteeritavat riskitaset ja sellele vastavat oodatavat tulusust näitab normportfell, mille alusel mõõdetakse investeringute tulusust ja riske. Normportfelli riskitaseme üle otsustab Eesti Panga juhatus lähtuvalt maailma finantsturgudest. Normportfell vaadatakse üle ja viiakse kokkulepitud riskitasemega vastavusse vähemalt kord kvartalis.

Investeermisvara struktuur

Eesti Panga investeeritud reservidest oli 2014. aasta lõpu seisuga paigutatud euroala riikide võlakirjadesse kokku 205 miljonit eurot. Välisvaluutareserv ehk euroalast väljapoole investeeritud osa reservidest oli 2014. aasta lõpus 250 miljonit eurot. Välisvaluutareservist enamiku moodustasid USA riigivõlakirjad, mida oli soetatud 150 miljoni euro väärtuses. Aasta jooksul suurendati aktsiaportfelli osa, mis 2014. aasta lõpu seisuga oli 57 miljonit eurot. Riskide parema hajutatuse tagamiseks investeeriti väike osa reservidest Austraalia ja Kanada riigivõlakirjadesse. **2014. aasta lõpus oli Eesti Panga investeerimisvarade portfelli suurus 513²⁹ miljonit eurot** (vt joonis 12).

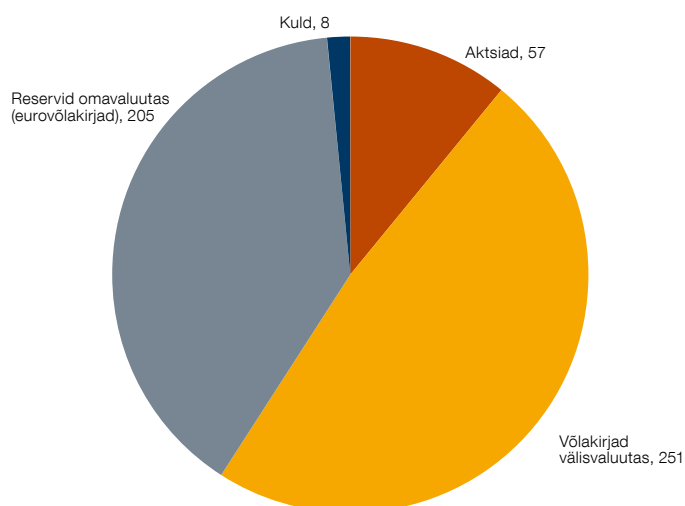
Kulda on Eesti Pangel jätkuvalt 8250 untsi (Troy) ehk 256,6 kg.

Investeermistulemused

Investeeringud teenisid aasta kokkuvõttes 22,8 miljonit eurot ehk **investeermisvarade tulusus oli 5,05%, mis ületas oluliselt rahaturu tulusust** (vt joonis 13). Positiivsesse tulemusse panustasid nii aktsiad kui ka võlakirjad. Võlakirjade hindu toetas keskpankade jätkuvalt leebe rahapoliitika, kuna aasta jooksul püsis globaalne majanduskasv tagasihoidlik ning, mis veel olulisem, langesid inflatsioon ja inflatsiooniootused (osaliselt toorainete hindade languse tõttu). Seetõttu

²⁹ Siin ja edasipidi kuld ja tulu kullalt välja arvatud.

Joonis 12. Eesti Panga investeerimisvara struktuur 2014. aasta lõpu seisuga (miljonit eurot)

²⁸ Investeermisprotsessi ja –riskide täpsem kirjeldus asub Eesti Panga veebilehel (<http://www.eestipank.ee/rahapoliitika/investeermine>)

keskpangad kas likviidsust ei vähendanud (USAs) või lausa suurendasid seda (Jaapanis ja euroalal). Samal ajal püsis nõudlus riiklike võlakirjade järele ka geopoliitilise riski tõttu. Need tegurid toetasid nõudlust globaalsete riskivabade varade järele ja põhjustasid riiklike võlakirjade hindade tõusu.

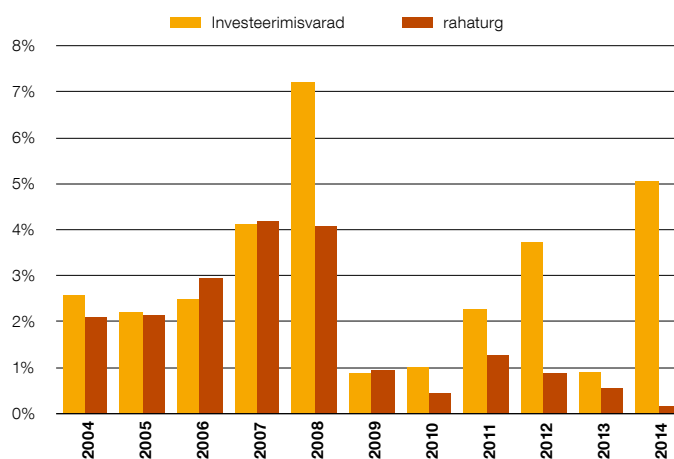
Aktiivportfelli tulemus oli samuti positiivne. Sarnaselt võlakirjadele toetas keskpankade leebe rahapoliitika jätkumine ka riskantsete varaklasside, sh aktsiate hindu. Lisaks panustas aktiivportfelli tulemusse euro vahetuskursi nõrgenemine USA dollari suhtes, kuna aktiivportfell on (denomineeritud) USA dollarites.

Aktiivne investeerimine 2014. aastal normportfelli suhtes lisatulu ei andnud. Aktiivsesse investeerimisse panustasid endiselt ka välishaldurid. 2014. aasta lõpus oli Eesti Pangal kolm välishaldurit: 2005. aastal alustas PIMCO, BlackRock investeerib Eesti Panga varasid 2006. aastast ja Informed Portfolio Management alates 2007. aastast. 2014. aastal lõpetati leping halduriga Nomura Asset Management. Välishaldurite kasutuses on osa riskilimiidist, mis investeeritakse põhiliselt tule-tisinstrumente kasutades.

Varahaldusteenuse osutamine avalikule sektorile

Eesti Pank jätkas ka 2014. aastal mitmeid aastaid kestnud koostööd avaliku sektori asutustega. Täis-teenusena osutati varahaldusteenust Tagatisfondile, mille investeerimisportfelli maht oli 2014. aasta lõpus 205 miljoni eurot.

Joonis 13. Investeerimisvara tulusus võrrelduna rahaturu tulususega

ARUANDEKOHUSTUS, JUHTIMINE, ORGANISATSIOON, PERSONALIPOLIITIKA

Keskpanga aruandekohustus

Keskpanga sõltumatus on hinnastabiilsuse tagamisele suunatud rahasüsteemi lahutamatu osa. Samas eeldab kaasaegne demokraatlik ühiskonnakorraldus igalt avalikke ülesandeid täitvalt institutsioonilt oma tegevuse kohta aruandmist. **Eesti Pank kui Eesti Vabariigi sõltumatu keskpang peab selgitama oma majanduspoliitilisi seisukohti ja otsuseid Eesti kodanikele ja nende valitud esindajatele.** Aruandekohustus ja keskpanga sõltumatus on kaks teineteist tasakaalustavat põhimõtet.

Aruandmine Riigikogule

Eesti Pangal on kohustus anda aru Riigikogule. Lisaks Eesti Panga presidendi iga-aastasele ettekandele Riigikogus teeb keskpang Riigikoguga koostööd kohtumiste vormis ning annab vastusena Riigikogu liikmete esitatud küsimustele selgitusi ja kommentaare. Eesti Panga juhid ja spetsialistid kohtuvad regulaarselt Riigikogu rahanduskomisjoniga, et selgitada keskpanga hinnanguid majandusprotsessidele ja arutada majandusarengu sõlmküsimusi. Riigikogu fraktsioonide huvi korral on Eesti Panga juhid tutvustanud keskpanga majanduspoliitilisi seisukohti ja töövaldkondi.

2014. aastal toimusid Riigikogu liikmetega järgmised kohtumised:

- 29. jaanuar 2014 – Eesti Panga president Ardo Hansson vastas Riigikogu VEB Fondi uurimiskomisjoni küsimustele,
- 7. aprill 2014 – Eesti Panga asepresident Ülo Kaasik pidas Riigikogu väliskomisjoni esin-

dajatele ettekande Eesti ja tema peamiste kaubanduspartnerite majandussuhetest Venemaa ja Ukrainaga,

- 6. mai 2014 – Eesti Panga juhatus kohtus Riigikogu rahanduskomisjoni esindajatega,
- 2. juuni 2014 – Eesti Panga president Ardo Hansson esitles Riigikogu rahanduskomisjonile Eesti Panga aastaaruannet,
- 10. juuni 2014 – Eesti Panga president Ardo Hansson ja Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Raul Malmstein esitlesid Riigikogu täiskogule Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni aastaaruandeid,
- 22. september 2014 – Eesti Panga president Ardo Hansson vastas Riigikogu liikmete³⁰ arupärimisele sularaharingluse ja makseteenuse korralduse teemadel,
- 3. november 2014 – Eesti Panga asepresident Madis Müller esitas Riigikogu rahanduskomisjoni istungil ettekande finantsstabiilsuse teemadel.

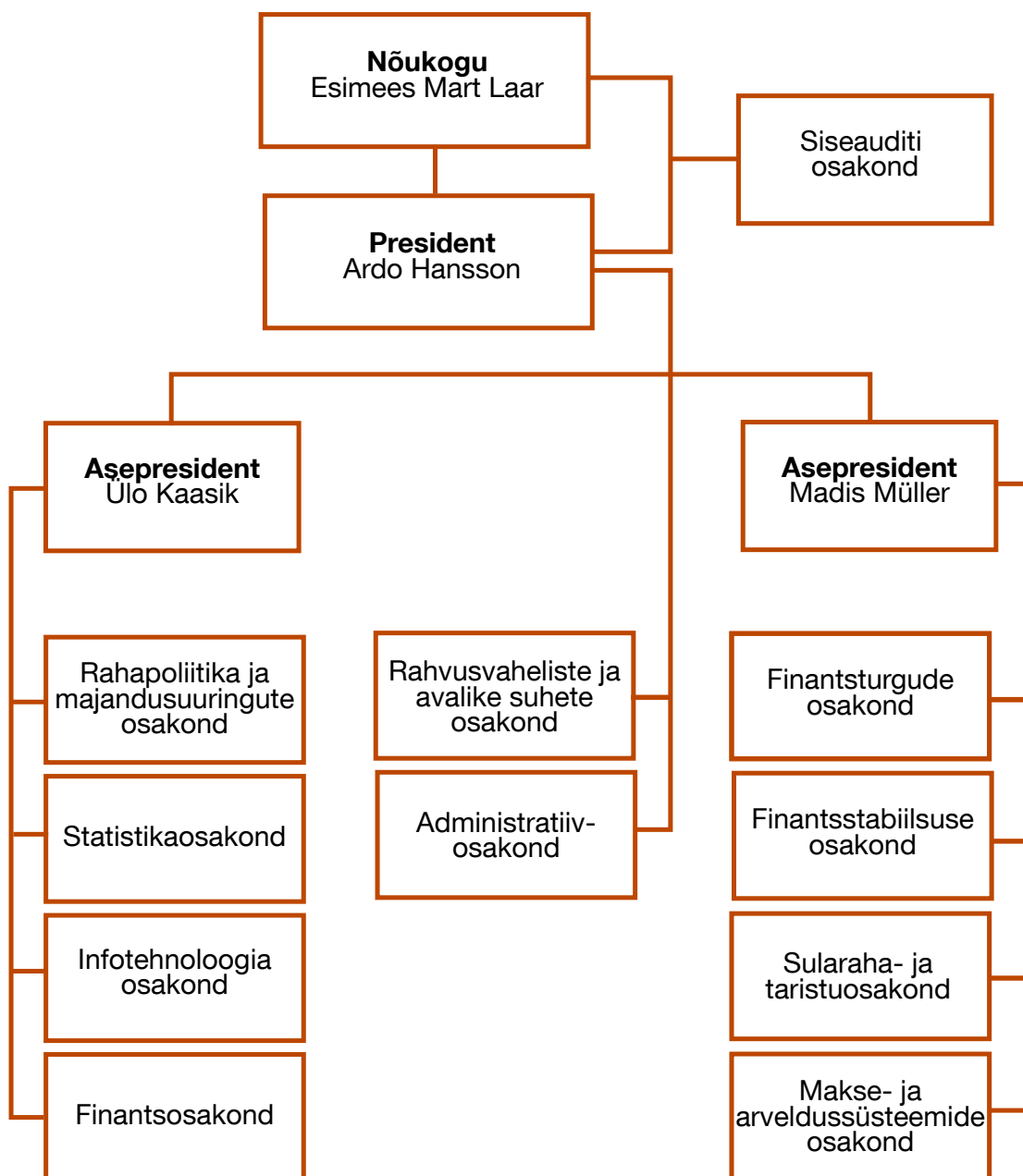
Keskpanga kohustused majanduspoliitiliste seisukohtade ja majandusandmete regulaarsel tutvustamisel avalikkusele

Keskpanga usaldusväärsus ja läbipaistev tegutsemine on hästi toimiva rahasüsteemi eeldus. Nii lai avalikkus kui ka spetsialistid peavad saama Eesti Pangast regulaarset, põhjalikku ja kvaliteetset majandusteavet.

Eesti Panga seaduse § 21 lõige 5 sätestab, et Eesti Pank avaldab perioodiliselt andmeid oma tegevuse ning Eesti ja Euroopa Liidu majanduse kohta. Eesti Panga päevakajalised selgitused värskete majandusnäitajate ja majandusarengu kohta ilmuvad pressiteadete ja kommentaaridena. Põhjalikumad analüüsid avaldatakse keskpanga erinevates ülli-

³⁰ Arupärimise esitasid Riigikogu liikmed Neeme Suur, Jüri Morozov, Barbi Pilvre, Rannar Vassiljev, Karel Rüütli, Etti Kagarov, Tiit Tammsaar, Rainer Vakra, Heljo Pikhof, Inara Luigas, Lembit Kaljuvee, Jaan Õunapuu ja Kalev Kotkas.

Joonis 14. Eesti Panga organisatsiooniskeem seisuga 31.12.2014

tiseseeriates³¹, mis kõik on kättesaadavad Eesti Panga veebilehelt.

Keskpangal on Eesti Panga seadusest ja Riikliku statistika seadusest tulenev õigus ja kohustus teha oma vastutusvaldkonda puudutavat raha-, finants- ja maksebilansistatistikat. Seda avaldatakse Eesti Panga veebilehe statistikarubriikides.³²

Nagu kõik euroala liikmesriikide keskpangad avaldab ka Eesti Pank kord kvartalis ulatuslikuma ülevaate euroala majandusolukorrast. See teavituskohustus tuleneb Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu protokollist nr 4 EKPSi ja EKP põhikirja kohta (artikkel 15.1).

Eesti Panga tegevuse üksikasjalikumad ülevaadet sisaldav aastaaruanne (aastaraamat) avaldatakse Eesti Panga seaduse § 31 lõike 4 kohaselt koos raamatupidamise aastaaruandega. Aastaaruande kinnitab Eesti Panga nõukogu, kes esitab selle koos audiitori järeldusotsusega Riigikogule. Riigikogu kuulab ära Eesti Panga presidendi ettekande keskpanga aastaaruande kohta.

Aruandmine Eesti Panga nõukogule

Vastavalt Eesti Panga põhikirja § 8 on nõukogu pädevuses järelevalve Eesti Panga kogu tegevuse üle. Eesti Panga president ja asepresidendid annavad nõukogule regulaarselt teavet panga tegevuse ja eelarve täitmise kohta, samuti Eesti majanduse, rahapoliitika ja finantssektori olukorra kohta.³³

Juhtimine, organisatsioon

Eesti Panga nõukogu

Eesti Panga nõukogu on Eesti Panga järelevalveorgan, mis koosneb esimehest ja seitsmest liikmest. Nõukogu tegevuse kohta võib lähemalt lugeda peatükist "Eesti Panga nõukogu 2014".

Eesti Panga juhatus

Eesti Panga tegevust juhib Eesti Panga juhatus. Juhatus koosneb presidendist ja asepresidentidest. Eesti Panga juhatusse kuulusid 2014. aastal president Ardo Hansson ning asepresidendid Ülo Kaasik ja Madis Müller. Juhatuses esimees on oma ametikoha järgi Eesti Panga president kelle ainupädevusse kuulub muu hulgas panganduspoliitika kujundamine, Euroopa Keskpankade Süsteemi ülesannete täitmise korraldamine, Eesti Panga tegevuse üldjuhtimine.

Juhtimissüsteemi ja töökorralduse arendamine

2014. aastal jätkus uuele tasustamissüsteemile ülemineku ettevalmistamine. Uus süsteem jõustus alates 1. jaanuarist 2015. Eesti Panga töötajate töötasu kujuneb nüüdsest vähemast hulgast erinevatest komponentidest, palgatõusud on senisest individuaalsemad ja konkreetse töötaja soorituselgemini seotud ning mõnevõrra muutusid premeerimise põhimõtted.

Otsustati lõpetada **õppelaenu** andmine Eesti Panga töötajatele. Õppelaenu asemele tuleb koolituskokkulepete süsteem. Eesti Panga töötajatele **eluasemelaenu** andmine otsustati lõpetada alates 1. juulist 2015.

31 Vt ka lisa 3 „Eesti Panga publikatsioonid 2014“.

32 Vt ka peatükk „Eesti finants- ja välissektori statistika tegemine“.

33 Vt ka peatükk „Eesti Panga nõukogu 2014“.

Võeti vastu Eesti Panga **kinnisvaraarenduse, -halduse ja -hoolduse strateegia 2014–2017**.

Juhatus tegi otsuse panna müüki Maardu mõis.

Otsustati heaks kiita **vastavuskontrolli raamistik** ja sellega seonduv vihjeliin. Vastavuskontrolli eest hakkab vastutama riskijuht, kes allub selles ülesandes otse presidendile.

Riskijuhtimine

Eesti Panga riskijuhtimine hõlmab kõiki panga protsesse ja võimaldab käsitleda erinevaid riske ühes raamistikus. Riskijuhtimise eesmärk on vähendada juhuslike sündmuste kahjulikku mõju panga eesmärkide saavutamisele. Selleks on riskijuhti-

mine integreeritud strateegilise planeerimise, eelarvestamise ja juhtimisaruandluse protsessidesse.

Riskide aruandlus ja analüüs näitavad, et siseriskide tase on stabiilne, kuid endiselt on aktuaalsed mitmed välisriskid. Eesti Pank annab oma panuse ka kogu euroala riskide juhtimisse, osaledes asjaomaste Euroopa Keskpankade Süsteemi komiteede ja juhtorganite töös.

Panga protsesside võimalike katkestuste mõju vähendamiseks ja tegevuse jätkuvuse tagamiseks on koostatud talitluspidevuse plaanid. Panga riskijuhtimise korraldust hindavad korrapäraselt nii siseaudiitorid kui ka välisaudiitorid.

Eesti Panga personal

Eesti Panga personalipoliitika eesmärk on tagada panga peaeesmärkide edukaks täitmiseks vaja- like töötajate värbamine ja arendamine, motivee- rimine ning turuolukorrale vastav tasustamine.

Töötajate arv

Eesti Pangas oli 2014. aasta lõpus tööil 238 töötajat (2013. aasta lõpus 240). Vt ka tabel 5. Eesti Panga töötajate keskmine arv taandatuna

täistööajale oli 2014. aastal 231,3 töötajat (2013. aastal 233 töötajat).

Eesti Panga töötajate keskmine vanus 2014. aastal oli 43,8 aastat. Töötajate keskmine tööstaaz 2014. aastal oli 11,4 aastat.

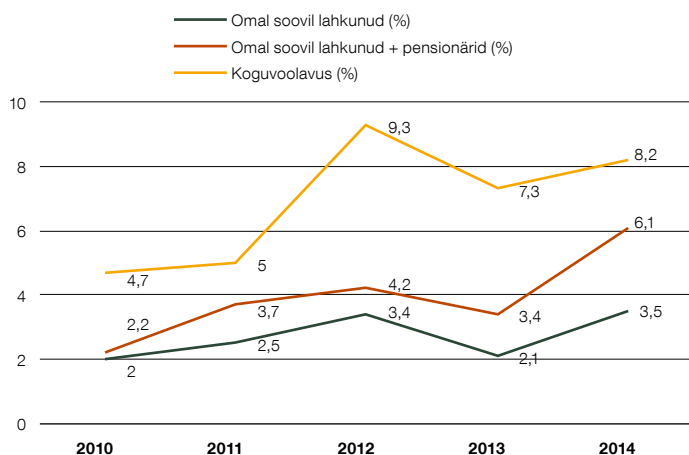
Tasustamine

Eesti Panga presidendi ning asepresidentide töötasu suuruse otsustab Eesti Panga nõukogu. Alates 2014. aasta 1. juulist oli president Ardo Hanssoni töötasu 8800 eurot kuus, asepresident Madis Mülleri töötasu 6800 eurot kuus ning asepresident Ülo Kaasiku töötasu 6800 eurot kuus. Kokku oli Eesti Panga juhatuse liikmetele välja makstud tasu 2014. aastal 261422,67 eurot.

Eesti Panga töötajate keskmine kuutöötasu (sh puhkusetasud ja lisatasud öhtu- ja öötundidel ning puhkepäevadel ja riiklikel pühadel töötamise eest) oli 2014. aastal 2125 eurot (2013. aastal 1990 eurot). See näitaja hõlmab nii tippjuhte kui ka teenindajaid, kuid suurima rühma keskpanga töötajaskonnast moodustavad spetsialistid.

Eesti Panga nõukogu liikmete ametipalk on määratud kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusega. Eesti Panga nõukogu esimehe ameti- palk on 1820 eurot kuus ning Eesti Panga nõukogu liikmete ametipalk 1300 eurot kuus.

Joonis 15. Tööjõu voolavus Eesti Pangas 2010-2014

Tabel 5. Töötajate arv Eesti Pangas seisuga 31.12.2014

	Kokku	Mehed	Naised
Töötajate arv kokku	252	104	148
sh peatatud töölepingud	14	4	10
sh lapsehoolduspuhkusel	4	-	4
sh muu (tähtajaliselt tööil EKPs või mõnes muus rahvusvahelises institutsioonis ja õpingud)	10	4	6
Kehtivate töölepingute arv	238	100	138

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 31. detsembril 2014 lõppenud majandusaasta kohta

JUHATUSE KINNITUS 31. DETSEMBRIL 2014 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

58

Juhatus deklareerib oma vastutust Eesti Panga aastaaruande koostamise eest 31. detsembril 2014 lõppenud majandusaasta kohta.

Eesti Panga aastaaruanne on koostatud Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) ja Euroopa Keskpanga (EKP) põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjade kohaselt³⁴. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti hea raamatupidamistava nõuetest. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Eesti Panga vara, kohustusi, kapitali ning majandustegevuse tulemust.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eelmises lõigus kirjeldatud nõuete kohaselt eeldab juhatuselt hinnanguid, mis mõjutavad Eesti Panga varasid ja kohustusi aruande kuupäeva seisuga ning tulusid ja kulusid aruandeperioodil. Need hinnangud põhinevad kättesaadaval infol Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga. Raamatupidamise aastaaruandes kajastatud majandustehingute lõplikud tulemused võivad erineda juhatuse antud hinnangutest.

Raamatupidamise aastaaruandele on 23. märtsil 2015 alla kirjutanud kõik sellel päeval juhatusse kuulunud liikmed.

Ardo Hansson Eesti Panga president,
juhatuse esimees

Ülo Kaasik Eesti Panga asepresident,
juhatuse liige

Madis Müller Eesti Panga asepresident,
juhatuse liige

³⁴ EKP 11. novembri 2010. aasta suunis (EKP/2010/20) raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (uuesti sõnastatud); EKP 21. detsembri 2011. aasta suunis (EKP/2011/27), EKP 10. detsembri 2012. aasta suunis (EKP/2012/29) ja EKP 15. detsembri 2014. aasta suunis (EKP/2014/54), millega muudetakse suunist EKP/2010/20 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis.

BILANSS SEISUGA 31. DETSEMBER 2014 JA 2013

tuhat eurot

	Kirje	31.12.2014	31.12.2013
VARAD			
Kuld ja nõuded kullas	1	8 149	7 188
Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu		352 119	219 650
Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu	2	90 892	84 115
Pankade saldod, väärtpaberiinvesteeringud ja muud välisvarad	3	261 227	135 535
Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu	4	64 157	40 184
Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu	5	304	2 251
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenud eurodes euroala krediitiasutustele	6	52 000	5 000
Muud nõuded eurodes euroala krediitiasutuste vastu	7	1 888	10 841
Euroala residentide väärtpaberid eurodes		445 446	496 626
Rahapoliitika eesmärgil hoitavad väärtpaberid	8	243 866	306 003
Muud väärtpaberid	9	201 580	190 623
Eurosüsteemi-sisesed nõuded		5 060 418	3 451 361
Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas	10	88 853	82 921
Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded	11	111 730	103 153
Netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis	12	1 654 500	1 412 993
Muud eurosüsteemi-sisesed nõuded (neto)	13	3 205 335	1 852 294
Muud varad		45 883	41 019
Materiaalne põhivara	14	19 309	20 161
Muud finantsvarad	15	217	217
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	16	1 836	959
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	17	10 984	11 612
Mitmesugused muud varad	18	13 537	8 070
VARAD KOKKU		6 030 364	4 274 120

Selgitused lk 62 - 88 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

tuhat eurot

	Kirje	31.12.2014	31.12.2013
KOHUSTUSED			
Ringluses olevad pangatähed	19	2 576 924	2 251 816
Rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidiasutuste vastu		2 799 868	1 417 059
Arvelduskontod (sh kohustusliku reservi katmiseks)	20	1 549 868	492 059
Hoiustamise püsivõimalus	21	1 250 000	455 000
Tähtajalised hoiused	22	0	470 000
Kohustused eurodes teiste euroala residentide vastu	23	8 649	11 863
Kohustused eurodes euroalaväliste residentide vastu	24	2	15
Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje	25	73 887	69 296
Muud kohustused		103 302	88 605
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	16	11 604	140
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	26	3 669	2 991
Mitmesugused muud kohustused	27	88 029	85 474
Eraldised	28	26 000	18 300
Ümberhindluskontod	29	23 157	9 766
Kapital ja reservid	30	401 529	383 917
Kapital		190 429	172 817
Reservid		211 100	211 100
Aruandeaasta kasum		17 046	23 483
KOHUSTUSED KOKKU		6 030 364	4 274 120

Selgitused lk 62 - 88 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

2014. JA 2013. AASTA TULUDE-KULUDE ARUANNE

tuhat eurot

	Kirje	2014	2013
Intressitulu		39 224	40 718
Intressikulu		-20 626	-11 758
Puhas intressitulu	31	18 598	28 960
Realiseeritud kasum finantstehingutest		7 365	2 335
Finantsvarade allahindlused		-433	-2 727
Eraldised valuutakursi-, intressimäära- ja krediidiriski katmiseks		-7 700	-6 800
Finantstehingute, allahindluste ja riskieraldiste puhastulem	32	-768	-7 192
Tulu tehingutasudest ja muudest tasudest		170	900
Kulu tehingutasudest ja muudest tasudest		-99	-141
Puhastulu tehingutasudest ja muudest tasudest	33	71	759
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	34	3 326	5 176
Rahatulu puhastulem	35	11 991	12 362
Muud tulud	36	1 096	951
Muud kulud	37	-209	-115
Muud tulud ja kulud		887	836
Puhastulu kokku		34 105	40 901
Personalikulu	38	-8 405	-7 845
Halduskulu	39	-4 862	-4 940
Materiaalse põhivara kulum	14	-2 056	-2 281
Pangatähtede tootmise teenused	40	-1 297	-1 794
Muud põhitegevuskulud	41	-439	-558
Põhitegevuskulud		-17 059	-17 418
Aruandeaasta kasum		17 046	23 483

Selgitused lk 62 - 88 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

Üldpõhimõtted

Eesti Panga (edaspidi "pank") aastaaruanne on koostatud Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikli 26.4 alusel kehtestatud eeskirjade kohaselt³⁵. Osades, mida EKP suunised ei reguleeri, on lähtutud Eesti hea raamatupidamistava nõuetest.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine eeldab juhatuselt hinnanguid Eesti Panga varasid ja kohustusi ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid mõjutavate asjaolude kohta bilansikuupäeva seisuga. Need hinnangud põhinevad raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga kättesaadaval teabel Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta.

Eesti Pank ei koosta rahavoogude aruannet, kuna Eesti Panga kui keskpanga rolli arvestades ei pakuks rahavoogude aruande avaldamine finantsaruande lugejatele olulist asjakohast teavet.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui puudub viide mõnele teisele ühikule.

Bilansikirjed on rühmitatud selliselt, et oleks tagatud bilansikirjete jaotus residentsuse (euroala, mitteeuroala) ja valuuta (euro, muud valuutad) järgi. Eraldi ridadel tuuakse välja rahapoliitikaga seotud nõuded ja kohustused.

Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksimumuses nende toimumishetkel, välja arvatud juhtudel, mida on lähemalt selgitatud järgnevatel arvestuspõhimõtetes.

Varad ja kohustused

Varad ja kohustused kajastatakse bilansis, kui on tõenäoline, et pank saab varast või kohustusest tulevikus majanduslikku kasu või kahju; peaaegu kõik varade ja kohustustega seotud riskid ning õigused on üle võetud; vara või kohustuse väärtust ja sellest tekkivat tulu või kulu saab usaldusväärselt mõõta.

Finantsvarad ja kohustused

Finantsvarad hõlmavad raha, lepingulist õigust saada teiselt poolelt raha või muud finantsvara, ja lepingulist õigust vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kasulikel tingimustel. Finantskohustused hõlmavad lepingulist kohustust tasuda teisele poolele raha või muu finantsvaraga või vahetada teise poolega finantsvara eelduslikult kahjulikel tingimustel.

35 EKP 11. novembri 2010. aasta suunis (EKP/2010/20) raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis (uuesti sõnastatud); EKP 21. detsembri 2011. aasta suunis (EKP/2011/27), EKP 10. detsembri 2012. aasta suunis (EKP/2012/29) ja EKP 15. detsembri 2014. aasta suunis (EKP/2014/54), millega muudetakse suunist EKP/2010/20 raamatupidamise ja finantsaruandluse õigusraamistiku kohta Euroopa Keskpankade Süsteemis.

Finantsvara võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis on selle finantsvara eest makstud tasu õiglane väärtus. Finantskohustus võetakse algselt arvele soetusmaksumuses, mis on selle eest saadud tasu õiglane väärtus. Finantsvara ja kohustust arvestatakse edaspidi selle tüübist tulenevalt turuväärtuses, soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses. Turuväärtuse all mõistetakse summat, mille eest informeeritud, mitteseotud ning huvitatud pooled vahetavad varasid või arveldavad kohustusi. Turuväärtuses kajastatavat finantsvara hinnatakse ümber igal bilansipäeval.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil kajastatav finantsvara hinnatakse alla, kui on tõenäoline, et selle kaetav väärtus on väiksem bilansilisest väärtusest. Olulise finantsvara väärtuse langust hinnatakse iga objekti puhul eraldi. Väärtuse langust hinnatakse kogumina niisuguse finantsvara puhul, mis ei ole individuaalselt oluline ja mille korral ei ole otseselt teada, et selle väärtus on langenud. Finantsvara allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi tulude-kulude aruandes kuluna.

Välisvääringus toimunud tehingute kajastamine

Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidega tehtud tehingud (v.a väärtpaberitehingud) kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel. Arvelduspäeval pööratakse bilansivälised kanded ümber ja tehingud kajastatakse bilansis. Välisvaluuta ost ja müük mõjutavad välisvaluuta netopositsiooni tehingupäeval ning realiseeritud müügituleml arvutatakse samuti tehingupäeval. Välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentidelt kogunenud intress ning üle- või alakurss arvutatakse ja kirjendatakse iga päev. Need laekumised mõjutavad iga päev ka välisvaluuta positsiooni.

Välisvääringus nomineeritud varad ja kohustused konverteeritakse eurodeks bilansipäeval kehtiva Euroopa Keskpannga vahetuskursi alusel. Tulud ja kulud konverteeritakse tehingu kajastamise päeval kehtiva Euroopa Keskpannga vahetuskursi alusel. Bilansiliste ja bilansiväliste instrumentide ning välisvaluutavarade ja -kohustuste ümberhindlus toimub vääringute kaupa.

Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) arvestusühik (SDR) määratakse valuutakorvi alusel. Eesti Pangale kuuluvate IMFi arvestusühikute ümberhindamiseks arvutati SDRi väärtus nelja peamise vääringu (USA dollar, euro, Jaapani jeen ja Suurbritannia nael) vahetuskursside kaalutud summana eurosse seisuga 31. detsember 2014.

2014. ja 2013. aasta 31. detsembril kasutati järgmisi valuutakursse:

	31.12.2014	31.12.2013
USD	1.2141	1.3791
GBP	0.7789	0.8337
JPY	145.23	144.72
SDR	0.8386	0.8942

Kuld

Kulla väärtust hinnatakse aasta lõpu turuhinna alusel, eristamata hinna ja valuuta ümberhindluse erinevusi. 31. detsembril 2014 lõppenud aastal hinnati kulla väärtust sama aasta 31. detsembril kehtinud euro ja USA dollari vahetuskursi põhjal arvatud kullauntsi eurohinna alusel.

Väärtpaberid

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid

Enne 2014. aastat käsitleti kõiki rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavaid väärtpabereid tähtaja lõpuni hoitavaid väärtpaberitena ning seetõttu hinnati neid amortiseeritud soetusmaksumuses, mida korrigeeriti väärtuse langusel. 2014. aastal otsustas EKP nõukogu, et rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavaid väärtpabereid kajastatakse jätkuvalt amortiseeritud maksumuses, mida väärtuse langusel korrigeeritakse, olenemata sellest, kas neid hoitakse tähtajani või mitte. See muutus arvestuspõhimõtetes ei toonud kaasa 2013. aasta võrreldavate andmete korrigeerimist, sest olemasolevaid väärtpabereid juba kajastati uute arvestuspõhimõtete kohaselt.

Muud väärtpaberid

Turukõlblikke väärtpabereid (v.a rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid) ja muid samalaadseid varasid hinnatakse konkreetsete väärtpaberite kaupa bilansipäeval kehtinud keskmiste turuhindade või asjakohase tulukõvera alusel. 31. detsembril 2014 lõppenud aasta puhul kasutati sama aasta 31. detsembril kehtinud keskmisi turuhindu.

Tulude kajastamine

Tulud ja kulud on kajastatud tulude-kulude aruandes arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Välisvaluuta, kulla ja väärtpaberite müügist saadud realiseeritud kasum ja kahjum kajastuvad tulude-kulude aruandes. Need arvutatakse vastava vara keskmise hinna alusel.

Realiseerimata kasumit ei kajastata tulude-kulude aruandes, vaid bilansis real „Ümberhindluskontod”.

Realiseerimata kahjum kajastatakse aasta lõpu seisuga tulude-kulude aruandes real „Finantsvarade allahindlused”, kui see ületab asjaomasel ümberhindluskontol kajastatud eelnevate perioodide ümberhindluskasumit. Ühe valuuta-, väärtpaberi- ja kullapositsiooni realiseerimata kahjumit ei tasaarvestata teise valuuta-, väärtpaberi- ega kullapositsiooni realiseerimata kasumiga. Kui mis tahes valuuta-, väärtpaberi- või kullapositsiooni puhul tuvastatakse aasta lõpus realiseerimata kahjum, vähendatakse selle keskmist hinda, et see vastaks aasta lõpu vahetuskursile või turuhinnale.

Ostetud väärtpaberite preemiad ja diskontod kajastatakse osana intressitulust ning amortiseeritakse väärtpaberi eluea lõpuni lineaarsel meetodil.

Pöördtehingud

Repotehingud ehk väärtpaberite müügi- ja tagasiostutehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel võetud laenuna, st väärtpaberid kajastatakse bilansis varana ning tagasiostusumma kohustusena. Intress, mis tuleb maksta, kajastatakse bilansis tekkepõhiselt kohustuste real „Viitvõlad ja ettemakstud tulud”.

Pöördrepotehingud ehk väärtpaberite ostu- ja tagasimüügittehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisele antud laenuna. Saadaolev intress kajastatakse bilansis tekkepõhiselt varade real „Viitlaekumised ja ettemakstud kulud” ning intressitulu tulude-kulude aruandes. Pöördrepotehingute tagatiseks olevaid väärtpabereid ei kajastata panga bilansis.

Investeeringud aktsiatesse

Investeeringud aktsiatesse on kajastatud turuväärtuses, kui seda saab usaldusväärselt hinnata. Aktsiate turuväärtust ei saa usaldusväärselt hinnata, kui aktsiatega aktiivselt ei kaubelda ning puuduvad nende väärtuse usaldusväärse hindamise alternatiivsed meetodid. Kõnealusel juhul kajastatakse aktsiad soetusmaksumuses, mida väärtuse langusel korrigeeritakse. Aktsiate müügitulu ja -kulu on kirjendatud tulude-kulude aruandes pärast seda, kui kõik müügitingimused on täidetud. Dividenditulu on kajastatud perioodi tuluna.

Põhivara

Põhivaraks peetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 3200 eurost. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest põhivara kasutuselevõtuga otseselt seotud väljaminekutest. Põhivarana on bilansis kajastatud maa, hooned, hoonete tehnosüsteemid, infotehnoloogia riistvara, tarkvara ja muu pikaajalise kasutusega vara. Samuti kajastatakse põhivara hulgas ettemaksed põhivara eest.

Maa ja kunsti- ning kultuurivara soetusmaksumust ei amortiseerita. Lähtudes varade eeldatavast kasutuseast, arvestatakse ülejäänud põhivaralt kulumit lineaarsel meetodil allpool esitatud kulumimäärade kohaselt.

	2014
Hooned ja ehitised	3%
Hoonete tehnosüsteemid	10%
Riistvara	20%
Tarkvara, mootorsõidukid	15–50%
Muu põhivara	7–20%

Tarkvara kulumimäärade eristamise vajadus tuleneb kõrge soetusmaksumuse ja erineva kasuliku tööeaga rakendustarkvara kasutuselevõtust.

Hilisemad väljaminekud materiaalse põhivara objektile kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et pank saab tulevikus varaobjektiga seotud majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muu hooldus- ja remondikulu kajastatakse kuluna toimumishetkel.

Eraldised valuutakursi-, intressimäära-, krediidi- ja kullahinna riski katmiseks

Keskpanga tegevuse olemust arvestades võib pank moodustada bilansis eraldise valuutakursi, intressimäära-, krediidi- ja kullahinna riski katmiseks. Panga juhatus otsustab eraldise suuruse ja kasutamise panga riskipositsiooni põhjendatud hinnangu alusel.

Finantsinspeksiooniga seotud nõuded ja kohustused

Eesti Panga bilansis on nõue Finantsinspeksiooni vastu seoses Eesti Panga osutatud teenustega ja käibevara hankimisega ning kohustus seoses Finantsinspeksiooni arvelduskontoga Eesti Pangas.

Bilansivälised instrumendid

Välisvaluutainstrumendid, st välisvaluuta forvardtehingud, valuutavahetustehingute forvardosad ja muud välisvaluutainstrumendid, mis hõlmavad ühe valuuta vahetamist teise vastu tulevasel kuupäeval, arvatakse kursivahest tuleneva kasumi ja kahjumi arvutamisel välisvaluuta netopositsiooni hulka.

Intressimäära instrumendid hinnatakse ümber konkreetsete instrumentide põhiselt. Intressimäära futuurlepingute marginaalide igapäevased muutused kajastatakse tulude-kulude aruandes. Optsioontehinguid ja intressimäära vahetuslepinguid hinnatakse üldtunnustatud meetodite kohaselt, kasutades kättesaadavaid turuhindu ja -kurse ning diskontoteid alates arvelduspäevast kuni hindamispäevani.

Tingimuslikud kohustused

Tingimuslike kohustustena avalikustatakse aastaaruande lisades lubadused, garantiid ja muud kohustused, mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kuid mille realiseerumise tõenäosus on panga juhtkonna hinnangul väiksem kui mitterealiseerumise tõenäosus.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Varade ja kohustuste positsioone korrigeeritakse sündmuste korral, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja/või mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval. Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ega kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse lisas.

Ringluses olevad pangatähed

Europangatähti lasevad ringluses Euroopa Keskpank ja euroala riikide keskpangad, kes koos moodustavad eurosüsteemi.³⁶ Ringluses olevate europangatähtede koguväärtus jaotatakse eurosüsteemi riikide keskpankade vahel iga kuu viimasel tööpäeval vastavalt pangatähtede jaotamise alusele.³⁷

Euroopa Kesk pangale jaotatud osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest on 8%. Ülejäänud 92% on jaotatud eurosüsteemi riikide keskpankadele vastavalt nende kapitaliosalusele Euroopa Keskpangas. Eesti Panga osa eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud pangatähtede koguväärtusest on avaldatud bilansi kohustuste poolel kirjel „Ringluses olevad pangatähed“.

Pangatähtede jaotamise aluse kohaselt eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud europangatähtede väärtuse ja keskpankade tegelikult ringluses lastud europangatähtede väärtuse erinevust kajastatakse eurosüsteemisest saldodena. Need intressi kandvad nõuded või kohustused³⁸ avaldatakse allkirjel

36 EKP 13. detsembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/29) europangatähtede emiteerimise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 26.

37 Pangatähtede jaotamise alus – protsentuaalne väärtus, mis tuleneb EKP osa arvessevõtmisest europangatähtede koguväljalaskes ja kapitali märkimise aluse kohaldamisest riikide keskpankade osale selles kogusummas.

38 EKP 25. novembri 2010. aasta otsus (EKP/2010/23) eurot rahaühikuna kasutatavate liikmesriikide keskpankade emissioonitulu jaotuse kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 17.

„Eurosüsteemi-sisesed saldod: netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt teema „Eurosüsteemi-sisesed saldod” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevaid eurosüsteemi-siseseid saldodid korrigeeritakse eurosularahale ülemineku aasta³⁹ ja sellele järgneva viie aasta jooksul, et vältida suuri muutusi riikide keskpankade tuludes eelnevate aastatega võrreldes. Korrigeerimisel võetakse arvesse erinevust vaatlusalusel perioodil⁴⁰ eurosüsteemi riikide keskpankade ringlusse lastud pangatähtede keskmise väärtuse ja nende pangatähtede keskmise väärtuse vahel, mis neile sel perioodil EKP kapitali märkimise aluse järgi oleks jaotatud. Korrigeerimisi vähendatakse aasta-aastalt kuni eurosularaha kasutuselevõtule järgnenud kuuenda aasta esimese päevani, kui tulu pangatähtedelt jaotatakse täielikult võrdeliselt eurosüsteemi riikide keskpankade EKP kapitali sisse makstud osadega. Nendelt saldodelt saadav intressitulu ja -kulu tasaarveldatakse EKP kaudu ja avaldatakse kirjel „Puhas intressitulu”.

Euroopa Keskpanga kasumi vahejaotus

Euroopa Keskpanga nõukogu otsuse kohaselt tuleb EKP emissioonitulu, mis tekib 8% europangatähtede jaotamisest EKP-le, ja EKP tulu, mis tekib väärtpaberituruprogrammi, kaetud võlakirjade kolmanda ostukava ja varaga tagatud väärtpaberite ostuprogrammi raames ostetud väärtpaberitelt, täies ulatuses jaotada eurosüsteemi riikide keskpankadele samal majandusaastal, kui see tekib. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, jaotab EKP selle tulu järgneva aasta jaanuaris kasumi vahejaotuse käigus.⁴¹ Jaotatakse kogu tulu, välja arvatud juhul, kui EKP aasta puhaskasum on väiksem kui ringluses olevatelt europangatähtedelt ja ülalmainitud väärtpaberitelt saadud tulu. Jaotatavat tulu võidakse vähendada juhul, kui EKP nõukogu teeb otsuse eraldise moodustamiseks, et katta valuutakursi-, intressimäära-, krediidi- ja kullahinna riske. EKP nõukogu võib ka otsustada, et kulud, mida EKP on kandnud seoses europangatähtede emiteerimise ja käitlemisega, kaetakse ringluses olevatelt europangatähtedelt saadud tulust.

Eurosüsteemi riikide keskpankadele jaotatud tulu avaldatakse tulude-kulude aruandes kirjel „Tulu aktsia-telt ja osalustelt”.

Eurosüsteemi-sisesed saldod

Eurosüsteemi-sisesed nõuded, mis tulenevad Eesti Panga kapitaliosalusest Euroopa Keskpangas, esitatakse kirjel „Kapitaliosalus Euroopa Keskpangas”.

Eurosüsteemi-sisesed saldod, mis tulenevad eurosüsteemiga liituvate riikide EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest, nomineeritakse eurodes ja esitatakse kirjel „Välisvaluutareservide ülekanemisega samaväärsed nõuded”.

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevad eurosüsteemi-sisesed saldod esitatakse ühtse netovara või -kohustusena kirjel „Netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

39 Eurosularahale ülemineku aasta on aasta, kui europangatähed saavad liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks.

40 Vaatlusperiood on 24 kuu pikkune ajavahemik, mis algab 30 kuud enne päeva, kui europangatähed saavad vaadeldavas liikmesriigis seaduslikuks maksevahendiks. Eesti Panga puhul oli see periood juuli 2008 kuni juuni 2010.

41 EKP 15. detsembril 2014. aasta otsus (EKP/2014/57) Euroopa Keskpanga tulu vahejaotuse kohta (uuesti sõnastatud).

Eurosüsteemi-sisesed saldod tulenevad valdavalt Euroopa Liidus tehtavatest piiriülestest maksetest, mis arveldatakse keskpanga rahas eurodes. Enamasti algatavad neid tehinguid erasektori üksused (st krediidasutused, ettevõtted ja üksikisikud). Tehingud töödeldakse TARGET2 (üleeuroopaline automatiseeritud reaalajaline brutoarvelduste kiirülekanandesüsteem) kaudu ja nende põhjal tekivad vastastikku saldod Euroopa Liidu keskpankade TARGET2 kontodel. Saldod tasaarveldatakse ja suunatakse iga päev EKP-le, mille tulemusena jääb iga liikmesriigi keskpangale üksainus netopositsioon EKP suhtes. Euroala riikide keskpankade eurosüsteemi-sisesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes, mis tulenevad nende osalusest TARGET2s, ning muud eurosüsteemi-sisesed positsioonid eurodes (nt kasumi vahejaotus keskpankadele, rahatulu jaotamine) esitatakse bilansis ühtse varade või kohustuste netopositsioonina kirjetel „Muud eurosüsteemi-sisesed nõuded (neto)” või „Muud eurosüsteemi-sisesed kohustused (neto)”.

BILANSI LISA

KIRJE 1 – KULD JA NÕUDED KULLAS

Eesti Panga kullareserve väärtuse muutusest annab ülevaate alljärgnev tabel.

	31.12.2014	31.12.2013
Kuld (untsi)	8 250.171	8 250.171
Untsi turuhind (eurot)	987.769	871.22
Ümberhindlus (tuhat eurot)	961	0
Turuväärtus (tuhat eurot)	8 149	7 188

KIRJE 2 – NÕUDED RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI VASTU

Nõuded Rahvusvahelise Valuutafondi vastu sisaldavad IMFi arvestusühiku (SDR) kontot IMFis ja reservpositsiooni IMFis.

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
SDRi konto IMFis	73 982	69 374
Reservpositsioon IMFis	16 910	14 741
Osalus IMFis	112 039	104 929
IMFi konto nr 1	-95 129	-90 188
Kokku	90 892	84 115

SDRi konto Rahvusvahelises Valuutafondis

IMFi igale liikmesriigile avatakse SDRi konto, mida kasutatakse laenutehingute ja mitmesuguste muude operatsioonide korral.

Reservpositsioon Rahvusvahelises Valuutafondis

Eesti Pank esindab Eesti Vabariiki Rahvusvahelises Valuutafondis. IMFi igale liikmesriigile on kehtestatud kvoot, mis määrab tema osaluse (liikmemaksu) suuruse ja hääleõiguse IMFis. Rahvusvahelise Valuutafondi liikmeks olek on kajastatud varades ja võrdub liikmesriigi kvoodiga. Eesti Vabariigi kvoot Rahvusvahelises Valuutafondis oli 2014. aasta lõpul 93,9 miljonit SDRi.

Reservpositsiooni IMFis moodustab kvoodi ja IMFi konto nr 1 netosumma. Reservpositsiooni kasvu põhjus 2014. aastal oli Eesti Vabariigi osalemine IMFi finantstehingute plaanis (FTP) summas 1 miljon SDRi (2013. aastal 5 miljonit SDRi). Eesti osaleb IMFi finantstehingute plaanis alates 2012. aastast.

KIRJE 3 – PANKADE SALDOD, VÄÄRTPABERIINVESTEERINGUD JA MUUD VÄLISVARAD

Kirjel 3 kajastatakse pangakontode jäägid välisväringus euroalavälistes krediidasutustes ja Ameerika Ühendriikide, Kanada ning Austraalia dollarites nomineeritud investeringud euroalaväliste residentide väärtpaberitesse. Eesti Panga välisvaluutareservid olid paigutatud peamiselt Ameerika Ühendriikide, Kanada ja Austraalia valitsuste väärtpaberitesse.

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Väärtpaberid	248 990	119 891
Tähtajalised hoiused	11 284	9 354
Arvelduskontod	953	1 577
Pöördrepotehingud	0	4 713
Kokku	261 227	135 535

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
USD	161 107	111 502
CAD	50 834	142
AUD	49 132	23 247
JPY	82	141
SEK	23	53
CHF	19	8
GBP	18	420
NZD	9	18
DKK	2	2
NOK	1	2
Kokku	261 227	135 535

KIRJE 4 – NÕUDED VÄLISVÄRINGUS EUROALA RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 4 kajastatakse pangakontode jäägid välisväringus euroala krediidasutustes ja USA dollarites nomineeritud investeringud euroala residentide aktsiatesse.

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Aktsiad	56 780	35 578
Arvelduskontod	7 377	4 606
Kokku	64 157	40 184

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
USD	61 414	37 441
GBP	2 630	1 100
SEK	698	247
AUD	87	502
NOK	30	32
NZD	29	12
CHF	9	8
JPY	-154	92
CAD	-586	750
Kokku	64 157	40 184

KIRJE 5 – NÕUDED EURODES EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 5 kajastatakse pangakontode jäägid eurodes euroalavälistes krediidasutustes ja eurodes nomineeritud investeeringud euroalaväliste residentide väärtpaberitesse.

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Arvelduskontod	304	549
Väärtpaberid	0	1 702
Kokku	304	2 251

KIRJE 6 – RAHAPOLIITILISTE OPERATSIOONIDEGA SEOTUD LAENUD EURODES EUROALA KREDIIDIASUTUSTELE

Eurosüsteemi omanduses on kokku 630 341 miljoni euro väärtuses rahapoliitilisi nõudeid, millest Eesti Panga bilansis on 52 miljoni euro väärtuses (2013. aastal 5 miljoni euro väärtuses) pikemaajalisi refinantseerimistehinguid. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad rahapoliitiliste operatsioonidega seotud realiseeruvaid riske täies ulatuses jagama võrdeliselt EKP kapitali sissemakstud osadega. Eesti Panga asjaomane osatähtsus alates 1. jaanuarist 2014 on 0,27551%.

Kahjum võib tekkida vaid siis, kui vastaspool jääb maksejõuetuks ja kui vastaspoole tagatise realiseerimisest saadud vahendid on ebapiisavad. EKP nõukogu on välistanud riskide jagamise, kui tegu on tagatisega, mida riikide keskpangad võivad aktsepteerida omal vastutusel.

KIRJE 7 – MUUD NÕUDED EURODES EUROALA KREDIIDIASUTUSTE VASTU

Kirjel 7 kajastatakse pangakontode jäägid eurodes euroala krediidasutustes.

KIRJE 8 – RAHAPOLIITIKA EESMÄRGIL HOITAVAD VÄÄRTPABERID

Kirjel 8 kajastatakse väärtpaberid, mis Eesti Pank on omandanud kaetud (tagatud) võlakirjade teise ostukava raames,⁴² ja avaliku sektori võlakirjad, mis on omandatud väärtpaberituruprogrammi raames.⁴³

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Väärtpaberituruprogramm	216 261	274 086
Kaetud võlakirjade teine ostukava	27 605	31 917
Kokku	243 866	306 003

2010. aasta mais alguse saanud väärtpaberituruprogrammi raames said EKP ja riikide keskpangad osta euroala avaliku sektori ja erasektori võlakirju, et leevendada häireid euroala võlakirjaturgude teatavates segmentides ning taastada rahapoliitika ülekandemehhanismi nõuetekohane toimimine. 2012. aasta septembris otsustas EKP nõukogu väärtpaberituruprogrammi lõpetada.⁴⁴

2011. aasta oktoobris käivitatud kaetud võlakirjade teise ostukava raames ostsid EKP ja riikide keskpangad euroalal emiteeritud ja eurodes nomineeritud kaetud võlakirju, et leevendada krediidasutuste ja ettevõtete rahastamistingimusi ning ärgitada krediidasutusi säilitama ja laiendama klientidele laenamist. Kaetud võlakirjade teine ostukava lõpetati 31. oktoobril 2012.

2014. aastal vähenes nimetatud kirjete väärtus seoses väärtpaberite lunastamisega.

2. oktoobril 2014 tegi EKP nõukogu teatavaks kaetud võlakirjade kolmanda ostukava tehnilised üksikasjad, mille raames EKP ja riikide keskpangad hakkasid ostma eurodes nomineeritud kaetud võlakirju, et leevendada krediidasutuste rahastamistingimusi. Programm vältab vähemalt kaks aastat.

2014. aasta oktoobris alguse saanud varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames⁴⁵ võib eurosüsteem euroala majandusele krediidi pakkumise toetamiseks osta nii esmaselt kui ka teiseselt turult kõrgema ja garanteeritud keskmise järgu nõudeõigusega varatagatisega väärtpabereid (senior and guaranteed mezzanine tranches of asset-backed securities). Esmased ostud teeb Euroopa Keskpang. Programm vältab vähemalt kaks aastat.

Euroopa Keskpanga nõukogu hindab regulaarselt väärtpaberituruprogrammi, kolme kaetud võlakirjade ostukava ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames ostetud väärtpaberitega seotud finantsriske.

42 EKP 2. juuli 2009. aasta otsus (EKP/2009/16) tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta (ELT L 175, 4.7.2009, lk 18), EKP 3. novembri 2011. aasta otsus (EKP/2011/17) teise tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta (ELT L 297, 16.11.2011, lk 70), EKP 15. oktoobri 2014. aasta otsus (EKP/2014/40) tagatud võlakirjade kolmanda ostukava rakendamise kohta (ELT L 335, 22.11.2014, lk 22).

43 EKP 14. mai 2010. aasta otsus (EKP/2010/5) väärtpaberituruprogrammi loomise kohta (ELT L 124, 20.5.2010, lk 8).

44 Vt EKP 6. septembri 2012. aasta ingliskeelne pressiteade rahapoliitiliste otsetehingute tehniliste üksikasjade kohta.

45 EKP 19. novembri 2014. aasta otsus (EKP/2014/45) varaga tagatud väärtpaberite ostukava rakendamise kohta (ELT L 1, 6.1.2015, lk 4).

Eurosüsteemi riikide keskpankade omanduses olevate väärtpaberituruprogrammi raames ostetud võlakirjade kogusumma on 144 263 miljonit eurot, millest Eesti Panga bilansis on 216 miljonit eurot. Eurosüsteemi riikide keskpankade omanduses olevate kaetud võlakirjade kolmanda ostukava raames ostetud võlakirjade kogusumma on 29 632 miljonit eurot. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.4 peavad eurosüsteemi riikide keskpangad väärtpaberituruprogrammi ja kaetud võlakirjade kolmanda ostukava raames hoitavate väärtpaberite realiseeruvaid riske täies ulatuses jagama võrdeliselt osadega, mis nad on sisse maksnud EKP kapitali.

Kõigi viie ostukava raames ostetud väärtpaberid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuses, väärtpaberite allahindlus tehakse väärtuse languse puhul (vt teema „Väärtpaberid” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Iga-aastaselt vara väärtuse languse kontrollimisel võetakse aluseks hinnangulised tagasisaadavad summad aasta lõpu seisuga. EKP nõukogu leidis, et tuvastatud langusnäitajad ei too kaasa muutusi väärtpaberitega seotud tulevastes rahavoogudes. Seega ei tuvastatud 2014. aastal kõnealuste väärtpaberite väärtuse langust.

KIRJE 9 – MUUD VÄÄRTPABERID

Kirjel 9 kajastatakse eurodes nomineeritud investeringud euroala residentide väärtpaberitesse.

KIRJE 10 – KAPITALIOSALUS EUROOPA KESKPANGAS

Kirjel 10 kajastatakse Eesti Panga osalus Euroopa Keskpangas. Euroopa Keskpankade Süsteemi põhikirja artikli 28 järgi on EKPSi liikmesriikide keskpangad ainsad EKP kapitali märkijad. Märgitava kapitali arvutamise alus on kapitaliosaluse määr, mis on kehtestatud EKPSi põhikirja artikli 29.3 kohaselt; seda korrigeeritakse iga viie aasta järel.

EKPSi ja EKP põhikirja artikli 29.3 kohaselt iga viie aasta järel toimuva kapitalivõtme korrigeerimise tulemusel ja seoses Läti liitumisega euroalaga 1. jaanuaril 2014 muutusid liikmesriikide keskpankade EKP märgitud kapitali osakaalud.

	Osakaalud kapitali märkimises alates 1.01.2014	Osakaalud kapitali märkimises seisuga 31.12.2013
	%	%
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	2.4778	2.4176
Deutsche Bundesbank	17.9973	18.7603
Eesti Pank	0.1928	0.1780
Central Bank of Ireland	1.1607	1.1111
Bank of Greece	2.0332	1.9483
Banco de España	8.8409	8.2533
Banque de France	14.1792	14.1342
Banca d'Italia	12.3108	12.4570
Central Bank of Cyprus	0.1513	0.1333
Latvijas Banka	0.2821	-

	Osakaalud kapitali märkimises alates 1.01.2014	Osakaalud kapitali märkimi- ses seisuga 31.12.2013
	%	%
Banque centrale du Luxembourg	0.2030	0.1739
Central Bank of Malta	0.0648	0.0635
De Nederlandsche Bank	4.0035	3.9663
Oesterreichische Nationalbank	1.9631	1.9370
Banco de Portugal	1.7434	1.7636
Banka Slovenije	0.3455	0.3270
Národná banka Slovenska	0.7725	0.6881
Suomen Pankki – Finlands Bank	1.2564	1.2456
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	69.9783	69.5581
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0.8590	0.8644
Česká národní banka	1.6075	1.4539
Danmarks Nationalbank	1.4873	1.4754
Hrvatska narodna banka	0.6023	0.5945
Latvijas Banka	-	0.2742
Lietuvos bankas	0.4132	0.4093
Magyar Nemzeti Bank	1.3798	1.3740
Narodowy Bank Polski	5.1230	4.8581
Banca Națională a României	2.6024	2.4449
Sveriges Riksbank	2.2729	2.2612
Bank of England	13.6743	14.4320
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	30.0217	30.4419
Kokku*	100.0000	100.0000

* Tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide tabelis toodud arvude summaga.

Korrigeeritud kapitalivõtme alusel tehti ümberarvestus Euroopa Liidu riikide keskpankade EKP-le makstavate põhikapitali ja omakapitali summades. Ümberarvestuse tulemusena tasus Eesti Pank EKP-le 2. jaanuaril 2014 täiendava osa põhikapitali summas 1 602 101 eurot ning 21. veebruaril 2014 täiendava osa omakapitali summas 4 329 627 eurot.

Euroopa Liidu riikide keskpankade EKP kapitali sisse makstud osad on esitatud alljärgnevas tabelis.

	Märgitud kapi- tal alates 1.01.2014	Sissemakstud kapital alates 1.01.2014	Märgitud kapital seisuga 31.12.2013	Sissemakstud kapital seisuga 31.12.2013
	€	€	€	€
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	268 222 025	268 222 025	261 705 371	261 705 371
Deutsche Bundesbank	1 948 208 997	1 948 208 997	2 030 803 801	2 030 803 801
Eesti Pank	20 870 614	20 870 614	19 268 513	19 268 513
Central Bank of Ireland	125 645 857	125 645 857	120 276 654	120 276 654
Bank of Greece	220 094 044	220 094 044	210 903 613	210 903 613
Banco de España	957 028 050	957 028 050	893 420 308	893 420 308
Banque de France	1 534 899 402	1 534 899 402	1 530 028 149	1 530 028 149

	Märgitud kapital alates 1.01.2014	Sissemakstud kapital alates 1.01.2014	Märgitud kapital seisuga 31.12.2013	Sissemakstud kapital seisuga 31.12.2013
	€	€	€	€
Banca d'Italia	1 332 644 970	1 332 644 970	1 348 471 131	1 348 471 131
Central Bank of Cyprus	16 378 236	16 378 236	14 429 734	14 429 734
Latvijas Banka	30 537 345	30 537 345	-	-
Banque centrale du Luxembourg	21 974 764	21 974 764	18 824 687	18 824 687
Central Bank of Malta	7 014 605	7 014 605	6 873 879	6 873 879
De Nederlandsche Bank	433 379 158	433 379 158	429 352 255	429 352 255
Oesterreichische Nationalbank	212 505 714	212 505 714	209 680 387	209 680 387
Banco de Portugal	188 723 173	188 723 173	190 909 825	190 909 825
Banka Slovenije	37 400 399	37 400 399	35 397 773	35 397 773
Národná banka Slovenska	83 623 180	83 623 180	74 486 874	74 486 874
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005 389	136 005 389	134 836 288	134 836 288
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	7 575 155 922	7 575 155 922	7 529 669 242	7 529 669 242
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	92 986 811	3 487 005	93 571 361	3 508 926
Česká národní banka	174 011 989	6 525 450	157 384 778	5 901 929
Danmarks Nationalbank	161 000 330	6 037 512	159 712 154	5 989 206
Hrvatska narodna banka	65 199 018	2 444 963	64 354 667	2 413 300
Latvijas Banka	-	-	29 682 169	1 113 081
Lietuvos bankas	44 728 929	1 677 335	44 306 754	1 661 503
Magyar Nemzeti Bank	149 363 448	5 601 129	148 735 597	5 577 585
Narodowy Bank Polski	554 565 112	20 796 192	525 889 668	19 720 863
Banca Națională a României	281 709 984	10 564 124	264 660 598	9 924 772
Sveriges Riksbank	246 041 586	9 226 559	244 775 060	9 179 065
Bank of England	1 480 243 942	55 509 148	1 562 265 020	58 584 938
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	3 249 851 147	121 869 418	3 295 337 827	123 575 169
Kokku*	10 825 007 070	7 697 025 340	10 825 007 070	7 653 244 411

* Tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide tabelis toodud arvude summaga.

Euroalaga liitumisel kohaldati Eesti Pangale EKPSi põhikirja artikli 48.2 sätet, mille järgi on keskpang kohustatud tasuma osa EKP reservidest, ümberhindluskontodest ning EKP riskieraldisest vastavalt oma kapitaliosalusele EKPs. Samuti kajastatakse sellel kirjel reservide, ümberhindluskontode ning EKP riskieraldise eest üle kantud summa 63 652 996 eurot.

KIRJE 11 – VÄLISVALUUTARESERVIDE ÜLEKANDMISEGA SAMAVÄÄRSED NÕUDED

Kirjel 11 kajastatakse Eesti Panga nõuded, mis tulenevad eurosüsteemiga liitumisel EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest. Kõnealune välisvaluutareserv koosnes 85% ulatuses Jaapani jeenidest ja 15% ulatuses kullast. Nõuded on nomineeritud eurodes nende ülekandmise ajal kindlaks määratud väärtuse alusel. Välisvaluutas üle kantud nõuetelt makstav intress arvutatakse iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt, arvestamata kulda, millelt intressi ei maksta. Kapitalivõtme korrigeerimise tulemusena tasus Eesti Pank 2. jaanuaril 2014 täiendava osa EKP välisvaradesse summas 8 576 754 eurot.

KIRJE 12 – NETONÕUDED SEOSSES EUROPANGATÄHTEDE JAOTAMISEGA EUROSÜSTEEMIS

Kirje 12 hõlmab Eesti Panga nõudeid eurosüsteemi vastu seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis (vt teemad „Ringluses olevad pangatähed” ja „Eurosüsteemi-sisesed saldod” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).⁴⁶ Nõuetelt makstav intress arvutatakse iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt.

KIRJE 13 – MUUD EUROSÜSTEEMI-SISESED NÕUDED (NETO)

Kirjel 13 kajastatakse netonõuded, mis tulenevad TARGET2 konto saldost, eurosüsteemi riikide keskpankadelt kogutava ja neile jaotatava rahatulu vahest tulenevast nõudest ning EKP kasumi vahejaotuse nõudest.

	<i>tuhad eurot</i>	
	31.12.2014	31.12.2013
TARGET2	3 191 028	1 836 427
Rahatulu ümberjaotamine	11 991	12 362
EKP kasumi vahejaotus	2 316	3 505
Kokku	3 205 335	1 852 294

TARGET2 saldole makstav intress arvutatakse iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt. 2014. aasta lõpul oli TARGET2 saldo tavapärasest suurem, kuna pangad hoiustasid aasta lõpul arvelduskontodele oluliselt suuremaid summasid (vt kirje 20 “Arvelduskontod (sh kohustusliku reservi katmiseks)”).

Nõue EKP vastu seoses rahatulu ümberjaotamisega tuleneb eurosüsteemi riikide keskpankadelt kogutava ja neile jaotatava rahatulu vahest (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 35 „Rahatulu puhastulem”).

Kirje hõlmab ka summasid, mida EKP peab euroala riikide keskpankadele maksuma seoses kasumi vahejaotusega (vt „Euroopa Keskpanga kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Euroopa Keskpanga nõukogu otsuse kohaselt jaotas EKP oma 2014. aasta tulu 840 719 787 eurot euroala riikide keskpankade vahel (vt tulude-kulude aruande lisa kirje 34 „Tulu aktsiatelt ja osalustelt”).

⁴⁶ Eurosüsteemi europangatähtedega seoses valitud arvestusmeetodika kohaselt jaotatakse EKP-le ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest iga kuu 8%. Ülejäänud 92% ringluses olevate europangatähtede väärtusest jaotatakse iga kuu riikide keskpankadele, kusjuures riikide keskpangad kajastavad bilansis oma europangatähtede osatähtsust EKP kapitali sisse makstud osa kohaselt. Eespool nimetatud arvestusmeetodika järgi riigi keskpangale jaotatud europangatähtede väärtuse ja ringlusse lastud europangatähtede erinevus kajastatakse kirjel „Eurosüsteemi-sisesed netonõuded/netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis”.

KIRJE 14 – MATERIAALNE PÕHIVARA

tuhat eurot

Soetusmaksumus	Hooned	Riistvara	Tarkvara	Inventar	Mootorsõidukid	Kokku
Jääk 2013. aasta lõpul	27 127	3 681	4 248	5 839	0	40 895
Soetatud	339	217	274	189	21	1 040
Maha kantud, müüdüd	0	-365	-934	-305	0	-1 604
Jääk 2014. aasta lõpul	27 466	3 533	3 588	5 723	21	40 331
Akumuleeritud kulum						
Jääk 2013. aasta lõpul	10 594	2 821	3 751	4 357	0	21 523
Arvestatud	1 016	294	253	489	5	2 057
Vähendatud	0	-365	-896	-306	0	-1 567
Jääk 2014. aasta lõpul	11 610	2 750	3 108	4 540	5	22 013
Jääkväärtus						
Jääk 2013. aasta lõpul	16 533	860	497	1 482	0	19 372
Jääk 2014. aasta lõpul	15 856	783	480	1 183	16	18 318
Ettemaksud põhivara eest						
Jääk 2013. aasta lõpul	137	6	646	0	0	789
Jääk 2014. aasta lõpul	0	18	973	0	0	991
Kokku põhivara						
Jääk 2013. aasta lõpul	16 670	866	1 143	1 482	0	20 161
Jääk 2014. aasta lõpul	15 856	801	1 453	1 183	16	19 309

Põhivara soetati 2014. aastal 1,04 miljoni euro eest (2013. aastal 0,4 miljoni euro eest). Hoonete hange- test moodustasid peamise osa hoonete ja tehnovõrkude renoveerimistööd. Mootorsõidukite hankes on kajastatud sõiduki soetamine pangale. Riistvarahanked olid seotud kettamassiivi laienduse, serverite ja võrguseadmete soetamisega. Tarkvarahangetest olid suuremad jaemaksüsteemi SEPA-Clearer liides- tamisega seotud arendustööd, finantsvarahalduse tarkvara täiendused ja välisveebi arendused. Peamise osa põhivarasoetuste ettemaksust moodustavad EKPSi tarkvarasüsteemide arendustööde osamaksud. Inventarihangetest moodustasid peamise osa rahatöötlemisseadmete ja majapidamistehnika soetused.

KIRJE 15 – MUUD FINANTSVARAD

Eesti Pangal on Rahvusvaheliste Arvelduste Pangas 214 aktsiat (200 hääleõigusega aktsiat) soetusmak- sumusega 217 118 eurot.

KIRJE 16 – BILANSIVÄLISTE INSTRUMENTIDE ÜMBERHINDLUSEST TULENEVAD ERINEVUSED

Kirjel 16 kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite ümber- hindlusest tulenevaid muutusi. Muutused tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse ümber bilansipäeval

kehtiva vahetuskursi alusel, võrreldes väärtusega eurodes, mis saadakse tehingute konverteerimisel vastava välisvääringu keskmise maksumuse alusel kõnealusel päeval.

Kirje hõlmab ka pooleliolevate intressimäära vahetustehingute ümberhindluskasumit.

KIRJE 17 – VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSTUD KULUD

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Intressitulu	9 422	9 768
Väärtpaberid	8 092	8 149
Tuletistehingud	950	302
Eurosüsteemi-sisesed saldod	291	1 231
Rahapoliitika operatsioonid	80	65
Tähtajalised hoiused ja arvelduskontod	8	14
Laenud	1	7
Ettemakstud kulud	739	744
Nõuded Finantsinspektsiooni vastu	656	728
Muud nõuded	167	372
Kokku	10 984	11 612

KIRJE 18 – MITMESUGUSED MUUD VARAD

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Eesti Panga töötajate laenud	6 122	6 155
Valuutavahetustehingud	4 616	606
Tuletistehingud	1 750	75
Numismaatilised Eesti krooni pangatähed ja mündid	935	936
Muud	114	296
Kokku	13 537	8 070

Eesti Panga töötajatele on antud kinnisvaraga tagatud eluasemelaene maksimaalselt 30 aastaks ja tarbimislaene tähtajaga kuni kaks aastat. Tarbimislaenu intressimäära kehtestab igaks aastaks oma otsusega Eesti Panga nõukogu. Tarbimislaenu intressimäär on võrreldav Eesti krediidasutuste samasugustel tingimustel väljastatavate laenude intressimääraga. Eesti Panga nõukogu 15. jaanuari 2013. aasta otsusega lõpetati Eesti Panga töötajatele tarbimislaenude väljastamine. Kehtivad tarbimislaenulepingud täidetakse vastavalt lepingu tingimustele ja tähtaegadele. Enne 2012. aastat välja antud eluasemelaenude intressimäär on krediidiasutustele makstav hoiustamise püsivõimaluse intressimäär, millele lisandub riskimarginaal, kuid kokku mitte üle rahandusministri kehtestatud laenuintressi alammäära. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär oli võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2014. aastal oli -0,2 – 0% (2013. aastal 0%). Alates 2012. aastast välja antud eluasemelaenude intressimäär on kuue kuu EURIBOR, millele lisandub 0,5% ja mille ülemine piir on rahandusministri kehtestatud laenuintressi alammäär. Alates 2014. aasta juunikuust välja antud eluasemelaenude intressimäär on kuue kuu EURIBOR, millele lisandub 1,25%. Peale selle on antud öppelaene tähtajaga kuni kümme aastat ja intressimääraga 5%.

Kirjel kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutavahetustehingute saldod. Need tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansipäeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euro väärtusega, millega tehingud esialgu kajastati.

KIRJE 19 – RINGLUSES OLEVAD PANGATÄHED

Kirje 19 kajastab Eesti Panga osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest (vt „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Eesti Panga tegelikult ringlusse lastud europangatähtede koguväärtus on väiksem kui pangatähtede jaotamise aluse kohaselt Eesti Pangale jaotatud europangatähtede väärtus. Erinevusest tulenev nõue kajastatakse kirjel 12.

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Europangatähed	922 423	838 823
Europangatähtede korrigeerimine	1 878 557	1 608 744
EKP pangatähed (8%)	-224 056	-195 751
Kokku	2 576 924	2 251 816

KIRJE 20 – ARVELDUSKONTOD (SH KOHUSTUSLIKU RESERVI KATMISEKS)

Kirjel 20 on kajastatud Eesti krediidasutuste arvelduskontod Eesti Pangas. Krediidasutuste arvelduskontodel kohustusliku reservi katmiseks hoitava raha eest makstav intress arvutatakse eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt. Reservihoiuseid, mis ületavad nõutava kohustusliku reservi, tasustatakse nullprotsendilise või hoiustamise püsivõimaluse intressimääraga, sõltuvalt sellest, kumb on madalam. 2014. aasta lõpu saldo oli tavapärasest suurem, kuna pangad hoiustasid aasta lõpul arvelduskontodele oluliselt suuremaid summasid. 2014. aastal oli krediidasutuste arvelduskontode keskmine saldo 249 181 383 eurot (2013. aastal 351 727 526 eurot).

KIRJE 21 – HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUS

Kirjel 21 kajastatakse eurosüsteemi hoiustamise püsivõimalus, mida Eesti krediidasutused võivad kasutada üleõhoiustamiseks keskpangas ning mille eest makstakse eelnevalt kindlaks määratud intressi. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär on võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2014. aastal oli vahemikus -0,20 – 0% (2013. aastal 0%).

KIRJE 22 – TÄHTAJALISED HOIUSED

Kirjel 22 kajastatakse Eesti krediidasutuste tähtajalised hoiused keskpangas. Tähtajalisi hoiuseid kogutakse muutuva intressimääraga pakkumise korral nii, et osalised teevad pakkumisi rahasumma ja intressimäära kohta, millega nad soovivad tehinguid teha. EKP jaotamisotsusest sõltub, millised osaliste pakkumised rahuldatakse.

KIRJE 23 – KOHUSTUSED EURODES TEISTE EUROALA RESIDENTIDE VASTU

Kirje 23 sisaldab peamiselt Eesti Panga avatud Finantsinspektsiooni arvelduskonto saldot, millele arvestatakse intresse kord kvartalis arvelduskonto keskmise jäägi alusel vastavalt Euroopa Keskpanga nõukogu määratud hoiustamise püsivõimaluse intressimääradele.

KIRJE 24 – KOHUSTUSED EURODES EUROALAVÄLISTE RESIDENTIDE VASTU

Kirjel 24 kajastatakse euroalaväliste residentide hoiused eurodes.

KIRJE 25 – RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI ARVESTUSÜHIKUTE (SDR) VASTASKIRJE

Kirjel 25 kajastatakse kohustus IMFi vastu, mis tuleneb IMFi 2009. aasta 7. augusti otsusest suurendada kõigile liikmesriikidele suunatud SDRide emissiooni. Eesmärk oli liikmesriikide välisreserve toetades suurendada ülemaailmset likviidsust. SDRide jagamise tulemusena sai Eesti 61 965 241 SDRi.

KIRJE 26 – VIITVÕLAD JA ETTEMAKSTUD TULUD

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Intrassikulu	1 071	332
Tuletistehingud	1 054	298
Krediitiasutuste hoiused	11	19
SDRi emissioon	6	12
Rahapoliitilised operatsioonid	0	3
Maksukohustused	792	783
Tasumata arved	655	788
Väljamaksmata töötasu	584	549
Puhkusereserv	461	475
Muud kohustused	106	64
Kokku	3 669	2 991

KIRJE 27 – MITMESUGUSED MUUD KOHUSTUSED

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Eesti krooni pangatähed	40 409	41 798
Euromündid	37 776	34 958
Eesti krooni mündid	7 473	7 501
Valuutaforvardtehingud	1 315	61
Tuletistehingud	440	33
Eesti Panga töötajate laenud	61	214
Lisatagatise nõudega laenud	9	33
Muud kohustused	546	876
Kokku	88 029	85 474

Eesti krooni pangatähti ja münte saab panga muuseumis eurodeks vahetada tähtajatult piiramatul koguses ja keskkursiga 1 EUR = 15,6466 EEK.

Muude kohustuste all kajastatakse peamiselt Finantsinspeksioonile laekunud järelevalvetasud.

Kirjel kajastatakse aasta lõpuks lõpetamata valuutaforvardite saldod. Need tulenevad sellest, et tehingud hinnatakse eurodesse ümber bilansipäeval kehtiva vastava valuuta keskmise kursi alusel, võrreldes seda euro väärtusega, millega tehingud esialgu kajastati.

KIRJE 28 – ERALDISED

Kirjel 28 kajastatakse üldine riskieraldis. Üldise riskieraldise moodustamise eesmärk on katta rahapoliitiliste operatsioonide ja investeerimisvarade finantsriskid eraldistega, võttes aluseks *Value at Risk* meetodil 95% tõenäosusega leitud riskihinnangu. 31.12.2014 seisuga on antud meetodi abil leitud Eesti Panga rahapoliitiliste operatsioonide ja investeerimisvarade riski suuruseks 26 miljonit eurot. Seetõttu on 31.12.2014 seisuga täiendava riskieraldise suurus 7,7 miljonit eurot (31.12.2013 seisuga 6,8 miljonit eurot) ning eraldise suurus kasvas 26 miljoni euroni.

KIRJE 29 – ÜMBERHINDLUSKONTOD

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Aktsiad	8 668	6 234
Väärtpaberid	7 533	2 407
Välisvaluuta	5 639	603
Kuld	962	0
Tuletistehingud	355	522
Kokku	23 157	9 766

Ümberhindluskontodel kajastatakse varade ja kohustuste realiseerimata tuludest tulenevad ümberhindlusreservid.

Aasta lõpu realiseerimata kulu kajastatakse tulude-kulude aruandes kuluna real „Finantsvarade allahindlused”.

KIRJE 30 – KAPITAL JA RESERVID

Kapitali ja reservide muutused 2014. aastal on esitatud alljärgnevas tabelis.

tuhat eurot

	31.12.2014	2013. aasta kasumi jaotus	31.12.2013
Põhikapital	100 000	0	100 000
Reservkapital	90 429	17 612	72 817
Erireserv	211 100	0	211 100
Kokku	401 529	17 612	383 917

Eesti Panga seaduse paragrahvi 30 kohaselt eraldatakse vähemalt 25% aastakasumist nii põhi- kui ka reservkapitali suurendamiseks. Pärast nimetatud eraldiste tegemist võidakse osa kasumist Eesti Panga nõukogu otsuse alusel eraldada sihtkapitalide ja -fondide moodustamiseks ning täiendamiseks. Kasumi ülejäänud osa kantakse riigieelarvesse. Erireservi suurendatakse eraldistega kasumist vastavalt Eesti Panga seaduse paragrahvi 30 kohaselt ja muudest allikatest, mis ei ole seaduse ja põhikirjaga keelatud. Eesti Panga põhikirja paragrahvi 46 kohaselt kasutatakse erireservi panga kahjumi katmiseks esimeses järjekorras.

TULUDE-KULUDE ARUANDE LISA

KIRJE 31 – PUHAS INTRESSITULU

tuhat eurot

	2014	2013
Puhas intressitulu	18 598	28 960
Intressitulu	39 224	40 718
Eurosüsteemi-sisesed saldod	15 134	26 459
Väärtpaberid	12 870	9 878
Tuletistehingud	11 038	4 223
Pöördrepotehingud	84	9
Arvelduskontod	67	63
Eesti Panga töötajate laenud	24	80
Tähtajalised hoiused	4	6
Hoiused	3	0
Intressikulu	-20 626	-11 758
Tuletistehingud	-12 067	-4 395
Väärtpaberid	-7 419	-6 007
Eurosüsteemi-sisesed saldod	-947	-1 232
Repotehingud	-124	-66
Arvelduskontod	-69	-58

tuhat eurot

	2014	2013
Eurosüsteemi-sisesed intressitulud	15 134	26 459
Rahapoliitilised operatsioonid	11 763	15 171
TARGET2	1 916	7 877
Pangatähtede jaotamine eurosüsteemis	1 295	2 904
Välisvaluutareserve ülekandmine	157	492
Rahatulu	3	15
Eurosüsteemi-sisesed intressikulud	-947	-1 232
Rahapoliitilised operatsioonid	-710	-520
Kohustuslikud reservid	-237	-712

KIRJE 32 – FINANTSTEHINGUTE, ALLAHINDLUSTE JA RISKIERALDISTE PUHASTULEM

tuhat eurot

	2014	2013
Finantstehingute, allahindluste ja riskieraldiste puhastulem	-768	-7 192
Realiseeritud kasum finantstehingutest	7 365	2 335
Väärtpaberid	5 256	3 102
Valuutakursi tulud	3 209	-529
Tuletistehingud	-611	-97
Finantsvarahalduse kulu	-489	-141
Finantsvarade allahindlused	-433	-2 727
Tuletistehingud	-373	-97
Valuutakursi allahindlus	-44	-1 219
Väärtpaberid	-18	-1 416
Laenuportfelli allahindluse netomuutus	2	5
Eraldised valuutakursi-, intressimäära- ja krediidiriski katmiseks	-7 700	-6 800

KIRJE 33 – PUHASTULU TEHINGUTASUDEST JA MUUDEST TASUDEST

tuhat eurot

	2014	2013
Puhastulu tehingutasudest ja muudest tasudest	71	759
Tulu tehingutasudest ja muudest tasudest	170	900
Arveldusteeninduse tulud	166	894
Trahvid, viivised ja muud tasud	4	5
Kulu tehingutasudest ja muudest tasudest	-99	-141
Komisjonitasud	-82	-109
TARGET2 kulud	-15	-29
Muud tasud	-2	-3

KIRJE 34 – TULU AKTSIATELT JA OSALUSTELT

tuhat eurot

	2014	2013
Tulu aktsiatelt ja osalustelt	3 326	5 176
EKP kasumi vahejaotus	2 316	3 505
Dividendid investeringutelt	793	503
EKP 2013. a kasumi jaotamine	155	1 083
Rahvusvaheliste Arvelduste Panga dividendid	52	78
Dividendid osalusest IMFis	10	7

See kirje hõlmab peamiselt Eesti Pangale jaotatud Euroopa Keskpanga tulu europangatähtedelt ning väärtpaberituruprogrammi, kaetud võlakirjade kolmanda ostukava ja varaga tagatud väärtpaberite ostu-programmi raames ostetud võlakirjadelt (vt „Euroopa Keskpanga kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

KIRJE 35 – RAHATULU PUHASTULEM

tuhat eurot

	2014	2013
Rahatulu puhastulem	11 991	12 362
Rahatulu ümberjaotamine	11 832	12 362
Eesti Panga kogutud rahatulu	-15 573	-30 307
Eesti Pangale jaotatud rahatulu	27 405	42 669
Eelmiste aastate rahatulu korrigeerimine	159	0

Eurosüsteemi riikide keskpankade 2014. aastal kogutud rahatulu puhastulem oli kokku 9 946 741 449 eurot, mis sisaldab ka Eesti Panga osa. Eurosüsteemi kogutud rahatulu jaotatakse riikide keskpankadele nende osa kohaselt EKP kapitali märkimise aluses. Eesti Panga 15 572 712 euro ulatuses kogutud rahatulu ja Eesti Pangale jaotatud 27 404 663 euro ulatuses rahatulu erinevusest tekkis netotulemina 11 831 951 euro ulatuses rahatulu.

Eurosüsteemi iga riigi keskpanga rahatulu tekib riigi keskpanga märgitud varade tegelikust aastatulust, millest on maha arvatud kulud kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt. Kohustuste baas koosneb põhiliselt järgmistest kirjetest: ringluses olevad pangatähed, rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidiasutuste vastu, eurosüsteemi-sisesed netokohustused seoses TARGET2 tehingutega, eurosüsteemi-sisesed netokohustused seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis. Kohustuste baasi kuuluvatelt kohustustelt makstav intress arvatakse kogutavast rahatulust maha.

Märgitud varad koosnevad järgmistest kirjetest: rahapoliitiliste operatsioonidega seotud laenud eurodes euroala krediidiasutustele, rahapoliitilisel eesmärgil hoitavad väärtpaberid, EKP-le välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed nõuded, eurosüsteemi-sisesed netonõuded seoses TARGET2 tehingutega, eurosüsteemi-sisesed netonõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis, piiratud kogus riikide keskpankade kullavarudest võrdeliselt nende EKP kapitali sisse makstud osadega.

Kulda ei peeta tuluallikaks. Kooskõlas EKP 2. juuli 2009. aasta otsusega (EKP/2009/16) tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta ja 3. novembri 2011. aasta otsusega (EKP/2011/17) teise tagatud võlakirjade ostu kava rakendamise kohta võetakse rahapoliitika eesmärgil hoitavatest väärtpaberitest saadav tulu arvesse eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmäära kohaselt. Kui riigi keskpanga märgitud varade väärtus ületab kohustuste baasi väärtust või jääb sellele alla, siis erinevuse tasakaalustamiseks korrutatakse saadud tulemus iga päev eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseima kehtiva intressi piirmääraga ning arvestatakse rahatulu jaotamisel aasta jooksul saadud tuluna või kuluna.

KIRJE 36 – MUUD TULUD

tuhat eurot

	2014	2013
Muud tulud	1 096	951
Finantsjärelevalve hüvitatavad kulud	623	476
Meenemüntide ning numismaatiliste toodete müügitulu	293	216
Varahalduse tulu	140	129
Renditulu	26	33
Tulu mündimetalli müügist	0	72
Muud tulud	14	25

Finantsinspektsiooni ja Eesti Panga koostööprotokolli kohaselt tasub inspektsioon Eesti Pangale osutatud tugiteenuste eest iga kuu 100% tugiteenuste maksumusest. Eesti Pank osutab Finantsinspektsioonile infotehnoloogia-, raamatupidamis- ning kinnisvara- ja haldusteenust. Inspektsioon hüvitab neile soetatud põhivara amortisatsioonikulu.

Varahalduse tuludes kajastatakse Eesti Pangale makstav teenustasu Tagatisefondi vahendite investeerimise eest. Rendituludes kajastatakse Eesti Panga koolituskeskuse renditulud.

KIRJE 37 – MUUD KULUD

Kirjel 37 kajastatakse eelmiste perioodide kulu (2013. aastal kahjum Kuressaare kinnistu müügist).

KIRJE 38 – PERSONALIKULU

tuhat eurot

	2014	2013
Personalikulud	-8 405	-7 845
Töötasu	-6 181	-5 758
Sotsiaalmaks	-2 066	-1 925
Hüvitised ja soodustused	-100	-106
Töötuskindlustusmaks	-58	-56

Hüvitiste ja soodustuste kuludes kajastatakse pensionihüvitised ning eluasemelaenu soodusintressimääralt ja koolituskeskuse ruumide rendi soodushinnalt arvestatav erisoodustusmaksu kulu.

Eesti Panga töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale oli 2014. aastal 231,3 töötajat (2013. aastal 233 töötajat).

KIRJE 39 – HALDUSKULU

tuhat eurot

	2014	2013
Halduskulu	-4 862	-4 940
Infotehnoloogia hoolduskulu	-1 575	-1 271
Kinnisvara remondi- ja halduskulu	-931	-984
Finantsvara halduskulu	-872	-993
Lähetuskulu	-446	-472
Avalike suhete ja trükiste kulu	-257	-253
Koolituskulu	-170	-139
Bürookulud	-140	-142
Välisesindaja kulu	-94	-94
Majandusuuringute kulu	-80	-273
Side- ja transpordikulu	-64	-84
Õigusteeninduse, -ekspertiisi ja kohtukulu	-47	-43
Muud halduskulud	-186	-192

Finantsvara halduskuludes kajastatakse turuinfo ostukulu, välisarvelduste teenustasu ja kulu ning välis-reservide haldustasu.

Avalike suhete ja trükiste kuludes kajastatakse avalike ürituste kulu, trükiste kulu, infoagentuuride, avaliku veebi ja sidusandmebaaside kulu, avalikkussuhete uuringute ja teabekampaaniate kulu ning panga muuseumi kulu.

Lähetuskuludes kajastatakse töölähetusi Eesti Panga esindamisel ja koostöös rahvusvaheliste organisatsioonide ning finantsasutustega. 2014. aastal toimus 764 lähetust (2013. aastal 761 lähetust).

KIRJE 40 – PANGATÄHTEDE TOOTMISE TEENUSED

Eesti Pank osaleb koostöös teiste euroala keskpankadega europangatähtede tootmises. Igal aastal tuleb toota euroala riikidele Euroopa Keskpanga nõukogu määratav sularahakogus. Eesti Pank hankis europangatähed ühishankega koostöös euroala kaheksa teise keskpangaga. Hanke alusel toodeti 20euroseid pangatähti, mis suunati eurosüsteemi ühistesse varudesse.

KIRJE 41 – MUUD PÕHITEGEVUSKULUD

tuhat eurot

	2014	2013
Muud põhitegevuskulud	-439	-558
Meenemüntide ja numismaatiliste toodete valmistamine	-154	-285
Sularaharingluse korraldamine	-92	-88
Muud kulud	-193	-185

KIRJE 42 – TULETISTEHINGUD

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Intressimäära futuuride lepinguline väärtus		
Ost	95 740	184 394
Müük	305 888	79 989
Opsioonide lepinguline väärtus		
Ost	1 685 034	87 013
Müük	1 698 953	87 013
Intressimäära vahetustehingute lepinguline väärtus	25 772	81 442
Valuutavahetus- ja forvardtehingud		
Nõuded	385 260	281 309
Kohustused	392 075	280 318

KIRJE 43 – TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

tuhat eurot

	31.12.2014	31.12.2013
Tingimuslikud kohustused	1 548	1 825
Lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks	948	1 297
Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiate 75%ne sissemaksmata osa	600	528

Pangatähtede ja müntide valmistamine

2014. aasta lõpul ulatusid Eesti Panga lepingulised kohustused 2015. aastal europangatähtede valmistamiseks 948 tuhande euron.

Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

Alates 1930. aastast eksisteerib tinglik kohustus Rahvusvaheliste Arvelduste Panga vastu, mis tähendab 75% suurust sisse maksmata osa Šveitsi kuldfrankides nomineeritud Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiate eest, mille summa oli bilansipäeval 599 670 eurot (vt kirje 15 "Muud finantsvarad").

KIRJE 44 – OLULISED BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED

EL Nõukogu 23. juuli 2014. aasta otsuse 2014/509/EL kohaselt, mis tehti kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikega 2, võttis Leedu 1. jaanuaril 2015 kasutusele euro. Vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 48.1 ja EKP nõukogu 31. detsembril 2014 vastu võetud otsusele tegi Leedu Pank 2015. aasta 1. jaanuari seisuga EKP kapitali 43 051 594 euro suuruse sissemaksu. Selle tulemusel Eesti Panga osatähtsus eurosüsteemi riikide keskpankade EKP kapitali sisse makstud osas on alates 2015. a 1. jaanuarist 0,2739% (kuni 31. detsembrini 2014 oli 0,27551%).

	Märgitud kapital alates 1.01.2015	Sissemakstud kapital alates 1.01.2015	Märgitud kapital seisuga 31.12.2014	Sissemakstud kapital seisuga 31.12.2014
	€	€	€	€
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	268 222 025	268 222 025	268 222 025	268 222 025
Deutsche Bundesbank	1 948 208 997	1 948 208 997	1 948 208 997	1 948 208 997
Eesti Pank	20 870 614	20 870 614	20 870 614	20 870 614
Central Bank of Ireland	125 645 857	125 645 857	125 645 857	125 645 857
Bank of Greece	220 094 044	220 094 044	220 094 044	220 094 044
Banco de España	957 028 050	957 028 050	957 028 050	957 028 050
Banque de France	1 534 899 402	1 534 899 402	1 534 899 402	1 534 899 402
Banca d'Italia	1 332 644 970	1 332 644 970	1 332 644 970	1 332 644 970
Central Bank of Cyprus	16 378 236	16 378 236	16 378 236	16 378 236
Latvijas Banka	30 537 345	30 537 345	30 537 345	30 537 345
Lietuvos bankas	44 728 929	44 728 929	-	-
Banque centrale du Luxembourg	21 974 764	21 974 764	21 974 764	21 974 764
Central Bank of Malta	7 014 605	7 014 605	7 014 605	7 014 605
De Nederlandsche Bank	433 379 158	433 379 158	433 379 158	433 379 158
Oesterreichische Nationalbank	212 505 714	212 505 714	212 505 714	212 505 714
Banco de Portugal	188 723 173	188 723 173	188 723 173	188 723 173
Banka Slovenije	37 400 399	37 400 399	37 400 399	37 400 399
Národná banka Slovenska	83 623 180	83 623 180	83 623 180	83 623 180
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005 389	136 005 389	136 005 389	136 005 389
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	7 619 884 851	7 619 884 851	7 575 155 922	7 575 155 922
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	92 986 811	3 487 005	92 986 811	3 487 005
Česká národní banka	174 011 989	6 525 450	174 011 989	6 525 450
Danmarks Nationalbank	161 000 330	6 037 512	161 000 330	6 037 512
Hrvatska narodna banka	65 199 018	2 444 963	65 199 018	2 444 963
Lietuvos bankas	-	-	44 728 929	1 677 335
Magyar Nemzeti Bank	149 363 448	5 601 129	149 363 448	5 601 129
Narodowy Bank Polski	554 565 112	20 796 192	554 565 112	20 796 192
Banca Națională a României	281 709 984	10 564 124	281 709 984	10 564 124
Sveriges Riksbank	246 041 586	9 226 559	246 041 586	9 226 559
Bank of England	1 480 243 942	55 509 148	1 480 243 942	55 509 148
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	3 205 122 218	120 192 083	3 249 851 147	121 869 418
Kokku*	10 825 007 070	7 740 076 935	10 825 007 070	7 697 025 340

* Tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida kõikide tabelis toodud arvude summaga.

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Eesti Panga nõukogule:

Oleme auditeerinud Eesti Panga raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2014, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest ja oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatus vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Euroopa Keskpanka nõukogu poolt 11. novembril 2010 kehtestatud juhendi ECB/2010/20 (muudetud) ja 15. detsembril 2014 kehtestatud juhendi ECB/2014/56 ning Eesti Panga seadusega ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeauditiitori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

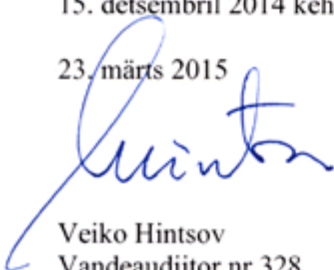
Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnaõtjate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeauditiitori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeauditiitor arvesse raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ette võttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Eesti Panga finantsseisundit seisuga 31. detsember 2014 ja aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Euroopa Keskpanka nõukogu poolt 11. novembril 2010 kehtestatud juhendi ECB/2010/20 (muudetud) ja 15. detsembril 2014 kehtestatud juhendi ECB/2014/56 ning Eesti Panga seadusega.

23. märts 2015

Veiko Hintsov
Vandeauditiitor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Deloitte tähistab ühte või mitut Deloitte Touche Tohmatsu't, mis on UK piiratud vastutusega äriühing ja selle liikmesfirmade võrgustikku, kus iga liikmesfirma on juriidiliselt eraldiseisev ja sõltumatu ettevõtte. Deloitte Touche Tohmatsu ja tema liikmesfirmade juriidilise struktuuri detailset kirjeldust vaata www.deloitte.ee.

LISAD

EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED 2014. AASTAL

Nr 1, 2. jaanuar 2014

Eesti Panga presidendi 25. mai 2012. a määruse nr 4 „Krediidasutuse bilansi täiendava aruandluse kehtestamine“ muutmise

(RT I, 07.01.2014, 9)

Nr 2, 2. jaanuar 2014

Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi operatsiooniriski aruannete kehtestamine

(RT I, 07.01.2014, 10)

Nr 3, 2. jaanuar 2014

Eesti Panga presidendi määruste kehtetuks tunnistamine

(RT I, 07.01.2014, 11)

Kehtetuks tunnistati järgmised Eesti Panga presidendi määrused:

- 1) 29. detsembri 2006. a määrus nr 13 „Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arvutamise kord“ (RT I, 16.11.2011, 6);
- 2) 27. märtsi 2007. a määrus nr 4 „Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide aruanded“ (RT I, 16.11.2011, 4);
- 3) 2. novembri 2009. a määrus nr 8 „Krediidasutuse riskijuhtimise, omavahendite ja kapitali adekvaatsuse kohta avalikustatav teave“ (RT I, 16.11.2011, 5);
- 4) 7. detsembri 2007. a määrus nr 19 „Krediidasutuse konsolideerimisgrupi bilansi täiendava aruandluse kehtestamine“ (RT I, 13.11.2012, 25).

Nr 4, 14. jaanuar 2014

Eesti Panga presidendi 10. jaanuari 2002. a määruse nr 1 „Eesti Panga maksesüsteemide alusdokumentatsiooni kinnitamine“ kehtetuks tunnistamine

(RT I, 17.01.2014, 18)

Seoses Eesti Panga jaemaksüsteemi ESTA tegevuse lõpetamisega 31. jaanuaril 2014. a tunnistati kehtetuks selle maksesüsteemi toimimise reeglid.

Nr 5, 24. jaanuar 2014

Riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu

(RT I, 29.01.2014, 1)

Määrus kehtestas riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu aastateks 2014–2018. Määrus on kehtetuks tunnistatud Eesti Panga presidendi 29. detsembri 2014. a määrusega nr 19 „Riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu 2015–2019“ (vt ka märge nr 19).

Nr 6, 23. mai 2014

Krediidasutuse bilansi ning kasumiaruande sisu- ja vorminõuete kehtestamine

(RT I, 28.05.2014, 1)

Nr 7, 29. mai 2014***Krediidasutuse bilansi täiendava aruandluse kehtestamine***

(RT I, 03.06.2014, 1)

Nr 8, 2. juuni 2014***Krediidasutuste maksestatistilise aruandluse kehtestamine***

(RT I, 05.06.2014, 1)

Nr 9, 6. juuni 2014***Miina Härma meenemündi käibelelaskmine***

(RT I, 10.06.2014, 12)

Määruse alusel lasti Eesti Vabariigis alates 13. juunist 2014.a käibele Miina Härma loomingule pühendatud 10eurose nimiväärtusega hõbedast meenemünt väljalaskeaastaga 2014.

Nr 10, 10. juuni 2014***Eesti Panga presidendi määruste muutmine***

(RT I, 12.06.2014, 3)

Muudeti järgmisi Eesti Panga presidendi määrusi:

- 1) 1. oktoobri 2007. a määrus nr 11 „Tagatistfondi poolt tagatavate hoiuste aruande ja Tagatistfondi kvartaliosamakse aruande kehtestamine” (RT I, 13.11.2012, 22);
- 2) 1. oktoobri 2007. a määrus nr 14 „Krediidasutuste maksebilansi aruandluse kehtestamine” (RT I, 13.11.2012, 23);
- 3) 9. novembri 2007. a määrus nr 16 „Krediidasutuse bilansivälise aruandluse kehtestamine” (RT I, 13.11.2012, 24).

Nr 11, 2. juuli 2014***Pangandusmääruse alusel kehtestatud järelevalveliste aruannete edastamise vorm***

(RT I, 03.07.2014, 40)

Määrus kehtestab tehnilised nõuded, mida tuleb järgida Euroopa Komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 680/2014 kehtestatud järelevalvestandardi kohaste aruannete esitamisel Finantsinspeksioonile.

Nr 12, 9. juuli 2014***Krediidasutusele ning krediidasutuse konsolideerimisgrupile süsteemse riski puhvri määra nõude kehtestamine***

(RT I, 11.07.2014, 29)

Määrus kehtestab krediidasutustele süsteemse riski puhvri määraks 2,0 protsenti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 kohaselt arvatud koguriskipositsioonist.

Nr 13, 9. juuli 2014***Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord***

(RT I, 06.01.2015, 19)

Määrus kehtestab reeglid krediidasutuse poolt maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamiseks.

Nr 14, 18. juuli 2014

Eesti Panga presidendi 2. jaanuari 2014. a määruse nr 2 „Krediidasutuse ja krediidasutuse konsolideerimisgrupi operatsiooniriski aruannete kehtestamine“ muutmine

(RT I, 24.07.2014, 3)

Nr 15, 18. juuli 2014

Eesti Panga presidendi 9. mai 2008. a määruse nr 4 „TARGET2-Eesti reeglite kinnitamine“ muutmine

(RT I, 24.07.2014, 4)

Nr 16, 14. november 2014

Eesti Panga presidendi 7. detsembri 2010. a määruse nr 22 „Krediidasutuse kohustusliku reservi nõude arvestuse aruande kehtestamine“ muutmine

(RT I, 19.11.2014, 1)

Nr 17, 12. detsember 2014

Eluasemelaenu andmise piirmäärad ja maksimaalne laenutähtaeg

(RT I, 16.12.2014, 17)

Määrus kehtestab nõuded eluasemelaenu summa ja laenu tagatise väärtuse suhtele, nõuded laenusaaja poolt lepingujärgselt tasumisele kuuluvate maksete ja laenusaaja sissetulekute suhtele, eluasemelaenu tagasimaksmise maksimaalse tähtaja ning määruse nõuete järgimisel lubatud erandid.

Nr 18, 22. detsember 2014

Eesti Panga presidendi 2. juuli 2014. a määruse nr 11 „Pangandusmääruse alusel kehtestatud järelevalveliste aruannete edastamise vorm“ muutmine

(RT I, 23.12.2014, 34)

Nr 19, 29. detsember 2014

Riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu 2015–2019

(RT I, 06.01.2015, 8)

Määrus kehtestab riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu aastateks 2015–2019 ja tunnustab kehtetuks Eesti Panga presidendi 24. jaanuari 2014. a määruse nr 5 „Riikliku statistika programmi Eesti Panga statistikatööde loetelu“ (RT I, 29.01.2014, 1).

EESTI PANGA NÕUKOGU OTSUSED 2014. AASTAL

Nr 2-1, 18. märts 2014

EPN 23.09.2008 otsuse nr 8-3 kehtetuks tunnistamine

Nr 2-2, 18. märts 2014

Meenemündi kujunduse ja nimiväärtuse kinnitamine

Nr 3-1, 8. aprill 2014

Eesti Panga kasumijaotuse strateegia

Nr 3-2, 8. aprill 2014

Eelarvenõukogu põhikirja kinnitamine

Nr 4-1, 13. mai 2014

Eelarvenõukogu liikmete nimetamine

Nr 4-2, 13. mai 2014

Eesti Panga 2013. aasta aruande kinnitamine

Nr 4-3, 13. mai 2014

Eesti Panga 2013. aasta kasumi jaotamine

Nr 5-1, 10. juuni 2014

Siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine

Nr 5-2, 10. juuni 2014

Eesti Panga nõukogu 25.11.2008 otsuse nr 10-1 „Eesti Panga õppelaenu andmise tingimuste kinnitamine“ kehtetuks tunnistamine

Nr 5-3, 10. juuni 2014

Eesti Panga nõukogu 18.12.2001 otsuse nr 11-2 „Eesti Panga töötajatele eluasemelaenu andmise tingimuste kinnitamine“ kehtetuks tunnistamine

Nr 5-4, 10. juuni 2014

Eesti Panga asepresidentide töötasu

Nr 5-5, 10. juuni 2014

Siseauditi osakonna juhataja töötasu

Nr 5-6, 10. juuni 2014

Eesti Panga presidendi töötasu

Nr 7-1, 7. oktoober 2014

Eesti Panga nõukogu töökorra kinnitamine

Nr 9-1, 9. detsember 2014

Eesti Panga siseauditi osakonna 2015. aasta tööplaani kinnitamine

Nr 9-2, 9. detsember 2014

Eesti Panga asepresidentide töötasu

Nr 9-3, 9. detsember 2014

Siseauditi osakonna juhataja töötasu

EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2014

Eesti Panga veebilehe aadress on www.eestipank.ee. Veebilehel on teave Eesti Panga ja selle tegevuse kohta, samuti Eesti rahasüsteemi, majanduse ja finantskeskkonna kohta. Veebilehel on avaldatud pangandusega seotud õigusaktid, teave Eesti rahatähtede ja müntide kohta (k.a soovitusel kollektsoonääridele), Eesti Panga publikatsioonid ja pressiteated, teave Euroopa Liidu ning ühisraha euro kohta ja palju muud. Lisaks on võimalik kasutada mahukat statistikaandmebaasi. Veebilehel asub ka virtuaalraamatukogu, mille kaudu pääseb teistesse majandusala raamatukogudesse.

Aastaruanne

Aastaruandes avaldatakse ülevaade keskpanga tegevusest ja saavutustest aruandeaastal ning finantsaruanne. Samuti esitatakse majandus- ja finantskeskkonna ülevaade, eurosüsteemi otsused, Eesti Panga presidendi määruste ja nõukogu otsuste loend, aasta jooksul ilmunud publikatsioonide loend jms.

Finantsstabiilsuse Ülevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, mis ilmub kaks korda aastas. Selles vaadeldakse Eesti ettevõtete ja majapidamiste finantskäitumist ning riske, finantsturgusid, maksesüsteeme jms.

2014. aastal avaldati

- Finantsstabiilsuse Ülevaade 1/2014
- Finantsstabiilsuse Ülevaade 2/2014

Rahapoliitika ja Majandus: hetkeseis ja ettevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, mis ilmub kaks korda aastas ning sisaldab põhjaliku majandusülevaate ja majandusprognosi.

2014. aastal avaldati

- Rahapoliitika ja Majandus 1/2014
- Rahapoliitika ja Majandus 2/2014

Maksebilansi kvartaliülevaade

2014. aastal avaldati

- Eesti 2013. aasta maksebilanss (IV kvartali)

Maksebilansi aastaraamat

Maksebilansi aastaraamat on välissektori statistika aastaste andmete pikem analüüs koos arvukate tabelite ja joonistega. Lisaks sisaldab aastaraamat metoodikapeatükki: välissektoristatistika mõisteid ja selgitusi, koostamissüsteemi, õiguslikke aluseid, andmekaitset ning andmete avaldamise ja korrigeerimise põhimõtteid.

2014. aastal avaldati

- Eesti maksebilansi aastaraamat 2013

Toimetised

Eesti Panga Toimetistes avaldatakse Eesti Pangas tehtud uuringute aruandeid. Toimetiste sihtrühmana nähakse ennekõike majandusteadlasi ja -asjatundjaid. Paljudel juhtudel avaldatakse toimetised ainult inglise keeles.

2014. aastal avaldati

- Eesti Panga Toimetised 1/2014: Jaanika Meriküll, Tairi Rõõm. Kas välisomanduses ettevõtted on erinevad? Hõive volatiilsuse ja tööjõu nõudluse elastsuse võrdlus (Are Foreign-Owned Firms Different? Comparison of Employment Volatility and Elasticity of Labour Demand).
- Eesti Panga Toimetised 2/2014: Merike Kukk. (Distinguishing the Components of Household Financial Wealth: the Impact of Liabilities on Assets in Euro Area Countries).
- Eesti Panga Toimetised 3/2014: Juan Carlos Cuestas, Luis A. Gil-Alana, Paulo José Regis. Muutused Euroopa välisvõla jätkusuutlikkuses: mida oleme õppinud? (On the Changes in the Sustainability of European External Debt: What Have We Learned).
- Eesti Panga Toimetised 4/2014: Juan Carlos Cuestas, Karsten Staehr. Euroopa suurimate võlglasriikide (GIIPS) väliskapitali voogude ja sisemaise krediidikasvu vahelised seosed aastatel 1998–2013 (The Great (De)leveraging in the GIIPS Countries. Domestic Credit and Net Foreign Liabilities 1998–2013).
- Eesti Panga Toimetised 5/2014: Fabio Filipozzi, Kersti Harkmann. Valuutariski maandamine – kuidas leida õiget tasakaalu? (Currency Hedge – Walking on the Edge?).
- Eesti Panga Toimetised 6/2014: Tairi Rõõm, Katri Urke. Eurole ülemineku mõju inflatsioonile Eestis (The Euro Changeover in Estonia: Implications for Inflation).
- Eesti Panga Toimetised 7/2014: Jaanika Meriküll, Tairi Rõõm. Üks valuuta, üks hind? Eurole üleminekust tingitud inflatsioon Eestis (One Currency, One Price? Euro Changeover-Related Inflation in Estonia).
- Eesti Panga Toimetised 8/2014: Reservatsioonipalka mõjutavad tegurid: empiiriline analüüs Eesti näitel (Determinants of Reservation Wages: Empirical Evidence for Estonia).
- Eesti Panga Toimetised 9/2014: Jaanika Meriküll, Pille Mõtsmees. Kas töötasuootus määrab saadava palga suuruse? Soovitud ja makstud palga sooline lõhe (Do you get what you ask? The gender gap in desired and realised wages).

- Eesti Panga Toimetised 10/2014: Dmitry Kulikov. Ühe hinna seadus euroalal: empiiriline uurimus Nielsen disagegeeritud hinnaandmete põhjal (Law of One Price in the euro area: an empirical investigation using Nielsen disaggregated price data).

Tööturu Ülevaade

Tööturu Ülevaade on perioodiline trükis, mis käsitleb Eesti tööturu olulisemaid arengusuundi, tööjõu nõudlust ja pakkumist, tööjõukulusid, tööturu institutsionaalset arengut ja muid tööturu küsimusi.

2014. aastal avaldati

- Tööturu Ülevaade 1/2014
- Tööturu Ülevaade 2/2014

Majanduse ja Rahastamise Ülevaade

Reaalsektori rahastamisvajaduse ja laenamise ülevaade hõlmab panga- ja liisingustatistikat, finantskontode analüüsi ning laenuõudlust ja -pakkumist. Ilmub üks kord aastas.

2014. aastal avaldati

- Majanduse Rahastamise Ülevaade

Eesti Konkurentsivõime Ülevaade

Kord aastas ilmuvat Eesti Konkurentsivõime Ülevaadet avaldab Eesti Pank alates 2013. aastast. Konkurentsivõimet saab analüüsida mitmel erineval viisil. Seetõttu on eesmärk igas väljaandes vaadelda mitmeid laiemalt kasutatud konkurentsivõimenäitajate grupe. Konkurentsivõime hindamiseks analüüsitakse Eesti ekspordivõimet (suhtelise tootlikkuse kasvu, ekspordinäitajate muutusi jms) ning suhteliste hindade ja kulude konkurentsinäitajaid.

2014. aastal avaldati

- Konkurentsivõime Ülevaade

Muud publikatsioonid

„Eesti raha margast euroni“. Eesti Pank, 2014. Täiendatud versioon.

„Pikk üleminek: Eesti valuutakomitee 1992-2010“. Eesti Pank, 2014.

„A Long Transition: The Estonian Currency Board Arrangement 1992-2010“. Eesti Pank, 2014.

KASUTATUD LÜHENDEID

3PCMS (*Triparty Collateral Management System*) – maksesüsteemid: tagatise haldamisel piiriüleste vahendajate teenuseid kasutada võimaldav süsteem

ABSPP (*Asset-Backed Securities Purchase Programme*) – varaga tagatud väärtpaberite ostuprogramm

BIS (*Bank for International Settlements*) – Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

BMPE (*broad macroeconomic projection exercise*) – eurosüsteemi riikide keskpankade ühine prognoosiprotsess

CashSSP (*Cash Single Shared Platform*) – sularaha arvestus- ja logistikasüsteem

CBPP (*Covered Bond Purchase Programme*) – kaetud võlakirjade ostuprogramm

CCBM (*Correspondent Central Banking Model*) – keskpankade vaheline korrespondentpanganduse mudel

CIS (*Currency Information System*) – sularaha teabesüsteem

CPSS (*Committee on Payment and Settlement Systems*) – makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemide komitee (ka: makse- ja arveldussüsteemide komitee)

CRR (*Capital Requirements Regulation*) – üks kahest uude pankade kapitalinõudeid käsitlevate õigusaktide paketti (**CRD IV**) kuuluvast õigusaktist; paketi teine element on **CRD** (*Capital Requirements Directive*)

CSDR (*Central Securities Depository Regulation*) – väärtpaberiarvelduse ja väärtpaberite keskkdeposiitoriumide määruse eelnõu

DECS (*Data Exchange for Cash Services*) – keskpankadevaheliste sularahateenuste andmevahetuse süsteem

EKP – Euroopa Keskpank

EKPS – Euroopa Keskpankade Süsteem

EMMA – Eesti majanduse makromudel

EMS – Eesti Majandusteaduse Selts

ESRB (*European Systemic Risk Board*) – Euroopa süsteemsete riskide nõukogu

ESTA – Eesti Panga tavamaksete arveldussüsteem (praeguseks töö lõpetanud)

EVK – Eesti Väärtpaberikeskus

HFCS (*Household Finance and Consumption Survey*) – euroala leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring

IBAN (*International Bank Account Number*) – rahvusvaheline kontonumber

IMF (*International Monetary Fund*) – Rahvusvaheline Valuutafond

IOSCO (*International Organization of Securities Commissions*) – Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon

MPE (*macroeconomic projection exercise*) – EKP/EKPSi põhiprognoosi täiendav tingimuslik prognoos

NBMF (*Nordic-Baltic Macroprudential Forum*) – Põhja- ja Baltimaade makrofinantsjärelevalve koostöökogu

OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) – Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

OUGGB (*own used government-guaranteed bonds*) – omakasutuses valitsuse garantiiga pangavõlakirjad

PSPP (*Public Sector Purchase Programme*) – euroala valitsuste ja üleeuroopaliste institutsioonide ning agentuuride võlakirjade ostuprogramm

RRR (*removal of the repatriation requirement*) – loobumine nõudest, mille kohaselt tuleks väärtpabereid hoida deposiitoriumis, kus need on välja antud

SDR (*Special Drawing Right*) – Rahvusvahelise Valuutafondi arveldusühik, mille väärtuse aluseks on neljast valutatst (USD, EUR, JPY ja GBP) koosnev korv

SEPA (*Single Euro Payments Area*) – ühtne euromaksete piirkond

SHS (*securities holding statistics*) – väärtpaberiosaluste statistika

SIPS (*systemically important payment systems*) – süsteemselt olulised maksesüsteemid

SKP – sisemajanduse koguprodukt

SMP (*Securities Markets Programme*) – väärtpaberituruprogramm

TARGET (*Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system*) – üleuroopaline automatiseeritud reaalaajaline brutoarvelduste süsteem

TLTRO (*targeted longer-term refinancing operation*) – pikaajalisem suunatud refinantseerimisoperatsioon (mõeldud eelkõige edasilaenamiseks reaalsektori ettevõtetele)

